

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

BUDAPEST, V., AKADÉMIA UTCA 2.

Ad K 631.

161-164. f. - 6

Försonarty Mikalyand
Karin sky Bascun
berätti swes löfteletet.

Septalou August. 19d. 1831.

(1)
7
RÉNY.

in disceptat

Hafnos Múlatrágó. 1825. Február. No 12.

a' Jóság.

a' Jóság (valamint az arany mely földbe befödve
Ádával jó nappenyre, tüzerbe ragyog)
úgy elrejtve marad, míg a vor itéletet által
Jenyre kerül, s az erős próba után lesz Crény*.)

* Crény, vagy Cröny, a deár Virtus helyett; de úgy, Horatius
mondása szerint, s. volet nōus, Quem penes arbitrium est et jus
et norma loquendi.

J. Karinczy Ur 1809. indítással volt, hogy a deár Virtus fő
magyarul létezzék. s erre a Csány úr ajánlotta, kitévéen
az ismét Pesti barátjaitól az itéletet. Ezt közzül egyike nem jár,
valla a Csány úr azt, mest egy fordott köz dalban a Csány
helység' neve sőt cadentziával kerül-elő. A többiek pedig egy
átallján fogva nem hagyják helyben, mivel a Csány más lép,
zelebből vett úr.

Kéves idő múltán J. Kovács Mihály Pesti Orvos Ur figyel,
mesté sőt a Pesti Literátorokat az Crény, vagy Cröny, úr,
melly a Bacósi Gabó János híradó Jótájjában előfordul, s
ezzel inkább ohajtotta a magyar Orvos Publicumot megiméni.
Egy a Pesti Literátorok közzül vettek megírta J. Karinczy Ur
az Crényt azzal a javallattal, hogy az C betűt ki kellene hagyni,

2 leme az Rény. Ez a tiffelt és Lilecator K. Az v. etese elfo,
gadat clamypita, hogy a boldogult Dayla Jabor? Muntajiba is
a Virtus helyes a Rény köfke-be.

Megreloc lappangott volais a Rény; de némelly tüzeskedő
Sjad, hid verselmé vágyat a nékül hogy a Magyar Publicumot
és a Nyelv'vonttégét remillein tötelettyé szim atastád volna,
nem csak Rény istat mutató muntajidban, hanem Leg, Reg,
Der, Pil, Pis, Elo, Idó, Tem, Tuzg, s több illyes tipottyanotok és,
telken yodat a tiffita magys nyelobe becsünytatni nem ségyem,
lehet. Horatius egedől, mintha a Magyarok at késdeyte volna, e
lja de Arte Poetica:

hae nugae veria ducent

In mala, desivum semel exceptumque vinitte
Ut mala quem rabies aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error fugiunt
Qui sapiunt; agitant pueri, incautique sequuntur.

W.

ay ay, Omega.

J. J. Kármay úr által a Magyar Verselés,
be behozott Elviór eránt.

(Tudom. Gyűjtem. 1825. III. K. I. 61—76.)

*Illa credulitas, quae certos scientiarum auctores
dictatoria quadam potestate munivit, ingens dan-
num scientiis intulit.*

Baco de augment. Scientias.

Socrates, életének 84. évét törvénybe idéztetvén, bevezet
tartott, mellyben én a szabaddal mutatá-meg, mi felette
idegen volt szíve a pótlelekedéstől. Eddig úgy éltem hogy senki
akár megbántással akár hívebbítéstől nem vádolhatott;
sem akár bűnös, akár itélő még nem találhatott olyan, ki
ellenem azért, hogy valakit vagy jóval vagy csekébbel meg,
vértedtem, itéletes hozott volna. Ugyan is vigyáztam, nehogy
magam más ellen valakit elhővessek. Ha pedig tujem vala,
ki megbántással illetett, nem törvény által kívántam ellen,
segeimet megbotyulni, hanem az őmat barátira bízam a meg,
eggyeztetést. *) En is, noha nem annyi idő, est gondolám,
midőn a jelenvaló váshoz fogtam. Pórt támasztam, amint
intább valakit megbántani, vola gánderom nem vala. Ha
kám a 2. Nevezetemet szeretnem, annak előmenetelet, a men,
nyire cserey lehetőségem engedti, estfőzölöm, a vala szüntes

*) Socr. de Permut.

ten fő tárgyam és minden töredévésem. szabadon közhöz
azért erre egész vélekedésemet, bár annak a nagy férfium,
ad, hit illetet, személyét és szép tetteit éretlenül tárgy-
lom. Ő is úgy látszik, mint hazafiai büszkeség,
és ha ezt gáncsolnák találja, libám nem megbocsáthatat,
han, és én őt meg is annak a devedt hazafinak tartom,
kinek gyermekkorától fogva büszkén könjésem. —
De fogjunk a dolghoz: —

Más Koblitz Recenziójában *) és egy más irásom,
ban, említést tesz K. Uradt valaminet Nyelvünkben
szét újításairól, úgy Bevisünkben elővetett esetnek és
géről, melly által az Elviótat abba behozni gáncsol,
aid. Gen Literatúránál a közös lépését K. Uradt hibá-
nat lemmi megmutatá Kulcsár és Szász. Műlats. 1817.
szám 51.; és K. Uradt nyilván védelmezé tette az Erd. Muz.
IX. Júl. 191, 192. l. Ity nagy férfiumat látszik csak
hamar talál követőre, mint nyelvünkben szét újításain,
ban és ebben is tapasztalánk. Nehogy tehát K. Uradt

*) Nem az, melly a Tud. Füzet. 1818. XI. k. jött-ei, han-
nan az, melly Kéziratban a Redactionál, általam más régen
előtette, de később kildve, találtatik, és mellynek kiaz-
dítását több orvosa névve, ha szinte megelőztem is,
bizodalmasan öljtöm, annyival is inkább, mint hogy em-
lített Recenzióban nem egyedül Koblitz illetet.

ezen próbáját fiatalaink valóban követően, végteleg szabvánnyá
tegyék, hazafiúi kötelességnek tartván csekély vélekedésemet
és eránt a Hazával közlém.

Közös képpel kellene minden igaz hazafiának azon igaz,
kodniót, hogy eltávoztatván a volt közfalkasogató kiten-
raturai pórték edésceret, testvéri kezét nyújtaniának egymás-
nak, és azon közpövel törekedni az olly jóvón elajtott nem-
zeti csinosodásra. De fájdalom. nem tudom mi gond-
lélek hinti Hazánkban szelylet az egyeneslenségnek lánc,
hozatos magvát. A Ungorics, kinek mibe olly felsz-
séges kellemeivel volt díszítve és kiadásában érte-
len B-zéseivel eméretlenek, volt, mondhatom, gyűlöle-
tesse léte az olly igen kedves Gellát; Versegny
megvetően az egész nemzet legnagyobb részének mintegy
töredék-lett grammaticai szabárait, tulajdon gyűlötte
földének nyelvét atarja erőltetve feladni, és egész, igazok
szavakkal csúfítani nyelvünket. És hogy a többi elhál-
gassam, most legelőször Kármichy urat monyján,
re megzállotha legyen a pszichológia, újítás, és idegen-
hez való szabáznak lelke, ha nem mondok is, fájdalom,
van tapasztalja minden igaz hazafi. Ki nem látja egy-
ből, hogy mindenidmet atavóan követője, ha nem meg-
győződésből is, legalább kerintetből, újabb és újabb
literaturai eretneséget támadnak; újabb és újabb lá-
bosít utner-tis, és a csinosodásra törekedőt nemer igaz-
kezetben hátszalják; és midőn majd visszahanyatlunk

születésüknél is szarabosvágnál homályába, hah!
mint fogják ezért kitalálni az érzékeny motár! mint
fog azon leereszteni a Nemzet, hogy a Magyar mindent
és mindent maga álla sírját. —

A Pécis nálunk, bátran elmondhatom, a legzesebb ország,
rában van, mindentáma Valuditól fogva a mostani
időig a legérdemesebb hazafiak mind a nép észmér
mind a magasabb észmér titkát felfödést előtűnt.
Cseme nagy része Nemzetünknek hallani sem atart
mást, mint római vesztet: de mindentáma a méltóság
vesztés sor deér Poetáink által annyira ki dolgoztat
tott, hogy a jószág és latinai fényt méltán neki tun
lajdonhatjuk, kedveser kezdett egy is lenni, és gyön
nyörködve olvassa más ma minden soru és nemű ha
rafi, volna még egy két pontban meg nem egyeztet
közös Poetáink.

Nem mondhatjuk ugyan még hogy Poetáink arra
a tökéletességre lépett, mellynek elcséden tökélyt,
ket állíthatunk volna fel, és olyan bizonyos tövényen
ket, avagy regulárat, szíthattunk volna ki a Nemzet
nek. Rajnis ezt megpróbálta szabóval; Kiság és Ver
seghy hasonló célelőrel. A különbség mindnyájuk
között cserély. Az egyik H betű az, melly nehézséget
ültetett semmi; Cseme betűnek ismeri: amagor a
deár nyelv tulajdonágával atarját egybe tenni: de

Rajnis maga sem eggyez-meg magával & állításával.
 Mert ha olyan lehellet volna a Magyarban is a H mint
 a deáiban, olaszban, francziában: tehát Rajnis? felhozott
 példájiban megveshet, elveszhet a közepső tagonak rövid
 deintellene lenni; az pedig maga is tagadja. Továb-
 bá, ha az eml. betű csak lehellet, mint péld. a görögben,
 mondja nemem valami erőltetés nélkül röviden úgy, hogy
 a H. ne is hanggyérde egy & hasonló szavakban: mintka,
hogypa, havang, vbb; nemde úgy fog hangzani: mintka,
ogya, arang? & ha ti nem mondját, minő értelme lesz
 péld. egy szavainknak; nemde ho, ház, hál; nemde o, az,
ál. Révay is lehelletnek vette eleinte; de csak hamar elal-
 lott törvényétől, & megismerék, hogy az Nyelvönkben valóban
 betű, & így minden közönsé Poetáink azt tarták & tart-
 ják. Következéleg könnyű ebben meggyőzővüink, & noha
 Rajnis szavóval Poetáink atyainak méltán nevezjük,
 hálás tiszteletünk ellenét meg nem csöndemik (!) ha tőle egy
 egy állításban teljességgel elállunk. — A Dialectusi én,
 különbözést volt eddig a mért és legnagyobb Poetáink közt,
 erről más szólottam a Nemzeti Ünnepekről és Erte-
 seimben. Innen csak azt akarom következtetni, hogy egy
 egy két csorély különbséget könnyen meggyőzőhetnők,
 & minek létező lévén így Poetáinknak regulái, az a kö-
 rültelesség? fényében övendő láthatnánk.

De ezen mikön más egy olujtásmut szinte bételjen,
sive lemi látszatit, mikön egy tengeri gúszavásban ha,
jötöcst szenvedocün, egy darab deszka volt horvaz há,
nyelvéstásmut után a parthoz közel vettocün rajindes szabán,
dúlástundra a partból kiálló györcs után nyujtjuti, felső,
dül a deszka, s a reménylett szabadulás helyett temeté,
sündet találta. — Ez, s nem egyebet teme K. Monar
a Poetában tett újítása az Elisióra népe, ha egy lét
fiatal követőjin kívül vadon elfogadnár az a több hazafi,
ed. Vki nem látja, hogy így nemzeti Cultusádnar a hely,
selt is ez által nyilvánosság gátlója, söt ellenvége,
leunc? — De látnár állításainar helytelenégét, hogy
ne láttassam ot nélkül gáncsolni az a nagy férfit, ki
annyi szép érdemet tett Honi Literatúrámban. —

„Nél Vocalis egymás mellett nyelvést csinál,
nygmond, s előhoz minden nemzetet, kit ezen nyelvé,
név elterülése miatt, az Elisiót behoztár Poetivorda,
valamint a Synaeresist is. Meglehet hogy az a fözőgör,
nél és Latinumbelictuél kiátust tett: de az a Magyar
nyeloben ezen nem találom. Azonban nem csak Synaloc,
phével, a mi kulajpondépen az Elisio, és Synaeresissel
éltet a Rómái Poetár, hanem éltet Aphaeresissel is,
mikön tudny a szó elején valamelly betűt vagy szótan
got elhasaptár, példz temnere divos, é helyett contem,
nere; pone metum é helyett depone, sbb. Ha más anny

nyira kívánja N. U. követni a Római Petárdat, köves,
 se ebben is, 3 mondja péld. iron helyett rom; valarom
 helyett atarom; levél helyett vél; melyet Magyar étti
 orvos nyelvet? Eset a Római Petár Syncopeval is, mely
 által egy betű vagy szótagot a szóban közepéből dobtak,
 mint pericla ez helyett pericula; diviti, commocit. Más
 ezzel a szabadsággal a Magyar is él, 3 pedig nyelve vérel,
 me nélkül, sőt gyakran tellemébe Poesitanar; így helyesen
 mondja a Magyar teblem, ajtam, burditu helyhetem, hal,
 haslam, 3bb. Eset továbbá a Római Petár Apocopeval is,
 mely által a betűt vagy szótagot a szóban végén harapár-ol;
 péld: nostin, peculi. Ilyen a Magyarban, mit hiatusnak
 mond N. U. a ba, be, 3 véletlen 3 t. eff. Ezzel is szabadon
 élhet a Magyar Poesitában, a nélkül, hogy nyelve vérelmet
 szenvedne, sőt gyarorta érességére szolgál ez vesseinél.
 Imne az következésem, hogy a görög és a déli Poesiták
 hájára a mi szabadságot nyelvet tulajdonágának 3,
 telme nélkül bevehettek Poesitánk, az így is bevehet;
 de mivel tapasztaltár, hogy a Synalocphe a magyar fű,
 let vetti, az be nem vették.

Nem szabadom, mert világos, hogy a görögöt és Római,
 az az Elviseit veszelesörbe behozár: de mallyon agár e épey
 mivel let vocalis egymás mellett nyelvenet tett? Talán
 ezen vérelmes szabadsággal inkább csat azért éltek, mi,
 vel nyelvök más intömben alkalmatlanabb let volna

a beveti verumetere, vagy talán vapora becséjör a köz
becsében is elharaptatá ilyen helyeken az utolsó szótagot,
v. aigé az nálot egy két Elisióban végen hangozván, Poetáit,
hogy könnyebben veszelhesse, beveté, v. utóbb nagyobb tulaj,
szabadragot is tulajdonítának magának. Horátz világos jel,
da erre. O gyatrabban élt elisióttal Satyrájiban, mellyeket tan,
tan a köz becséhez inkább stant alkalmaztatni, mint fellengző
Olájiban. Így a Comiciusor, Bezzellgetésiret a köz szótaghoz
szabóan, m. sor elisióttal ének. — Továbbá ha eszt azeit hozzá,
be az Elisióttal, mivel a vocalis vocalis előtt nyedtenést csin,
nált, tehát az M betű a vocalis előtt miért elidáltatit ned,
holott az nyedtenést nem teme? pedig hogy ezzel gyarosta é,
ned, nem sagandhatni. Így péld. Tibullus

Audendum est; fortis adiuvat ipse deus.

Ugy szinte Ovid:

*Tantum odiis itaque dabat Saturnia Iuno,
v több másor. Noha eszt ugyan sor példánt van mind Teren,
sinsnál, mind a többi Comiciusornál, hogy az M betű tihaz,
gyását nem vettér regulául; valamint ez a Romaiak több,
bi Poetáitól is tanuljút, főleg a régiebbektől. Így Cinnus*

Insignite fere tum millia militum octo.

Így Lucretiusnál:

*Cosporum in plumbo est tantumdem pondere par at.
Szóval, a Romai Poeták gyarosta mással hangjót előtt is eli,
dáltár az S betűt is, mint példj:*

Speunitus orator bonus, horridu' miles amatus.

Vicit Olympiam, nunc senio confectus quiescit.
 Myeneo adadunt Lucetiusban, Marcellusban, Caecilius
 usban. — Miért állottat az utóbbiak ettől el, ha annyira
 kellenetesnek találát az elviselet? — Más ha a Római Poeta
 sármát nyelvünkkel sévelmével is a Itáliában majmai alacsiúde
 leuni, & illyes elviseletben is követnők őket, mi festelmessé sen,
 nént Poetisunkat? Ki értené, példy, hogy ezen vesben:

Légy te szelme, nént a viktus le barát örökösen
 est dráson mondani: Légy te szelme, nént a viktus le,
 barátom örökösen? Így és illyen szabadsággal minden falusi
 könyvös Mester Poetává lehetne; de még tisztaságában megtartja
 jut Poetisunkat, addig illyes elviseletben még egy idióta is meg,
 rászokik. — De a nyerveusről lévén a szó, ha valahol bizony
 nyára a Római Poetisban, ott hol vocalis elött az S-szel vég,
 zódó szótag hosszimat véteit, találót nyerveust. Legalább
 az én füleimben mindig jobban hangzik Virgilnek emé & haton,
 ló versei:

Laeva tenent Thetis, et Melite, Panopaeaque virgo.
 Ipse volans tenuis se sustulit ad auras.

mint egyet:

Impetio premit, ac vindictae et carcere frenat.

Aut age divocor, et despice corpora ponto.

— — — tu das epulis adambere livum.

még is íme, noha a régiebbek elkezde az S betűtől tihá,
 nyását, nem vették be az utóbbiak, & önéit nem tetézték
 az hiátusnak, mit az én magyas fülem amár tart.

Igaz, hogy a Magyarok is van elisioja, de az olyan, mely
lyek még a köz beszédben is úgy ejt a literatúrában nem ismerő.
Magyar is: szajd' atzomy, tuduillir, 3bb. De hogy egy általán,
ban minden vocalisokat vocalis előtt, vagy talán még az M
betűt is didaljud, mi Magyarok nem lehetjük, valaméddig
bizonyos marad az, hogy a szabad Magyar - Nemzetnek kényes
nyelvé nyűgöt erőltetést nem szenved. Ha ezt bevennénk, azon
felül hogy nyelvünket természetü tájdonosságától megfoszt,
sánor, még érthetetlené is tennéit beszédünket. Így péld.
veste urat, vest' urat; mondom, uram, mond' uram, megmet,
sette eret, megmetozett' eret, honde az elisiot egészen más ér,
telmet adnak itt?

Megengedem, hogy a szajda-beszédű deánál jól hangy
rit a vocalisnak vocalis előtt bevett kihagyása, s valóban
nyg lehet, hogy a mértéktelenül és ellenetesse is teszi
azal a vesztet. Péld. Virgílied.

Scutavicum, galeasque, et foetia corpora volvit.

Emersere feri candenti e gurgite vultus.

De hogy az, ha gyarostabb fordul-elő, csadnyyan a deán pol,
sisnak is vérelme, tagadhatatlan. Legalább az én fülemben
mindég jobban hangyir hocat'nak emé veste:

Dianam tenesae dicite virgines,

Intonsum pueri dicite Cynthia,

Latonamque supremo

Dilectam peritus fovi.

mind ugyan. ezen Odhjanak elisioval teljes utolsó veste:

7.

Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,
Pestemque a populo et principe Caesare in
Pestem - - -

Szépnek hallám hajdan Sántómól mondani Virgilnek emé felette
elísós versei:

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.
De táján csad azé mondá az Sántóm is szépnek, mivel egy
rettenetes rémtől lévén a jó, szinte olly rettenetes veszel
adása értelmét jelenteni Virgil. Ki nem dugja be filát Catul
his emé felette erőltetett elísós verseire:

Troja vicum et virtutum omnium acerba cinis.

Quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.
Ki nem vallya gancsornat Horátz emé verseit is:

Nam ut ferula caetas meritum majora subire,
Dum ex parvo tantumdem haurire reliquas.

De Verselöind (Cugymond K. Hs) nem mettél, a mint mind
a termézet, mind minden nyelvét példája, sőt a magasztis,
engedet, javasolt, tövölt. — Tagadom az egész állatást; meg,
Lé volna, ha nyelvöind tulajdonosa engedte volna. A termé,
zet nem kívánhatja meg, sem nem javasolhatja nyelvöindben a
Ellőt, mert a nem erőltetett termézet az hogy magával,
hogy minden zavandat egy, a mint van, kimondjad; tövölt,
gley a jótag elhatárolása nem termézetes, hanem erőltetett.
Más nemzetet példája a fölö minden pontban kintömbözö
Nyelvét tövönyt nem szabhat, tanácsot nem adhat; ajne
de a mint tesszél elísóval, ki megengedte javosa nyelvöt: de
mi, his eredeti tisztaságában bírjéljél fejfiatan mértéket

7

nyelvünet, s nem csigázni sem a német, sem a francia rá,
mára, azt bé nem vehetjük, sem idegenektől rendszabást nem
tesünk abban, miten amyi deved hazafist egy arassal meg,
állapodtat.

Belépelenül állítja K. úr, hogy Rajnis néha megengedi az
elviót, az az, az úgy nevezet synalocphet. Ide tetzem szótól szó,
ra, mit egy deved hazafi írt egy tárgyban Georgiconához itt
Előjáró Beszédében lap LXVII. és követi. "Többnyire minden
Poetáink meggyeznek abban, ugymond, hogy nálunk a szónak
végén álló magán-hangzó nem emelked a tövetsz igénet dejen
álló magán-hangzó miatt, mint a Deárodnál, hanem emel,
szés nélkül a természet hangját megtartja; mert a Magyar-
nyelv magán-hangzókkal bővelledik, és ugyan - ezért a szó ely
sis gyarodta megcsúfítaná a Magyar verbet. Példy

A' éi éh, nem lényes, j' annak adarmi elével.

mert, ez olvasván, senki észre nem oemé, hogy ötlábú volt,
hanem csak a' éi a' szótól ritul csontitván az újain így
mestérelul:

A' éi éh, nem lényes, j' annak adarmi elével.

Azokat jobb volna az ilyen emelkedéssel nem elvünet, ha,
nem csak olyan igében, a' mellyekben az emelkedés szótába
véteződött, példy. Jardarkony, tudnillik, Pédegethacoz —
(noha valóban egy esőjárós elviót nem tudom honnan vehette
Rajnis, holott betűt bér, vagy is bérened mondatni még
nem hallottam.) De ha valaki még is hibe-hóba ejjed betű,
emelkedéssel is él, és pedig mestéreltesen, mint a' safran,
nyal, és egyéb fűszerevel, én tőlem ugyan azért vola sem fog
rossz, job hallani.

Gen utolsó rendjében Rájnismundat láthatjuk K. U.
 helyhez tartani állításának otát. De nem éri el értelemét. Mert
 3 nem a Synaloeptát érli, melyet K. U. kíván Poetisumban
 bevételetni, hanem oly szavakat, melyekben a szó rövid tag,
 job bizonyos esetben meg nem állhatuának enged 3
 némelly betűről megfosztatni. Egy szóval, a Syncopeval
 és Apocopeval való élelt enged meg, mit több, 3 máj csat,
 nem minden Poetáint cselekedtet is, 3 mai napig is szabán
 don teszik; péld. teblem, jutalm, fejedelm, Abb. Hogy 3 eset
 ilyen elisiotat, melyeket a nyelv tulajdonsága is megeng
 ged, érlett, eléggé megbizonyította Mundájiban, melyekben
 val egy olyan elisioval sem él, melyet K. U. engedett;
 ellenben volt olyanokkal, melyeket csak imént hozt fel.

Nem értem (sugymond tovább K. U.) mint csufitana,
 el az elisio a Magyar Postet inkább mint a görögöt és deán,
 tot. — En ellenben nem értem, hogy lehet a mitat zepuer
 mondani. Az elisiot nem az Aesthetikai zlet hozta be,
 hanem a szoktság, a zűrtég tette, hogy szabadság gyaránt
 segíthessen általa magán a görög és Római Poeta. De hogy
 azokat verseit is csufítja, 3 hogy sokkal kellemetesebben
 hangzik az, melyben semmi elisio nincs, valóban, ha fűn
 liment teszik rövid, tagadni nem lehet; a mint a jelzett
 előhordott példából láthatni; 3 ha az, hogy volt vocálisod
 nagyobb nyelvünkben, egy új ornat láthat K. U. nál semmi az
 elisio bevétele, megallhat; tegyük nyelvünket egészen gör,
 lóva, vessünk - éi belőle minden vocálisodat, avagy a tótól

szüntözgőjét azokat. Gen azot nem lehet az elvöt nyelvének,
ben erőltetni, mivel söt ocsalvaint vagynak, mert így vessem,
ket egészen elcsúfítanót, mint Rajnis feljebb-dőhözött példája,
ban látand. Más hogyan és más mitve elidáltat a Romaiat,
szepnet soha sem tartottat, söt jelesebb Poetáit, ahol csak le,
kelet elterültek.

Azt sem mondhatja sly bizonyosan K. U., hogy a Latiumi
nyelvi szaporra nem volt, holott azóta mottani maradvái
azon nyelvet, melyet ebből vagynak összefűzővel, elégé meg,
szafolját szaporra beszédjeit. Ellenben a Magyar, ha külön-
ben kimondása nem hibás, mindenes mérvételt szerjűvagy,
gal szótott beszélleni, s mindenes hallatja minden beszűit.
Azt sem látom-ált, minő hiátust talál K. U. legjebb Poetáit,
nat, kit nem elidálnak verseiben. Cassini néhányból egy-
ket példát:

Attora a mindentekető atya szaporos évből
Jöldre leszáll a virágos felcséje ölebe.

Rajnis.

Oh Magyar, Magyar, fejedelmek túlóre! vajla
Anya' drittült maradvái, a te világot
Szegéit jobban tudnád ismerni, beszűit.

Virág.

Hol csak a külsőm fedi a valóság?
Pozsa országát bíbor állapellen;
Am de a bölcsnet beható zenevel
Játványi nem mer.

Beszűenyi.

Szűla adott nédi nyoszolat, fejed' alja keserűs
Velt, mert minden után a ló is pána gyantávan.
Horvát Andrást.

9
 Kimeri szelidebb sző jute isteni
 Kézből, & dicsőben mennyei lánanggal ég,
 Eje lalla annak mestere futja
 Azt, mi gonosz. Villovics.

Oh ismértessd - meg velem, oh örök Istene! a mit
 Tudni a természet & emberi elme szabály.
Révai.

De hogy többet előhozásával hozgas ne legyen, nézzük
 ezernél ellenőre k. Usnad amaz elvisszóral ~~valóján~~ költ epigramm,
 májdti:

A plus B aequale X. Nem igaz, mond hangdi; hisz A B
 Ab; & kantol szidja. Kugdiat, értited ezt?

Bezzeg nagy nyelvtudás ezen pentameterének első része, kivált
 a szidja szövegét végső tagja. Nem elidál Póly em? több ver,
 siben: micodas költő az, régi e, jó e?

Minő jól hangzik ez elvisszó nélkül! De vegyük be k. Usnad
 látat, & mondjuk így: micodas költő az, rég' e j' e?

Ily erőltetett & ijesztő szűpségre ki nem dugja-be a fület?
 Avagy jobban hangozna e k. Usnad eme versei:
Revjete, megragadám. Ide várt... ah el! e szemet,
és e

Másikat —

Fortuna' imádott baltáival
 A Jazdag, hogy se a Ménési mézital
 De Kap, & Malága is, & a mi buzogva ömöl —

a ti — oh a jámbort. csak földre tekintete —
Kengőn a kékvető Admétel paráza Apollon
V a mitre én —
E' liget' árnyai közt ége a szép Hályk Apollón
Kébe a szent helyből és toha claggni ne hagyj.

Azokban maga sem él k. llo minden versében ezen sem
relmes elvisszal; mert ebben jéltz

Elméből, de az ő leyleji belője tapadtat,
s több hasonlótban nem didál; s még sem mondoma hogy
ex hiátus. De bezzeg az volna, ha elidálna.

Gondalom valóban hogy k. llo a Természetből kíván,
vám magát vezéreltetni emez epigrammájában:

„Természet, te vagy a tövcsény s a mettes. Izgagasd
Vesseimét, s haggyad folyni zabásod után!”

Igy futari. És mivel az prózáját szórja, hi' lönb' vég
Nincsen verse közt, s prózai műve közt.

azt még sem követte, vagy a természet' tanácsát meg
nem hallgatta; holott a természet, főleg a magyar nyelv,
ben, erőltetést nem szenved.

Azt mondja k. llo, hogy a Rómait még inkább éllet
elviszál mint a görögöt; de olovka-meg b'ac rendre
jobb Poetáituar minden verset, s jelelj. ki ha elidáltat,
ra e vagy nem elidáltatva talál, nagyobb szánmal. Ké,
rülte' az' is azt, a mennyire lehetett, mert ezen szabad,

sajátul erat gyűlöletes rognat tartottát.

Kalmár, valamint azon időben, melyben élt, tökéletes magyar metrikus Poeta nem lehetett, úgy nem is lehetett, nem is volt: ellenben annyi kért közönség Poetáinak, kit más a jéget megtörték, és valóban a legzebb virágzás, ba hozzát Poetáinak, tekintet érdeműnek, és egy hibás vélekedéssel épült újítás az ő aut Poetáinak meg nem ronthatja. Továbbá megengedjen K. Uo, midőn egyes ket szívesen azt vallja, hogy a közönséget minden által bevett szokást nem megmásván jussa meg akkor sem lenne, ha verseiben böven megtaláltatnák is az a tulajdonság, melyet azokban megíván, midőn azt mondja:

É, szin, tűz, ragyon a borbán, ha Hegyaljai termés:

É, csín, tűz, ragyon a versben, ha metteri mű.

És ha K. Uo afordat nevezi Cminusornad és Plantusornad, a kit a ban és sem helyett az értelemnek ellenére ba és se végezetekkel élnek, az előbb felhozott Pentaméterének ezen igazán, ban, versbe, maga is Cminusá válik; és bár inkább ebben hisz, bájos volna többes, mint az előző fület-vevő behozásával.

Gabónál, Kovaynál, ugymond K. Uo, találni elvörösöt.

Nem tudom minő Munkáit olvasá ezen tisztelt hazafi felhő, kőt Poetáinak; le en Gabónad, Rajnisnad, Kovainad, Tomás ned, Kiságnad, Kisfaludinad, Berzsenyinat, Horvát Andrást és Istvánad, és minden eddig ismert jó Poetáinak műveit együl egyig elolvassán, mind eltoráig nem emlekezem, hogy valamelyikben elvörösöt találtam volna, kivéve afordat, mely

lyomel életét a nemzeti nyelv tulajdonosa megengedi. Rajta
his pedig minő elbírómat elnézhetését érti, más feljebb
emlékém.

Kulcsár honat hazáját is annak boldogságát igazán
jóvón szerető magyeból ömlött az a kívánság, melly által az
egyenetlenség gyomrát kúrtani szeretné. Nem lehet addig egy
nemzet hasznos lépéseket a Cultusában, valameddig egy
szó, egy élet nem munkálkodik annak érdekében. Ha min-
denki Dictatóri nevet etas magának tulajdonítani, ha tül-
minden or nélkül méltatlannak íjít, ha a márt fel, tartván
a nos következőertől minden illyes esetben erősen ellene
szegyi magát, szeretésben tapogat akkor a Literatúra Publica
annak egyéb része, nem tudván, emmel e vagy amannak len-
gyen igazja; is így hi nem látja, hogy a nemzet boldogságának
gatlása minden szes felől is or nélkül való, és a nyelv? tevé-
ségi tulajdonosával ellentéző újítás. — Igazán mon-
ja K. Hs, legjobb, leghatározottabb sapersc et fari quae veni-
tias. De egy egész nemzetnek, úgy szólván, törvényét
megtapadni, is or nélkül másítani tiltott szabadság.

Horváth József Elek.

Pest, Juny 12d. 1851.

Tisztelt barátom!

Ut veszed K. G. kéziratait, könnyebb eligazodás végett
I-III számokkal jelölve.

Az I. számot, egészben, nem találom, sem
a 'Jud. Gyűjtemény' kötetében, sem az 'Elcs és Lit.
területében': de egyes szakái, a mint széljegyzetkin
mutatják, megvannak az 'El. és Lit. II. és III. kötetében.

Az II. számot, mely másolatban is meg van,
nem lelem a fentebbi folyóiratokban.

Az III. sz. új dolgozata, a 'Jud. Gyűjt. 1819.
XI. köt. 3-27. lapjain álló szöveg; de az általában
x jeggyel jelölt szakaszok, csaknem szóról szóra,
megvannak tartva.

Az 'Életr. M. Orsz. Minerva' kötetei nem larnak
kezemnél: ottan nem kereshetsem.

Az legszívesb barátsággal üdvözöl

tisztelt barátod
Fodor György

Kultvár felőlem és ellenem 1817.

Hafuss Milatságok. 1817. Juniusban, N° 47.

Magyar Fordítások.

Főbb hazafiánál fogamatos volt azon vesztésésem, h. m. igen
nyelvéből a jobb érederet fordítás. Így jött kezemhez Cs.
nagy Vagyéből a 45. részben költő ének. (Kárp itt alább
a Mattheisoni dalt: Wenn in der Abendst^und^e die sprinad bryg^e
kelre felbátvítást érdemlett. Ha az eredet mundaól még
mott távolabbra mutat, az további igyeredete lipótólhapp.
De nem lesz hasonlatlan ötet arra figyelmetesei semmi, hogy
a különözéértől óvja magát, és a nyelv ékességét a magaci
nált földben ne helyhezesse. Az illy elvéveléde, arra vitt
más nálund egy réi, különben tudt, hazafiadar, hogy
olly nyelven igazán, mellyet még 30 éfődeig meg nem
éthet a duna- Jifát-ivó Magyar. Ime egy példai:

Németül. Wenn in der Monde, dämmerlichte etc.

Magyarul. Midőn a hold "felő világán

Az tellem, melly kövülte leng. H.

(az a Helmezi.)

Köteményes level.

A fűz Mestersegédnek ezen műve levelés példájában maradt.
 sem a régiségből. Járabb gyakorlatok est az újabb Nemzeti
 A bizodalmas nyílt szívűség, a felid i barátságos érzés, a kö-
 söntéges igazságos és az életnek philozophiája azot a tulaj-
 ságos, mellyed a köly levelben (Poetica Epist.) ki kell tűn-
 dörleini. Külömben a költő Mestersegéd az azon egyid műve
 mellynek legkevésbé helye vagyon a költésnek, hanem csak a
 könnyű i kellemes előadásnak. Azot ite a vers elkesülhe-
 setlen. ~~És~~ Azót ismét Poetai levelével Vitézi Verses-
 ken megajándékozta Nemzetünket Judo's Vicag Benedek is,
 Widand Jerehi diadota egyből egy kést Jo Jip. Kis, János Sup-
 us. de ugyan ez, és Fer. Kármény Jeremez és S. Jemese Pál
 Usak esedek poetai levelével is megajándékozottak. Kiszasat-
 rándat. Ezen nyereség terintéséből közöljék ite azon tífelt
 Harafinad még eddig nyomtatásban nem látott levelét, a
 ki korán kezdett fűz pályáját most is ifjú tüzzel futja.

Íme a level:

Bucsi Emilhez.

Kedvelt hűbe, Bucsin, Wejclányinad p.

Nyelv. érvételek.

Az Odid levélben foglalt költséncényt, mini általgában
 lép mindát, kívánván Endemes Olvasóindul megismertetni.
 de, mivel abban az elhasapásra (Elisis) névre fordítlan jél,
 ha vagyon, s^o nélkül nem hagyhatjuk. Tszak azért sem, mivel
 Kazinyi Usnad az a perencsége vagyon nyelvönd' perencsét,
 leucégere, hogy némelly ifjabb Jód az ő túlvörzések vartá,
 ban követik. Mellyre névre a követő? érvételek nem
 lehetnek hasonlatosok:

1.) Az elhasapás, rövidítés, öfvekezés a Rómairadnál
 is csak azon tobbeli jódok, midőn még nyelvök nem volték,
 Cincrodor. Ennius, Plautus igen gyaroslották: de Virgil,
 Horác, Ovid nem. A helyek hogy Ennius mondja: volito vi,
 vu per ora visum, más Ovid teljeseu: ore legas populi.

2.) A mennyiben pedig ő az elipórák megtartották, és a
 szabadfaj az ő japosá befájdieren épül, mellyben most is jél,
 dár az olakod, lid egyik hózeret elhasapnak.

3.) De az elhasapásod, öfvekezésod magokban nem is
 képzéget.

4.) Sylvestor Jánosról kezdve, a ki első volt tudtunkra
 a mestérek becsülésében, venni sem gyaroslotta az alhasan,
 példát, öfvekezésébe Kalma's Györgyig. kinek példák
 mivel jobb és jobb Jövind Révai, Rájui, Jás, Vitég, Kó,
 seji, Berzseny, Góronai megvették, mi ora lehet k. Usnad
 azon nek példák megújításai?

5.) Külömben is elég anomalia, elég divergentia van
gyon jóindulat mindáig: mi fűréség azért újabb és
közéssel paposítani most, midőn minden jó hazafias
azt kellene őrajtani, hogy más valaha egyesülhesünk.

Kalmar György elidált e?

Prodiomus p. Pöron. 1770. —

lap 205. v. 2. A menyerben ilyö hogy az Alpha az Omega is
v. 4. ~~Ez~~ ~~egyedül~~ ama kezdés / v. végezet / Amen.

7. De mindemert a mit rendelt, ő a kezdete v. vége.

8. Mindemert e nagy árida világon ~~is~~ ő-általán kétfel.

9. Hogy kemmi v. rinyen, hanem ő-értete, tevéntve

~~10. Mindemert egyedül az ő a de~~

Oly hofferi utamba viselően gondomat épen.

206. 1. De ha meg nézed könyved ő-annyi darabjára.

Engede kedvélől nyert ifjú életet eddig

Engede egynekány espendős, haffur, időt is.

Engede mind azomba erői v. alhatmaty, ő-értet

Ő maga kéne hogy adjamagár hofferi utazásra.

Hogy öveendő tanulja a mit kétfelől kéleend

305 háromya alata e dió hasnadr hogy örülve örüljünd

Révainál. Vesz. Pozsony 1787. lap 55.

O' emlétesd meg velam, o örök Itenem! a mit
Tudni a természet v. emberi elme törvény.

Habónál Kaffai Mag. I. K. L. 2.

Ügyesed valamint A Egyedül kirajtatod állna...

Komár. Kiad. 1802. l. 27. Védjéted v. olly buzzólug valamint ha gyupán
Kajtatod állana más.

16. Vocális nyelvről című
egyik, mellette jutott. Vocális nyelvről című,
a Magyar nyelvben az a jeltanra ejtett hang, melyet
hangmester olasz szóval jizicato által jegyez. V. mely
szóval az mellynek minden szóban hallatja magát a
jizicato? mely hexametris, mellynek minden haonadit
szóval labában a nyelvről.

Amikornál ezveit szó fordul elő, az Iliad, XII. könyv,
ezen szó: Αγυρδύδεν szóval, meta Γεωργίου Ευριπίδου.
Ez ki meggyen a ki oda meggyen a francia így mondja:
qui y ira. A francia a szó így ejti: ki-i-ira.

egy szóval ve változtatván? V feltehetően a
szóval göm bölyeg ajkán Hellen felől hogy
az említett szó és hexametris így: e-a-u-e-i.

Amikornál szóval, meta Γεωργίου Ευριπίδου? Vgy
a szójáré váha hogy a goma Hellen Nyelvé az a szó,
amely hangján befűd volt, mellynek az Indián
mondják, mellyhez képest a Rómán Nyelvé a Róma
szóval elött olly duva volt, mint a lagy olasz
szóval francia mellett a Német.

Molice megrefélé az a betlen Indián, ki a
francia Nyelvé szóval minden Syllabájit hangja
mellett leírta szóval látott; ugyan az az
szóval mind az a ki

HIATUS, EXISTO, SYNAEPOEPIA.

Et egymás mellé jutott Vocales nyelvést csinál,
mint a Magyarokban az a pattantva ejtett hang,
mellyet a Hangmester pizzicato* által jegyez.
V mely Magyarok az, mellyet minden sorában
hangját a pizzicato? melly hexametres, mellynek
minden harmadik negyedik lábában a nyelvést?

A görög Nyeloben egy szó fordul elő, mellyet mind
az öt betűje vocalis: ΕΑΥΕΙ. Ha a kényes fülű, gömböly
ajakú helyén a szót pattozatra mondotta e,
e-a-u-e-i? Így e Homér, kinek a szó előfordul?

A görög Nyeloben egy szó fordul- elő, és azal Homér
elő, mellyet minden betűje vocalisot, a nélkül hogy
szótat Louvouansot olvastának folyó szóra: ΕΑΥΕΙ.
Ez az a szó.

Αυτοῦτον ποῦσα, μετά Τροῦν ΕΕΙΠΕΝ.
A kényes fülű, gömbölyeg ajakú helyén a szót pattozatra
mondá e: e-a-u-e-i? É így olvasta e hexametresét

Amblédan gööbősa, metá Tróészin eéjpen?
A francia egy ejti e ezt qui y ira így ejti e ki-i-ira

Két magánhangzó egymás mellett, két szótagon, nyolctoncsot csinál.
 A Magyarban az a pattantva nem olvastam, ezért hang, a mit a
 hangmester pizicatóval jegyez. A mely Musica az, mellynek
 minden harmadik szótagban hallatja magát a pizicátus?
 A mely hexametres, mellynek minden harmadik szótagban
 a szó hiatus?

~~A két szótagon a nyolctoncs kedvességét,
 a mely kivétel a két szótagon, és a két szótagon
 a görög Nyelven egy szó tagyon, melly csupán magánhangzó
 szótagból áll: eadver. Feltehetjük a kényes fülű Kellen felől,
 hogy ő egy szó tagon egyé: e-a-u-e-i? A francia nyelv befűdés
 egy szótagból-első: qui y ira~~

Mint az a befűdés foly igazán képen a mellyben egy szótag,
 két egy

Két hangzó hangzó egy

... magánhangzó egyenlő mellett, de két szóval végein,
 nyelvést (hiatus) qival, mint a Musz. lírában az a
 padantva-írt hang, mellyel pizzicatoval minden
 vad. I melly Muszika az, mellynek minden szóban
 hallatja magát a pizzicato? Melly kezmozgás
 mellynek minden szóban a nyelvést?
 ... edveltségét minden nemzetbeliét érte. Mi
 Magyarok lefűnt e az, ^{az} rit nem égené?
 ... a fűltet francziánát est: qui y ira (qui es
 ibil) egy nyelvésttel: hi-i-irà, v ámbár ör
 a Nyelvést ellen írt libát elűzésében nem olly
 nevelést mint mi a miénk ellen írték, eulés
 egyi fogat azon Pedantia, lit Molierje megles
 felt, hogy befűdjet havainat minden syllabáit
 hallata. a franczia est így est: kírà, két időfaktot adván
 a három rövid i-nd. v melly hang seffektu indít
 Pörög elidált és synalopha által szelidítette meg ^{szelidít?} len
 vűdjé folyamjánat ^{parasz} ^{szelid} ~~szelid~~ hangjait.
 ... példán a görögül nem doavt által is ismét
 Metecziót: Parenthesis, egészen pára est dicit.
 Aphaeresis, egészen apo haeresis, v a szókat
 a rövidtetés jelgye (apostrophus) nélkül írta-le, melly
 ellgyé mutatja, kényes fűlt mint nem kűt a ~~parasz~~
~~szelid~~ nyelvésttel. Ertseiben ugyan találunk
 vocalist és vocalist két szónak végein, mellyek
 nyelvést látozanak. De a görög kényes ajak, vezéclve
 a görög kényes fűlt által, módos talált a parasz
 hangot övezolvasztására, v közg vete a digamma
 Aeoliai digammát, mellyet F jeggy által jelle.
 ... így az lírá, első sora így hangzott
 Mlain aide theà Peliadò v Achiteusz

és a helyes Argyutho példány. Theodoritzban

A Rómait leírás a bizjörteseti hang betűvel, és
szó végein volha nem hallatott M hang betűvel, és
de hogy a Rimondában nem ~~ad~~ adának nem
helyt, ~~de~~ onnan tudhatjuk, mert külföldben sem
létne érteni, mint eggyezhetné a versől zchémáj
tal; ~~de~~ bizonyosan úgy beszéltek prózájokban is
mint versében, ~~de~~ Catullus az a ^{mi} fatalis filel,
gato pentametere, mellyet minden ismer:

Quam modo ^{qui me} unum atque unicum amicum
habuit.

Gallutatlantul így hangzott Oroszja szájában:

Quam modo koi mün atko unik amik (h)abuit.

A Római Oroszót úgy nem redtenté. el a vol cli
mint az ^{de} alabó előhozandó ~~de~~ Petrarcai vor. Az
vol it elmaradt Constant amyi volt a Római
bismar mint a Magyaránat a tyty által jegyzé
lányított tt. vagy a öz befűdében a férjhez ment el
is házbólvan

De Virgílius e ~~ora~~ nevezetes ora

Ter sunt conati | impōnere Pelio | Orvām

vagy egyebet mutat, vagy nem tudja a kiel emlegetik,
Cundélgatnak. Vol igen is tudja, ~~de~~ a vers valóban a
a vándalást; ite érdelem, ~~de~~ nagy érdelem, a lét nagy
Mint Homér festi a öz legőgévét a hegyről ~~de~~
tesznek igen éstelenesen és nagy gondval válnak
labainak ~~de~~ legőgévét ály

Adybar

úgy festi ite Virgíli a öz töredékével, a Pelion hegy
felsőmi az öz hegyei, ~~de~~ a vers úgy ad. el ~~de~~ a
nyelvének helyein, mint ~~de~~ a öz adozának. el a ~~de~~ ^{re} ~~de~~
Ha Virgíli hibának nem ismerte volna a öz ~~de~~ ^{re} ~~de~~
gyűlölet, nem nyerte volna itt a öz ~~de~~ ^{re} ~~de~~ nyere.

két egymás mellé jutott Vocális nyelvenest (hiatus) orinál, mine a Musz: katon
 az a pattantva-éjtes hang, mellyet a Hangmester pizzicato által jegyz. i melly
 Muszika les az, mellynek mindenképp haonadit fogásában hallatja magát a pizz.
 cato? melly hexametec, mellynek minden haonadit és negyedik lábában a
 nyelvenest?

Azoné nem intőzött e' rethentes szóval élin EDVEL, i az illiás, XIX. könyv,
 ben e' rethentes Hexametec találgat:

Αυστήρ γοῶσα, μετά Τρωίην εειπεν.

I ez látrán, lehetünk e a' Judó, orinál, ki el atacnánat beemüdet listeti,
 hogy a' görög nyelvénél minis is nem volé soka jobb hangjárú, hogy a' Római
 a' göröghez képest olly duova, mint a' Német a' lágy Olaf mellett?

A' francziát annyira ézid a' nyelvenest kedvetlen hangját, hogy mindon
 két Vocális egymás mellé jut, az elvöl le sem írják, i apostrophus által
 jegyzik meg az elvöl Vocális elnacadásai, l'arbre, l'homme (l'arbo
 lomm) est: áti oda fog meuni, így írják: le qui y ira. Gyönyörű beszéd,
 mellyben három i áll egymás mellett!

De Moliere nevetre lefelgeté az izetlen Judóst, ki a' franczia befűdében
 minden syllabát hangoztató, meti papiroson látá szeme; i a' franczia
 a' ti i irát így ejti: ti i ra? A' három rövid i nála egy hoppus
 vá olvad, i ez nem döfös: többé a' fület. Így nem fogja az EDVEL,
 ha eávi nat, hajlani tudó nyelvvel, tudjuk kimondani; így nem fogja
 a' hexametec, ha azt így olvassuk:

Ambléden gózza metá Trócsin cejpen, (vagy e'jlen).

Lehírtetes Német Kármegyei Deputatio,
nagy egyetemesű Hozam!

Mindentána első megholt feleségemnek atyja Nemzeti Velelji Kovács András
panaszát a Nagy-Méltóságú

U. ellenem, és általam a V. Német
Kármegye ellen, ~~Magyar Udvar~~
ri Cancellaria előtt panaszoltam, ~~1800~~
beadta, és én ezen panaszokra felhívtam
személyesen panaszoltatom: kénytelen
vagyok a történet dolgát felől hofjan
sabb előterjeszténi nyújtani-be, hogy
mind epermet folyamataja minél világos
tisztább világosságban jelenjen meg,
és a Nagy-Méltóságú Cancellaria
előtt nyilvánosságra tehetővé,
hogy a ~~leírás~~ vételes kézzel mellőzve
jel által tehető.

~~Megholt első feleségemnek első atyja Nagy
Kovács András U. előtt panaszoltam
1800. évi Németi Német, 1800. évi~~

Elisió a Magyar Keresésben.

Két vocalis egymás mellett nyelvének (hiatus) címül.
 Athéniak és Rómaiak latosai, az olasz, a franczia, sőt a con-
 sonansok phasága alig eltekelt nyelvű német és angol is egy a
 nyelvének, ha a 2 vocalis 2 szóban áll, Elisió, ha Iben, Syntaxis
 áll, emellette. Imasi a mi nyelvünk is mind az Elisió (tudnillik,
 Vice Jpan, haladó, Gasp. Usam, Gasp. affony, Kat. aff.) mind a
 Synz (Costya, ^{ifju, kőpja.} magyár, ^{amúgy, hint} geszpenye, tyány, Matyas, az az p). de Veg,
 ismét nem merték a mit mind a tper, mind mind nyelvvel
 péld, sőt a magudé is, engedta, javasolt, kívánt. Más Rájus
 enged ugyan, hogy néha elidáljunk, de nem hogy mindig, mert
 ugyanaz Jozsef (XLVIII.), a M. ny. Vocálisokkal bővöltönd, s a
 M. veszi megcsináltán a föl elisió, mellyel bizonyágára / gonf
 pentant hoz. fel. Mi n' értjük, mitől csináltán-el az elisió
 a mi vesztünk inkább mine a görögök és deárok; s úgy hisszük,
 hogy a görögök s Rómaiak példáján e' néppen annál inkább
 következjék, mert Nyelven elég Vocalis van. A német és angol
 mennyéger és demlene, ha egy nem semé.

E' valé az a Ei egy mind hexamb, ~~miss~~ és jambban mind
 német vesztünkben mettem, s a Hazai Judok. Jozsef Haffn. Mül.
 minaji Kevéleben az St. Ján alata gányolja tettem. Olai egy:
 1. n' mert egy a Rómaiak is, egyé akkor excedet, a mind nyelv
 vel. Kicsinórova még nem vol; igen Enim és Plautus; s sem
 Virgil, Horat, és Ovid. — E' a 3 a 2 vocalis úgy elid mind E. s. Pl.;
 sőt a 2 töl alig emellette, h. sőt az. betűt u. elidálják. Iha a mi
 Idrindban Jánában kell új Enimfordas s Plaut Kevémind, nevez.

gud ite apodat, a' hit ban is van helyete, az élelem ellen is, ba is ve
szóval is vegezettel élve.

2. "Az elizio, ugyu k. U. s., a' Romaiadnál a' Latium Nyelvé
szaporaságán épül. — de a' Latium Nyelve a' görög nyelhez képest a'
n. v. szava, az az görög minc a' német n. az a' görög szavak franc
mellest, a' Romaiad nyelve még is elidale minc a' görög; a' hígn
állhatóságabb minc német, kinet veszén for helyeten a' digama
mentette-meg a' hiatus tól.

3. "Az elhasap, öfvechúzástól magorban nem is férd?
Ez en k. U. s. adhatom. de h. a' hiatus semit serintetben
nem férd, az k. U. s. nérem nem fojja tagadhatni.

4. "Sylvester olta Kalmás gyig / magy. veszél sem éle ely
val; a' Kalmás jelölt Revai, Rajni habó, Viság, veszégi, Bely
és Gordon m. vesetted; Min olom vala tehár nérem, ez éle éle
Kalmás ross jelölt megújítani? — Kalmás 5620 ross kezant
Prodrban, a' 5620 vesben n. elidale cs. egyjese is, hiatus al ig m
vosa tele vau. Ellenb Rajni m. eugade, a' mint látand, h. olykor
dalyund, a' elizio habó, Revai, Viság ejtetted. Kulffás U. s. n. jó
rintette dönd Kalmás; most, hogy ez a' ferencz ellen veszég
cs. a' gét veszete vau megitt, h. eugen tehenn társdó, az k. U. s.
mindend is még nem elly nem jó fréd erane is bizonyítani je
igen nagy nyájassága felöl el nem hitejüd. Kalm. nyavaly
fró voly, de a' hol jó monda — monda ig igen széj sz — int
illit vole tastanud, minc a' vagy jó vagy ézőj sem fró dál,
hit ollykor mondottad is mondand elc ross at.

5. "A' divergentiá dar n. tellene adros szaporítani, minc
a' jó hazafiár azon igyekezned, h. egyjese ül heppind. — E szó
az szó, melly k. U. s., de a' ti maga is nem kevese ebben divergál,
a' szjós gáncsra lobbantá. — Judjud h. most nem elly jó ha.

hár semmit sem keresnek inkább minn az egyesülést, még pedig
 h. holmit egymásd barátai kedvesből, aln pedig meggyőződés
 nélk, sőt még ellen is, állóvunde fel. Ugy hiszik h. az kívánja
 a közj. Mi hiszik hogy a közj kíván egyeséget (unio
 animos.) de hogy egységet (unitas opinionum) kívánja,
 az n. hiszik, s még inkább nem az, h. az megtámadni s vjta,
 mi kellesz, a ki elöte pent a Sapere, et fieri quae ventiat. A ki
 se nélk divergál, az érdemi az illyen. Valaki barátja a közjónak
 s kista jóval óhajtja a Nemz. eldmenekléi a tudomly, az
 tisztelni fogja a Tudomány kiadóinak bölcseségét, kit i nyil,
 van hibárai is kevesebb tudni, minn h. a vélekedésében erő,
 haron tövevénak.

K. J.

A Tudom. Gyűjt. Kiadóinak.

Tisztelt férfiak! Kultúr barátunk a Magyar Nemzetiség Jánusi
 leírásában 3 ízben méltókatot rólam emlídezi; N° 47 megérint,
 ve, N° 50 szinte magasztalva is, N° 51. dorgáló czáfóldással. —
 Életet és halált az Ivi világban éidi maga ad magának; sem egy
 sem az nem veszté mástól. — Azon rövid Éledezésben telik,
 melyet nedtet itt nyugtór. be, elmelezőm személyemet, s egy a
 megzáfolt dologhöz tartózkodom; de beimgédei arra kértel kisse,
 kettel s bízodalommal, adjátó az az intést egy barátunk, hogy
 emélin látszó szabdalásaid hagyjon bédre, Prof. Gyula Kónar
 pedig, h. az olly vad kifordulásokat, a mi lly a Jud Gyűjt. N. K.
 l. 122. áll, magának ne engedje. Ma péte est auzi quissang
 ce! egy tiáltom egy ismeretes jóval. Eljeter jereeny s dőfete
 s javása a Nemz. s tartfater-meg barát indulatitokban. Szeged,
 Kom Jul. 2d. 1817.

Kulcsár József levele hozzám. Ez a bántani se-
ső, de bántani nem merő, sőt minden eszt nyájat,
nár seffeni kívánó ember ez által avará jóvá te-
ni a mit ellenem elkövet. 1808 óta mindig járatom
levegőt, s most jut effébe, avarat ingyen küldeni!

Belincses Ur
tiszelt Harsafi Barátom!

Be akarom várni az Ujhelyi
Póstának rendelését, nehogy,
Midőn én barátságból kü-
denem, a Pósta Hivatal ugyan
akkor tegye kötelességből, s egy
Dupláta járjon az Ujvá-
skülföldelenül. Kérem
tehát, hogy valamint ezt,
úgy a jövőben beléket is, mint
harsafi faradástai evánt
való tiszteletem jelet, elfo-
gadni méltóztassék.

Pesten Júlíus Edida táján
1817.

Kulcsár József

EXIUSOK A MAGYAR VERSELESBEN.

magán-hangzó egymás mellett nyekkenést (hiatus) csinál. A görög, Római, az Olasz, a Spanyol, a Portugall, a Francia, sőt a nával-hangzó sósága által elterhelt-nyelvi kémet és Angol is, ezt a nyelvenést, a két magán-hangzó két szóad végén egymás mellett áll, szivjörtetés Elisio), ha egyben, Öveolvasítás (Synizesis vagy Synalophe) által enyhítette. S a görög, mint az Olasz, a Francia, hi, még prózában is, mellyet világosan látunk apostrophokkal elhíntett írásorból, s az ösve, szóadok szöve: ἔφημερος, ἔφησος, ἔφεδκω, ~~περ~~ περ Ἰηριμεγίς. επ az az επ, s πεντε és ἡμερα s ἡβη s ἔδκω szótól.

A két neve a nyelvenést enyhítésének nem vala ismeretlen nálunk, mi a tudni illik, hála adó, szinte úgy, amax úgy szólat Elisio it, al tudnillik, háladó, szint úgy, amúgy szólat, Synizesis által az ifju hossia, a Mariás, a ^{castanea,} geyténye, a leány, a Maty Matthias, a Se, astian és Christian szólat ifju, ostya, Mátyás, geyténye, lyány, Mátyás, Sebestyén és Christian keresztény szólat ~~váltott~~ eny, szettit. De Metricus Versítőind, elfogva Strophistáind jelszája által, em merted a mit mind a természet, mind minden Nyelver jelszája, sőt magundé is, ^{engedett,} javasolt, kívánt. Szabó, a Kassai Múzeum 1. köt. lap 2.7 ind ugyan: Uzzéted valaminth. A Egyedül kirajtator állna... de Komáromi kiadásban lap 27. elörölötte a mit jól csinált, s megiga, stván elrontotta, elcsúfította: Védjéted, s olly burgólág, valaminth, s csupán-csár (melly szó! s versben.) Rajtator állana más... indott Révai is: Vetsei. Pozsony, 1787. lap 55. Tudn I A természet emberi elme csetély; Rájnis pedig engedi ugyan, hogy neha elidál, de nem hogy mindég, mert, ugymond (Georgic. lap XLVIII.) a Magyar Nyelv magán-hangzókkal bővölödik, s a Magyar Vétset meg csúfítaná a sor elisio, mellynek bizonyágára egy gonosz pentametert fel. A sor elisio, igen is, elcsúfítaná versindet, de csár úgy mint görögöt és deálot, mert a mi szor felett sor nem lehet szor: de miléut

2
csúfítaná-e az a művet, inkább mint a Görögöt és Rómait
az a mit mi felőli épen nem tudunk. Sőt úgy hiszjék, hogy mi
rög és Római példát erősebben annál inkább követhezzük, mert Nyel
vünkben a kizözetés mellett is elég magánhangzó magánhangzó
vadás. A Német és az Angol mentéget érdemlene, ha azt nem tud

En valék az nálunk, a ki ezt mind hexametereimben és distich
naimban, mind jambéjonimban, mind a Ráday-nemű verseim
mentem, és a Szalai Judósításról Írója Szagos Múltságainak
napj leveleiben (Júnus, 1814. Lám 51.) gáncsolja tettemet. O
mellyekkel fejezt, ezet:

1. „Mert ezt a Rómait is csak akkor cselekedtet, a midőn Nyel
ticsinosodva még nem volt; igen, úgy mond, Cinnus és Plautus
de nem Virgil, Horatius, Ovid.” — De Virgil, Horatius és Ovid az egy
jutott két magánhangzót úgy elidált mint Cinnus és Plautus
a három e lettől abban különböz, hogy ott az S betűt nem sz
tér-ti. É ha a mi Íróinknak számában új Cinnusok és Plautusok
keresünk, úgy itt aprát kell megneveznünk, a ki a ba ragaszték
és ve particulával az értelem ellen is élnek, a hol ban és ven
vén hangzani. En azt az Író a ki a lettől véltében és gond nélkül
cserélgeti-fel, gondatlan Írókat nézem, és csudálom hogy a beje
tel féjhe ment-et nem mondand írnat e helyett féjhe L

2. „Az Elvise a Rómaitnál a Latinus? Nyelvének záporavá
épült.” — De a Latinus? Nyelve a göröghez képest annyira nem
szaporos (az az, görög), mint a Németé nem az a Francziához, és a
maiai? Nyelve még is elidált mint a görög, és Virgil állhatatos
ban mint Homér (miért van két hiatus ezen ismeretes sorban:
vnt conati imponere Pelio Ossam, tudja a lineá tudnia illit)
Verseit sor helyelen a digamma mentette-meg a nyelvévértől.

3. „Az elharapávos, ösvetűzavos magorban nem is vére.” —
En én becsült és szeretett Jeddómnak meg nem adhatom, és nem hisz

hogy maga is ne örüljön hogy tudnillik és háladó leve a tudni illik háladó. De hogy a hiatus semmi tekintetben nem lép, és hogy azt gondosabb prózában is kerülni kell, azt ez a barátom nem fogja tagadni.

4. Sylvester óta Kalmár Györgyig egy Magyar Kesselő sem élt elisével, s Kalmárnak példáját Kévai, Rájnis, Szabó, Virág, Dessewffy, Bodonai megvetették. Mi otrom vala tehát nekem, Kalmárnak rossz példáját megújítani? — Kalmár 5620 ingalmatlanul rossz hexameteré ada Prodrómusában, s 5620 hexameterében nem elidült egy szó is, hiatussal pedig minden sora tele van. A Hafnos Művészetek Irodája nem jól tekintette meg Kalmárt. Imhol példaként egy sor: lap 205. 2. A mennyekben ülő, hogy az Alpha az Omega is ő. 206. Ő maga léte, hogy adja magát hosszút Utazásra. 309. farnyát Alatt e' dicő sarnak hogy örülök ota Örüljünk. Nem Kalmár beszélnél az elisével; elisé az ő verseiben egy vint; hanem én. Kalmár nyavalyás Irod volt, a híret az én Jeddóm említ tiszteletesevel: de én a hol Kalmár mond jót, ~~ezed nem jót~~ ^{és} vagy az a nyavalyás ~~de~~ jót mondó Nyeregöt követni, mint a jó s közepesű Irodal tal, tani, his olykor mondottak s mondának elég rosszat.

5. „A divergentiát nem kellene akkor szaporítanunk, midőn a jó hazafiak azon igyekeznek, hogy egyesülhessünk.” — Minchutána érdemes férfiumat már említett négy órai nem nyomnak annyit mint egy pehely, nem gondolható egyebet, mint azt, hogy azokat csak ~~éret~~ hordá-fel itt, hogy ellenem ezen utolsó órával ne legyen lény, hanem harcolni, melly semmivel nem nyom többet mint a négy elidült. Jól tudjuk, s fájdalommal nézzük, hogy most némelly úgy nevezett hazafiak, a kik e' profanált szent nevezettel atarnak vélték dolgozást, aikat jó Munkáknak tekintetui, mintha a jó hazafi Munkája jó Művészi Munka lenni tartoznák, semmit sem értesnek inkább mint az egyesülést, még pedig hogy egymásnak ~~halmint~~ holmit baráti kedven

4
ésből, alu szerint, meggyőződés nélkül, sőt meggyőződésünk ellen
áldozunk fel. Elhitetést magokkal hogy ezt kívánja a köz jó. Mi hi
szük, hogy a köz jó kíván eggyesvéget (unionem animorum), de
eggyesvéget ~~is~~ (unitatem opinionum) kívánna, azt nem hisszük;
még inkább nem

20.
És ha a 2° és 3° végző kében álló ai, ei,
nem olvadnak a kimondás alatt, mitént
leve a fegyverekben fegyveriben? mitént
a terseit terst, a magzatait magzatit?

Tisztelemi kell a példának, különösképp által
keresni figyelembe jutást, gyermekek esetében,
ség: de azt keresni a mi jobb, jobb, és ére,
vündet vendi? kedvőést meg nem tagadni,
szotos tisztelem.

original, így jól K-y és. Homoni dolog, midő vagy kell vagy nem, főnév
a M. Nyelvtan az Európai Nyelvtan ránkajára helyen előtörné. De mivel
nyelvtanról szóltak bővebben, azott egymás mellett való állásról sem hiba
ha az az Jód tudatlósága miatt, több egyféle vocalis, de öfve n' ültöznek. Azise
valóban gondálatos, mielő azt K-y és elvitar: D'Angela s'oz,
főn Anstis b'inar' C'ed. — vagy utálja a poetai s'amban Bari, s'udje
poetát, Venni így jól, rövid és nem szabad éta helyre. és Jáj egyenes
éi ne téj, így rendelé az istota. — ismeri: Nagy diff' a Jelői hányad y.

3. Nyelvtanról természetesen a formájáról mind a nevelés mind az
igében pántalanos megfigyelés a vocalis, az való végződés, melyet
schár kipezgetés, a nyelv és kérés, felszogatás, nélkül, nem lehet. For
az itelen' vesztés nélkül lehetne is, nem hűdés, mert nem minden jól
olgy finnyás éze, ha mind kétféle egy vocalis jön is öfve. Aut. Gall. VIII.
az monda: Vocalis in priore vsq' extrema, eademq' in sequente caso,
ro finne atq' jucunde hiatu tractim sonat.

4.) K-y és az en H'is dromól jótan feladatban (Erd. Mus.)
az monda: Kulcsa W nem jól néze - meg a roff secretó Kalmári.
Nérem pedig úgy kőfőd hogy igen is jól öfve ottan Kalmári K-y
H'is elidat' Originalja; mar az Podrosinsand Sect. XII. p. 196. így
jól: Vocalis finalis ante vocalem initialem nunquam elidatur.
" Unum el-li potest post vocalem scribi li-ki, quod adeo vit signis
fiam. — Praesca suffixum 3° part. sing., quod particula postpositi
tivaz affixit, elid potest ante articulum, vel pronomen demonstrati
vum a az; ut nál' a, ellen' az, coet., pro nála az, ellene az,
ex. c. ellen' az öförmel. — Kalmár egy reguláján k'itajeffat
ékelumben követe az ö' veszeiben. Melyet köjete mivel K-y és nem
talál elidat, semcnylen, h. kedvesen vepi. h'elem, ha megmutat
h. Kalmást jobban megvizte, mine ö, és egyenlőség, az ö'hez ké

Clivis.

polyfónus. — Haffner Kézirat. 1818. Uddi Jeleffé N° 1.

„Az első felekezés 51-iki levelemben mondottam, hogy több éven, az őtől való levélben: de fontosabbat nyelvémben a vocalisod, hogy sem apert könnyen bitangolható engebbesül. Melyben lehet még egyre figyelmeztetni:

1. A Magyar Nyelv 101 vocalisá vagyis ugyan: de az uon hiba *)
 101. az egyrészt nemis tulajdonsága, mely az első hangos és az évelésre al-
 kalmatos nyelvé. Ez, reménytelen, k—y. U. Mely egy a engedni, a
 hi a német és angol nyelvében, a consonansok sorasága által eltes,
 hult, nyelvében valja (Erd. Muz. 191. lap.) mert, ha mind
 a vocalisod mind a consonansok bőrsége ellen panaszolható, úgy mon-
 górs a nyelvében történje el, melyek az a két jeggyel jelöltetnek.

2. A két Vocalis egymás mellett nyelvében (tátogást, hiatus)

*) Nem hiszem hogy házimagy be is így gondolkodják mind
 egyet a Jesuiták közül egy német Vice Superior (Münster) a hi
 a újonnan jött praeceptor, mely nevé: Vajai így olvasta Vaijai
 a az mondta ró: Non potest esse geminum nomen, quod constet
 ex duobus vocalibus.

*) Jobb lete volna tátogatásnak mind nyelvében, melyet az a
 nem a nyelvében azon sorból nem adawa hitoró hang, melyek
 egytől, midőn földre esik, vagy mitox valaris hátba ütnek.

Szólo' példák Kalmárból mutatva:

8. felsőre végre, hogy vagre & hajtfam egészen.

És időig nem itélhetem jobb módos im ére

8. re & tes mindnyhájmitól a' dicsőre egészen.

a' ki a' suffixum 3^a pos. es az isben is az első vocalis elidálja, gondolom, az első licentiát mutatva, melyen K-y is követtesen. Jobb illy szó példák, tal nem arason Olvasóimur tatheli.

5.) Más jellebb mondani, hogy az apostrophálás nem mind elidőre mutat, hanem egyes figuráca is, melyeket iten hofu volna elő' adni. Egész más, ha hóló, mid a' poetica licentiával fogor idézőni. Most csak az jegyem meg, h. a' és elején, a' és közepén, a' és végén hagyassék. ki valamennyi syllaba, mindentor követtesen szabadság. Licentia, melyel ha néha, és nagy munkában el valóti, az meg fogor becsütani. De hogy valóti az mind nyomban tegye, mind K-y is kezd, az teljességgel elfenveszen, setken. Azót Catullusban is gonyolját é pentameter: *Quam modo qui me unum atq' unicum amicum habuit.* Eddig Kulcsár.

Roff pentameter a' sor elidő miato.

Adt y nem az e a' sor hiatus miatt?

mesz hA A földöl Evöl vivyA AdatjA Anyád.

Mihi hiatus auditu sum intolerabilis: alioq' in delectari video.

Heyne in Praefat. Pindari. Jöttingae 1798. p. 10. 6. 13.

Prof. Nagy Samuel Kolozvárosi,
a Rézmestér.

szül. Enyedén 1783. febr. 7d. nemességű családból. Atyja Nagy Sám-
sol, előbb főbírója volt a Collegiumnak, azután a Városbíró,
Receptor. Az anyja Kovács Erzsébet. Edid ekkoriban más állás-
kodás embevére tanácsos. Helyét József, vala, midőn a Ké-
relője Graf Kemény János Exc. meglátá munkáját, és jószaga-
ságra vette. A Jubeonum és Cancellaria Regyelméből stipendium
maga mellett, és bérebe küldetett, hol 8 1/2 ependeig tartott. —
Később 1809. a francziák, ő is elhagyá Bécs, és a követ 2 epende
Jenyefégen működött, Graf Felici Józsefnek palotáján másványozni
1813. látáán Kolozvárosra vette. Ahol, és itt Graf Bullen József
Jubeonfőnök. és fő tanácsos az Enyedi Collegiumnak, ő is a Koloz-
városi Collegiumhoz kapcsolást tartott Prognat kérette, 300 fl. fizetés-
mellynek felé a Conisporium, a másik felét az Enyedi iskola fizet.

Philologiai kérdés:

Mit kell tartanunk a h-ról a hangmértékre nézve?

[Hufnag's Mittheil. 1818. Második Félév. N.º 20.]

A kérdés abban fog, ha a h crupa jellemet (adspirationis) e név,
 lund, mint a görögöké és a Rómáiaké, vagy valóságos mással-
 hangzó; rövedezésképen ha mással hangzóval együtt állván valamely
 szóban, az előtte álló természetesen-rövid tagot meghosszabbítva kelle,
 vagy rövidségben meghagyva; p: o: a versben hathatatlannal e vagy
hathatatlannal? szűnve hevílt e, vagy szűnve hevílt?

Jághathatatlannal az, hogy ha a h-val úgy bánnak, versejében,
 mint vele a görög és Rómáiaké bántak előttről, mandáron nem bant
 vel regittről. De sodan ez a szabadság — ha szabadságnak nevez-
 mind szabad — a Magyar Költőket megengedni nem adja; az
 állván, hogy a mi a Rómáiaké, szinte mint a Rómáiaké görögöké,
 nél crupa jellemet volt, az nálunk valóságos mással-hangzó, és
 így a mássalhangzóknak köz szabásait kerint illet vele bánnak. —
 Dico emlékeztet Rómáiaké ez leginkább Nyloumne a Quidam vel
 Porro atq; asidyalból vitatja, így szólván (Elabor. Gramm. V. l. p. 67):
 „Eadem fere, quae in lingua Latina auditur, et in Germanica, sed in
 vocum initio; in nostrâ nihilominus paulo est aperior, crasiorque,
 et praesertim in vocum medio post consonantes validior, ac propterea
 voca consonans, non autem spiritus dumtaxat lenioris applicationis.
 Spiritus, revera apertus, ut Hebraeorum ח (he).” — a Magy. Litera-
 tura Régiségében pedig (4 21. 22.) ez bővebben mutatja. —

de dei a Indos literaturának engem nem csak meg nem győztek, sőt az
 gyors ellenkezői tartani kéne. Ha a Rómáinaknál éppen az
 volt e a h, a mi a görögöknél a fellémet jele (3) nem bizonyít
 maghatározni; az az egyes ragasztal, hogy a Rómáinak a görög
 megfellemegetta jwardban a h betűt gyakran elhagyták és írták:
Annibal, Alcyon, Hannibal, Halcyon helyett: a mit homi jwa.
 wardban nem cselekedtek; nem írták Oratius, Omót, Horatius,
 homo helyett. Melly tettel az gyantatja velünk, hogy a Rómáinak,
 nál isvalamivel több volt a h mint a görögöké, cupa fellémet, és
 is még sem hátrált az előre álló rövid hangot. — a mi a h,
 ké nyelvvel való atyafiságot illet. Nyelvtudás, és venni sem tar
 gadtatja; de az is meg kell ám gondolnunk, hogy a több fajadot
 ált egymástól elvárati atyafiságot köze, tulajdonságait úgy
 elváltoskodnak, hogy egyidőben a másikban alig adhatók vonása,
 va. hi h és h pompes atyafiságot, az h és h töntös, az h és h cím
 a gondolkodásban és cselekedetben — mennyi dől az eredeti tal,
 méfői változás, írtak! A Magyar nyelv elváltása tudva előt,
 tünd, [emissum hic van] csak a Római betűket felvételét nem
 nyír nem lehetett, hogy a Nemzet a h-nak lelet kéne hangját
 kuszandón a latin után légytse? A mai magyar beszédben leg
 alább semmi kintöréget sem venni epse [sine lehet] a Magyar
 és Római h kiejtésben: miért lehet lehet egy épen a vesben?
 a h kiejtéséről pedig — az eredetiről — hi fog jól állan
 ni? hi fogja az asept, he, chet, aim, caple, kopli potenciájit, melly
 amaz atyaf embereket nyelvcsere vagy inkább továbbállong
 tal, maghatározni? Máséka volt e eumet a kémepei kintöréje,
 ned éreke vére, hogy abból a hangtemperet kivesszük? —

Nb.

Mondom ha igazán az, a melyet mi is a Régi, egyszóval fen-
 csülte, egyelőre mondom, hogy t. i. először kétféle hangor felj, a
 kettő az h-nak, lágyabbat és keményebbet, még végre a k hang,
 jával egyesült; ha igaz, a mitől nem kérdhetünk, hogy a kemény
 jellemű ch lassan h-ra változott, p. o. tuschum, torodum;
 hát a h, mely először megmaradt, minden bizonytal a lágyabb jel,
 kemény jel; ha pedig így, valjon tehát valami közép jellemű a ma,
 gyas és a latin között? Oly jellemű, mely a latinál keményebb,
 lágyabb legyen a magyarénál? Jószámla hozható legyen az, a ki még
 it is közepes korszak. Ha pedig nincs közép, hát a magyar h egy nem
 csak formájára, hanem potentiajára nézve is a latinmal. A mit
 a mostani kimondás is eső: a hamu és hunu; az ardesco és
ardere; az ardelo és ardere közt fülben nem sejt különbség. —
 A példát járva mind két részre; én csak az általános védelte
 úgy mellé állítok egy példát: Franci Molnat Albore (Vindigial)
szó mind haziggyá; Bis: fcs. (ugyan ott) In fcs. helyett
Molnat János (ugyan ott) Ott talad kellendner. Jos János (ismét
 etc) Judulván nagy hamas Pindus hegyére jutál. Ezerbe hazon
Udeu Rajnisban, habóban, Kazincyan majd minden lapon talál,
 hatni.

De — nulla regula sine exceptione — nem tagadhatni, hogy
 néha, különösen a kétféle javarban előtette a rövidítés, p. o.
masia, crallat, s ugyan az a csid most felhordott szól is ótál
 az illyekben magának a szabadságtól; de csak az egyes, nem pedig
 az összehajlás javarban. — Jelentem pedig sehol a felhordott ótál
 ra és nagy költőinket példákra nézve, a szó ad dejen, sőt a közép
 is, ha előtette nem történi, bátran elhatárol a h-val vetője
 tінде, min azal éltel előttem a Rómaiak.

G. I.

az az Ungvári Kézir. Jól Kézir.

172
Jesuiták 1820. — a Magyar Kurír
leveleiből. Novemb. 24d. 1820. No XXII.

Magyar Ország.

A' Posonyi Deák Ujságban illy In-
timatum olvastatik: — „Ő Császári Ki-
rályi Felsége méltóztatott kegyelmesen
meghatározni, hogy Callitziában Tarno-
polban az Orosz Birodalomból kivándorló
Jesuita Szerzet' számára Gymnasium és
Philosophiai tanítószék állittassék-fel, 's
ahoz majd továbbat Convictus is fog-
laltassék; mellyet a' Királyi Helytartó Ta-
nács olly véggel adat ezen város' polgá-
ri Magistratusának tudtára, hogy ezen
Felséges Rendeléssel megegygyezőleg az
Orosz Birodalomból jövő, és Olasz Ország
felé avvagy a' Cs. K. tartományok közzül
valamellyik felé utazó 's útban lévő Jesu-
ita atyáknak, Magyar Országon, akár ho-
va megérkezzenek, szükséges megmara-
dásra való idő engedtessek a' végre, hogy
ott a' magok' Bécsben lévő Provincziális-
soktól véjendő rendeléseket elvárhassák.

Tarnoban

geao

gajodar gar holi betülél ijuejüd. A kónaind mindög elidale: a
 nem mindög; do egy... a digama... a kónaind...
 hi is hieem, ha a... mellé... a Miza...
 szűll... a... mond... volua: a...
 eő, celdő, ecipa. a... p... a...
 h a... a...
 E... a...
 mei... a...
 Elidal a...

Si soffre una / tiranna,
 No so' per prospera / anch' io,
 Ma una in / fidele o / diso,
 No, non se' / possor.
 Ah se il / mio ben / m'inganna,
 Se mai / cambio il / pensiero,
 Pria che / ne / sappia il / vostro,
 Fate / mi, o / dei, morir.

2. inhol egy 206

De Japod Jerusalemébol (C. 1. St. 22) inhol egy 206
 Precurio e in / datus / de / cal / me / il / san / que / pas / so.
 a a sol 11 syllabáj... is egy a precurio e in jambus lab, anin a'
 ma una in — le o di, — ah se il — mio ben, — se mai —
 cambio il — pia il vt — mio de' is ay.
 a ha ay nyom valamine a mi...
 h. a...
 h. a...
 a precurio e in labban ay e...
 ay estelem...
 lyoritatid...
 jambus...
 nec: de...
 a... baj.

Indult a Sny az, a kispórtit a vokal, tén. társával öfveolva,
 igazabbon, társulólva. Nem diptertonggá lett, min az a és az u
 németben és dalban (aus, auch), ha az egyjűt teljesebb, a mázi alig
 hallgató magán: plem (ioein — mig dei

gy i f. Ity a nem 3 brachy, hanem pyosly; nem it i a stansen
 il (i) — a qu' a en jugs nem kajan, hz 4' (ajan; az il donna
 ord. nem dona ordó, hanem don' (ajord).

A' E a Magyarába be van avatva, ezen magyarázatunka mag
 indabb fogja éteni.

Kajis nem elidál, nem vocalizodó gajdagodragyud — amul
 fobb od el: dalmi, legaltbb amul' koeptb, nem elidalmi. Vagy, mar az
 elljót Nyelvindeu tetemesen jettent. L' d'eljüt a k' f' e' l' a' m' a' l' i' o' f' a' j' g' t'
 és éri, de a magyundá meg nem tagadhatjuk. A' hiatus és az Elipio és
 synaloepta elcsülése. Ez t'ishejüt e' indabb vagy amul' e' ad e' a'
 k' e' s' e' s'. Mitli hiatus auditu intolerabilis: alios iis delectari vides,
 gyms Heine, Pindar elote lap 16., v' övendet hogy Heine engem ved.
 közege minden a' mit legjobbnak itél. K. J. f.

gent. Miklós Aloyz valafa. 1820. Aug. 12.

A' magánhangzók öfveoladásának nyelvünkben semmi nyoma
 nincs. A' gajd' Uramban az apocopált i' apostrophált a' nem st,
 vadöfve sem a' éimondásban nem hallgató magán, hanem
 egészen de nyéjűt, v' roff declamátó tártaná minden, a' E' az at
 ite egészen el nem nyelvé. és így a' mitlyen helyes magában az
 és, kifradása roff declamátó elen, ite olly igen helyén E,
 vül all; amnyial indabb mivel én nem az all' b' o' g' a' n' y, hogy
 a' melly léány kölesey' phantasiájai a' forepiáns mellett
 zengene, egy for pedelme éleben egy bajjal így elleue

eredelmie szerint ölebe; hanem ha így érvelne, a
 szerint akár mit lehetne inkább létező. Mert érvel,
 kéne hangyefésűt nélkül, de akkor a lédit lab a hang más,
 kében nem járhatna többé hanem anapfehér adna, melyben a
 jámborjamborban fin egy meg lehet fejedni min a fony,
 Deut, miuthogy eivel egyenlő idomestérek talál.

U. N. Tóth László Görög Versei Recensáltattak a
 Párizsban 1819. No 62 és 63.

Magy. Kurír. 1819. Január. 5d. — l. 87.

Tudományos Jelentés.
 Ungvár-Németi Tóth László Görög Ver-
 sei Magyar Tolmácsolattal. Pesten Tratt-
 ner János Tamás betüivel. 1818. nyol-
 tzadrétben. 179 lap.

Ezen betses hazai jelenetnek aján-
 lására elég legyen azon ditséretekből fel-
 hozni némelly helyeket, mellyekkel a
 múlt esztendő utóbbi felében több hazai
 's külföldi Ujságlevelek eltelték. A' gö-
 rög Versekről így szól a' görög nyelven
 folyó Bétsi Tudós Hermesnek Augusz-
 tusban megjelent 18-dik számja, Görög-
 Magyar Literatura név alatt: „sok dí-
 tséretre, 's tiszteletre méltó ezen Tudós
 Szerző, hogy általlátván a' Görög nyelv-
 nek az Orvostudományra olly igen szük-
 séges voltát, ollyan munkát teve, melly
 őt jövődöben gazdagon megjutalmazza.
 Ohajtani lehetne, hogy példája felsér-
 kenténé a' mi Nemzetünk Ifjait is, vala-
 kik magokat az Orvostudományra adják
 's a' t. A' jelenlévő Könyv áll külömbfé-
 lé nemű görög költeményekből, mellyek
 a' régi Helleneknek lelkek 's izlések sze-
 rént írtak, 's a' t.“ — A' Budai Né-
 met Ujság a' 67-dik szám alatt inkább
 tsok a' magyar lapokat illeti, midőn ezt
 mondja: „Jelenlévő hazai költeményeit,
 egy, erőbe, kimiveltségben, izlésben,
 eredetiségben 's hazaszeretetlen tündök-
 lő Talentomnak, ajánlja az Ujságlevelek
 Redactiója, a' nemesebb Magyar költés
 minden barátinak, 's a' t.“ — Görög 's
 Magyar Lapot öszveelve egyaránt ér-
 deklének a' Hazai 's Külföldi Tu-
 dósítások (Sz. Jakab hava 18-án) a'
 6-dik szám alatt, ezen kifejezéssel: „A'
 tárgyak Ódákra, Epigrammákra, Idüllek-
 re, 's Epistolákra oszlanak. Mindenik-
 ben egy eredeti lélek tündöklök, 's az
 olvasót kétségbe hozza, hogy Görög vagy
 Magyar Verseit betsülje e' inkább: mert
 mindenik darab hasonló versekben va-
 gyon a' két nyelven 's a' t.“
 Ezen, Literaturánk egén még eddig
 a' maga nemében egyetlen egy mun-
 ka találtatik Bétsben: Mayer; Po-
 sonban: Schweiger; Pesten: Eg-
 genberger, Kilian, és Kis József Könyv-
 áros Uraknál. Az ára tsinos nyomtató
 papíroson 3 forint, Hollandiai szép pa-
 píroson 5 forint 30 krajtzár Váto Tzé-
 dulában.

Ter sunt conati // imponere Pelio // Ossam. Georg. I. 281.

Im pater omnipotens missis profregit Olympum fulmine, et ex
cussit subjecto Pelio Ossam. Metamorph. l. v. 154.

Amplior diccas in Actaeo Aracyntho. Ecl. II. 24. (24)

Si ad vitulam spectes, nihil est quod potius laudes Ecl. III. 48. minime
Hostialis. Si interdicta petes, vullo circumdata. Sat. I. 2. 98.

Omibus exhaustos jam casibus, omni illi genus Au. I. 603.

Ruit Oceano nox. Au. II. 250.

litoreis ingens circumdata sub ilicibus sur Au. III. 390.

Ante tibi Coae Atlantides abscondantur. Georg. I. 221.

Cuique Zephyrusque tonat domus. I. 371.

Aut Athos, aut Rhodopen, aut alta Coeunia telo

dixit. Georg. I. 332.

Quanto set Pano speiae et Ino Melicestae. ib. 477.

Aetas Lucinam iustosque patri hymenaeos

desinit ante decem, post quatuor incipit annos. Georg. III. 60, 61.

Nam neque Carnasi vobis iuga, num neq. Pindi

Ulla nocam fecere, neque non Aganippe. Ecl. X. v. 11, 12.

Constitit atq. oculis Phrygia Agmina circumspexit.

Promisi ultorem, et vobis odia Aperea mori. II. 96.

Adis o Tegeae favens. nunt proceres.

Diq. Deq. omnes.

Iussas montis equum divinae Palladis arte Adificans, vestaq.

intexunt abiete copas, Au. II. 14, 16.

Infantem infando iudicio quia bella vetabat II. 84.

Quidoe moros? Si omnes uno ordine habetis, Achivos II. 102.

Mnemibus tibi paupibus gravidis autumnis Georg. II. v. 15.

Hereditum quos et Nestora Regaeo II. v. 14. Ovid.

III. v. 11. idem Insulae pro Ionis in magno.

Orthologus és Neologus; nálunk és
más Nemzetnél.

Quid velit et possit linguae CONCORDIA DISCORDS.

Valahol a Literatúra virágzásra fatadt, a Nemzeti Nyelv változást szenved, mert az Élet nyelve Könyves nyelvévé válván, az új ideához magában nem találta képpen szót, és az Iró kénytelen vala a gondolatot és ~~szót~~ érzést élesebb vonásokkal kirajzolni, és azornán gyakran alig-érezhető különbségeket kifejezni. Így akkor is, midőn a Literatúra a maga alantabb lépéséről felemelkedve lépésként a változást még tapasztalhatóbb, a hol az idegen szót jelöl mind a nyelvészetnél inkább érzék, mind kimutatást az utat, mellyen mások jutottak dicsőségre. Elyentor a haladót és veszejtőt közele mindég támadá ellenre; az ő örülte a Nyelv és a Nemzeti-Erő kifejtődésének: egy a változásban rontást, még pedig azt rontást, láttat. Amagozkat Neologusoknak nevezék-el: ezért Orthologusoknak mondhatnánk.

A mely nemzetnél a Helicon járvány Istenfélti korábban foghatnánk látni, mint egyenél több és nagy dőt miszt nálunk, a Nyelv eránt támadott jelen, nagyjában semint a vizsgálódást, regén alé islested: mi, hídnél a dolog nem segélteték úgy mint másodnál, és a hídnél egy Philologiai ismeretben haladhatnánk, most jelenként egymással. Mely hangnunkra lehet csak a részben is, hogy a hídnél. Gyűjtem. tisztelt kiadóji a perleket feledeget vélekedéseinek helyét adhat kötetekben, magor a jelen nem csak a hídnél lemi nem elarván, de nem is vében részt. A hol a hídnél egy segid, és a hol a perleket csak

6

a dolog, nem egyéb miatt is, tudatomat, a hol az emberi szív erőse,
levegőit felfuval tartja a Tudományok szeretete és a hájja, az így
ott győzni fog.

A mi szentjüknél nemzetünk e perben is érezteti sajnátságát:
hívvel vagy a per, mint agódnak illik. A bír el ragynak melegülve
sárgyától, a égnek agra a mit szeretnek, lángolnak agra a mi a Nem,
készségre tartozik. Szabad embereket közt rajosabbat a tanácskozások
mint a hol a szabadság felel a pottog az ostor, mint a hol a lánca,
csörgése olykor a fát is elnémítja, a természet nem megtevése,
böl ada epét a maga legnemesebb ~~személyesével~~ művének. Nem tör,
kint tehát rosszul, hogy némelly bírálóink beünöndet dorgálásaikkal és
szeszének fejfiasabb elméllédesre, fáradhatatlan tanulásra, gondosabb
dolgozásra; a ki ebben nem lát egyebet Catilinaid dühnét, az vagy kurtala
sádn, vagy beja van. Bár rajosabbat voltak volna tanácskozástint! Bár
a dologhoz-értő nagyobb számban szólaltak volna meg! Ugy a per eddig
befolyt volna, a most élénk a vére gyümölcseivel. Mert végre a Prisc
Comoedia vásottágai is, mellyerre, a hol törvény és idő meg nem fe,
leheték még a vádát, mindég szüveg van, megemphüldet, a Tado,
mányok körül forgo emberekhöz seunni nem illik inkább, mint az az
éres, hogy a maga helyén még szob, megvallani botlásunkat, mint
győzni.

A Tudom. Szijtem. tavalyi (1818.) VI. kötetében Turedi Vida
költött név alatt egy férfiu hallatá magát azon lét neheztelessel,
melly a régiobb szív kedvelőit az újítások barátjait ellen lángoltatja.
Ilyen az a vád, hogy némelly Magyarok gyalázatot vontak a Nem,
erre, midőn a külföld Tudom. Ujvilágleveleiben azon Magyar ír,
hat, bír nem az ő feleletetesen állottak, és a bírdet irigylettét feujta
let, tatároostorjokkal szabdalák. Mintha a gondatlan ír feujtették

*^{Ugy, mellyre a maga esz is igen fenyő ember egy indta valaki:}
Romában egy mondotta valaki: Qui mihi atque animo meo
liut unquam delicti gratiam fecissem, haud facile alterius libidini
lesacta condonabam. A tatároostor talán csak ostor, a az ostor talán csak
faddés a hibádnak, vételnek. A Tado talán megért, ha egy
(Kül a véglete kundra 122. és 123. lapjain)

szalázatot volna a Nemzetre, s a Külföld nem tudná, hogy gondatlan
 jója minden nemzetnek nagyon! mintha a Külföld ugyan-az nem ten-
 né a maga gondatlan jójival! Ilyen az, hogy egy valaki részint maga
 az hirdeté, részint barátjai által az hirdetése a Nemzetnek, hogy
 egyedül ő a classicus magyar író. Súdálni lehet, hogy e váddal egy-
 gyütt az a régóta pengő vád is nem mondható el, hogy a Törvényes
 és Királyos maga recensálá tömjénezéssel apóma jója, és hogy
 bűntudó Berájában egy nem-poetái kar ellen lőtte el nyilat. Ha
 egy a Vádlót nem olvasnának figyellem nélkül, keptelen tehetéséire
 nem kívánának feleletet, mert maga is a Recensio, s magán a bűntu-
 dó Berát az igazágtalan vádat ^{ellenmondhatóságul} teljeseleg megcáfolja. Mi azon-
 lül bizonyosokra tehetjük, hogy a Tör. és Kir. jója meg sem almodá
 még, hogy Epigrammái, oly hamar megjelenés után, Párisi szem-
 lés vonhatának magóra, midőn hozzá a Hunda Recensiója meg-
 hozá a Bécsi Annálisor ^{igén} 1811. Aug.]. A mi az a ré-
 des kérdést illeti, arra elég lesz jelenteni, hogy a Nemzetnek
 maga is a kérdő bevéle-el, hogy mi Magyarok a Horáz leveleit
 oly kegyelmeben bírjuk, mellyel Nemzetünk igazadot műlva is a
 szent fog kevélykedhetni, mint gondodint a Wieland és a Post,
 s a Francia a Prof Davu? (Dns Dignus usque am fuda dno Nansen
 D a r ii nist zony i, spondum nin U, und fuda nimen. Lyostrogy
 dazn) fordításával. Tudva van, hogy ugyan-ő ugyan-azon meleg-
 séggel magasztala több magyar dolgozatokat is; melly szent a ké-
 metet egyenesen ettől a classicus Magyar Írókat tartatni egy-
 kül-árasótól hallat, hogy netűnd Magyarokat nem egyedül
 ő a classicus Író. Ily vádat cáfolni kedveslen mind az Íróra
 mind az Olvasóra néve: de minthogy egy, s több e neműed, a járó-
 jára, sőt léyről léyre kétféleképpen ^{adapnady} közönségesvé, s végre me nyom,
 sőt is mentet, noha nagy szerényen. elhallgatva a Vádlót
 nevet, sőt a tetet a HA által említtén, hogy az a feltevében

~~mad 122. és 126. lapjain a muldaz sejtje. Jam pridem vera rerum~~
~~vocabula amicum, s eptat tartatvot a dorgalás, az egyenest~~
~~azt ismétlés. A Jeddő ellen is adós lehet panasz, midőn költőre való~~
 ottorzi, s a Jeddőre író javait hamizan adja.

igazgatótan
Ez a bantó. Létezését láthatjuk:

8 annál inkább bizonyos, hogy magának illő vala tudatni azokkal, a kik léte-
zésüknek elemét szemmel tartják, hol felel a vélet. Velel, a ki
ellen érzéket intésre ragynak, és létezés utolsó változása az effélére, és
bár mivel terheltek voltak egytán, földi seanni esetben nem fogunk.
Nem az, épen nem az a kérdés, hogy ez amay mennyire győzri a maga?
szereplés a második ragyogása, melyet ~~hasznosulán~~ iraggal; és a rész-
ben jól esnek, ha mindnyájan kedelünkbe nyulnánk előbb, és úgy fog-
nánk a töregethez: hanem hogy melyikünk is jól, és melyikünk taná-
csol job. És mi az utolsó kérdélys háttérünk oly tisztaságba hozni,
hogy a két fél valaha este meg egymást, és vizsgálódásról emhüljön.

*

* I.

*

A nyelv egyik legfőbb része, egyik legfőbb része a Nevezet,
szóval, és a Nevezet. Létezés mind igen szép része, mind hisz felelőssé-
g és ébersége. Ez is mind az egyik fél, mind a másik, és mind a két-
től szereti a Nyelvet szem hazafisággal: abban hasonlanat meg, hogy
míg az egyik az elváltozásától és az elrosvodástól félti, a másik an-
nak elváltozását, az az haladását, még hájtja is; és ő is retteg ugyan-
kor elrosvodásától: de a második szép és neki is hasznos ígérő példája,
nak követését, ha az nem egyéb mint saját erejének kifejtése és gaz-
dagítása, elrosvodásnak nem tartja. Egyedül a job az a mi min-
deut magából szép, fon és szór: az embernek az az elvőség juba, hogy
egy ponton vesztet ne álljon, hanem tehetségeit használván, és ma-
sornak szerencsés találmányaitat egyméltel követően, a tökéletes-
sedés útján előbbre haladjasson. Valamivel ő lesz a két szer? egyen-
sége által lesz.

8 midőn az Orthologia embere a Nyelv elváltozásától retteg, nyit-
ván ösvetésezt a Nyelv mostani színt és magát a Nyelvet. Példá-
a kétsz nem egy. Egyedül a kiholt népet nyelve nem változik többé,
az élő népre minden nyomon változik, és örökké fog változni, és az-
ban mindig azon egy marad; hasonló a Horátz folyamához, mel-
nek elfutását a parasz (várja), és az még is fut és változik, és a más
és mindig más, az marad a mi volt. Kezdetben segeny, és csak tulaj-

9
természetével bírva a természet bővül és szűkül, a hogy az azt beszélő nép
ismeretében gazdagodik, a gazdagodni előbb kezdés nemzetek által szűk,
kezébe jut; a mindaddig gyűjt és szűkít, míg minden gondolatjait a
égyeseket híven a teljesen kifejezheti, gondolatokkal örvényesítheti vagy
ajánlat meg is haladja, a nyelvét a minden nemben nagy és minden
nemben elégcséges szavainak jóval megállapítja és becsapja. Elővén
így előbb serdült-iffjú, majd férfiu korát, vagy megfordul újján a
Nemzet hanyatlásával ő is hanyatló, vagy megifjodván a Nemzet,
ő is megifjúl, a újjá születve, szép pályáját másvirágos lapid futni.

A mi Nyelviünk is ez úton érte-el serdülmi még csak kezdett iffjú ko-
rát. Milyen lehete legrégebb idejében, nemelly eggyes zavarai a
Baldvai Monostor Halotti-Beszédecszéje mutatja. Múltad az idő,
a Nemzet a Római Trojival is megkezdte ismerkedni, a Dátori
László, a Erdősi és Komjáti nyelve, a Nyévi, Telegdi, a Kivált
a Pálmányé és Kaldie, erővel bírt, tömörséggel, méltósággal. Zrí-
nyi megjelenése, tanítványa a Rómairadnak a Olaszradnak, mint eggy
nagyúrú villag: de időre fogár-el egyindes, a szép villag eltűnt
eggy nagy fényével. Melly úton erede fushvadi a minden élő nyelv,
vél legzebbire! a hova juthatott volna el, ha azon maradt volna meg!
A vallásbeli versenyével így kívánánk, hogy Troind ne minél szébben
újjanak, hanem minél erősebben, a ne kevesednek, hanem minden-
nek; a darabos, de erős, lelkes beszéd görgövé, folyóvá, könnyen-
lithetové leve, a erőtlenné a lelketlenné eggyestmind.

Gyöngyösvinél a Múra keser ajrat adott, a olly edesen-folyó be-
szédet, a millyenél Magyar az ő idejéig nem szólott: nem teremtő
lelkes is; a tudomány megérténi a Rómairad érdemeiket a beszédek,
nem kitűnőbb szépségeit, kevés volt. Szerencsétlenül kezdte ezt közt nem
Virgilt és Horatit ismeré, hanem Ovidoba szeretett, hi a bővőszédet
még bővebb-beszédűvé tette, a a ritól cifrazni tanult, nem szépen szó-
lani. És még így is nem ritkán elragá a túz és a Rómairad példát, hogy
merjen. Merre, a Nyelvorontónak hiáltatott. Nevezetesen meutsegét, hol

éjféli órában is tüntelen vala vedelmese felni: Kellona' vizáját követve
 a bi vágyja — látni Dugonicsnál, keménye előtt.

Haller Gyöngyösvinét példáján indult, és megjelene a felid laltu
 felid beszédü Fenelon' Telemachjával, nem a hogy illett, hanem a
 hogy a hamis útra vezetett idők kívánni látogottak. Az ottani időnek
 tömnyűség, érthetőség és cifra kelte, nem szépség és erő, és Haller így
 reparosítá a francia bájos eggyeztetéget a deat-nyelvi Ujar'
 grandiloquentiajoddal; és minthogy Fenelon neki végénynek látogott
 Gyöngyösihez képest, puritánuságát nehéz-vágú porvirágokkal fedte-el.

Igy szenvedend a még így is áldást-érdemű Haller után, a viz
 lág' és a veszt' lerengései közt, mert a maga tona előtt veummi sem
 érit-meg, midőn végre Báróczy Sándor, Barsvai Abraham és Petke
 nyei György (1742 — 45.) előállnak, és májdi oryán Baróti Szabó
 David (1744), Révai Miklós (1748.) és Rájnis József (1781.), egy
 a Rómair', aqor a Franciaár' és a Németek' tantrányai, és az Olva
 sör' itelese erántor mag volt oryón. A' hit a Rómair' és a Francia és
 Német Nyelvel' és Literatúrával ismeretese voltak, elragadtatá
 val hallat a xenologizáló Múza gyöngyösi beszédét és zengését, no
 ha az nem volt darabosvágó nélkül; míg az egyben járatlanok nem
 látának egyebet a Nyelv' elvilyedésénél, és a három első Trimumir'
 azt dialtozár, hogy beszédet nem értik, az utolsóbb három Trimumir'
 nek pedig, hogy a Magyar nem görög, hanem Magyar, és így vette
 nek is nem görög-, hanem magyar-alatúnak kell lenni. | Ellos ha
 látá magát legelőbb nagy hanggal a panasz, hogy rontját a Nyelv'
 vet; és azért ellos, mert Literatúránd, és az által Nyelviind, ellos
 kezd igazán haladni; mindaddig csak csüszött, lépett, elaladt. És
 han javalár hogy halad; de intettél a haladókat, hogy kéve kéve
 vened, lépve galadjanak, félve merjenek; bölcsen talán, és talán
 nem is. A' jó így akkor halad igazán, midőn néinellyer kéve, me
 sör nem kéve sietnek; és midőn a követő panaszra fél az ellé
 vegen

vereti,
a ki ölet ~~vezet~~ hogy ez sebesebben megyen mint kellene, még kés,
lést szenved, nem ő megyen e lomhábban mint kellene. Olykor nem
csak sebesen meenni, nem csak futni, de járni is ügyes; különben
a menés eladat.

Barótina felét végül a Római példányot tekintete, s az új igyekezet
ellen ~~valamit~~ azért sem merékül gondolni, hogy tanulatlanágokat el ne árul,
járt, mert a tanultat tapasztalva fogadár a merést. De azt, hogy francziánul
s németül nem tud, megvallani akkor még semmi nem szégyenlé; nem
kocsen azzal még kevélykedtet is; s ez ölet annál bátrabbá tette
a Baróti felé néz társalgatásában. Mind e mellett a kezdett újítások
gyökeket verének, s a Neologusok újna naponta saporodott, ki közt
Rádai, egyik legiszteletesebb fűlyavivőnk, serget vont. A külföldi,
és nyelvészeti és Literatúra-jókat ismerő Öreg, ki Pézelen, négy órá,
nyira Pestől, gazdag Bibliothékat bírt, és a ki életének nagy részét e
sok ezer kötetek közt élte-el, Verseit s egyéb dolgozásait ~~is~~ nem eref,
sette-ki, de vendégeivel örömet látatta; a dolgozókat, hogy merjenek,
bátorította, Olvasóindat a hazá lét fő városában a jobb útra vezet,
götte, s velet a Francziát, Németet, Olaszot, Angolor nagy fözsi,
kat ismestette, s e szolgálatai által ügyindnek több ~~szolgálatján~~
kapnata volt, mint legmunkásabb könyvesinálóind. Most arra tan
nita beemintet, hogy rimes verseindet is scandaljút, a hogy azt a
miveltebb Európa minden nevezetét terjed. Felzúdúlant a tanács,
ra, mert az elnehezíté veszelesündet, és azért is, mert az idegen irg
lés, a mint mondát, a magyar nyelvnek létet kézülé semmi. Emberek
mind kelle a történetet, noha intább tartozik veszelesünd' mint
Nyelviind' változására, mert bizonyítja a mit látatni adacund.
Palamint a képző Mesteregeket Istolájában nem fog soka Miveltebb
emelkedhetni, a ki az Antilok' és a XVI. század' nagy festői és a

*) Anonimánál, Pálnál, semmi Versei nem találhatunk többé.
Nem hihető, hogy az Öreg azokat maga egyette volna el.

lelki,

12. Lebbenté után nem gyatolva (nem és kerjät, és egyedül azt rajzol,
gatja & festegeti, a mit testi szemével lát maga körül: úgy Nyel,
vünd vola azzá, a mivé más is leve, a mivé intabb a mivé lemi
erután fog, nem vált volna, ha azzá, a kiz Erdősit követet, & egy
közé sendi nem intabb mint a három nagy kezdő, később pedig ki,
rag, melint a rimetlen verset szépséget meg nem kedveltet, & e
által beemintet a bátrabb és feuntebb merésze nem gyotattat vol,
na. Et a hogy egy által kapattatand-ki a Posa nyelvöl a Poe,
sis nyelvöl, & a Posa köröl a Poessis körölbe — mi vala kivig
a legkedesebb, mi a legmagasabb rimes darab is? — úgy Ráday a
csengő lantnak olly bájta ada, melly régibb édeséget sokkal nagyobb
mesterben multa felül, mint a mellyben azt elnehezítette.

Nyelvündi nem nevezhetne nagyobb közt mint Graf Teleki Józ,
készet, a Koronabört és Gyosai Józ- János, a Ráday testvérenél
fiját, ha később született volna. Ez a festelen nagyságú ember mind
honjában, mind Franciaországban & Helvetziában és Hollandiá,
ban, a leggondosabb nevelést vette; & deádül, francziánul & németül
nem csak jól, de élesen is írt, & mind prózát, mind verset; nyelvün,
ket hatalommal bírta: de sajátosságai közzé tartozott, semmiben
nem kapui azon a mi új, volt abban lelke gyönyörűségeit, a mi aty
jítól méne-által ra. Segelte ugyan másodnak igyeregetet a
Nyel körül, & a görög szchemájú verset javallotta, kedvelte,
de magát e nemben nem gyatolotta; & különben is azon nagy-
szépségű Verszetén kívül, mellyben testvére halálát siratja, egy
ket más Verszeténél, nagytiűű, Romai érzéssel, gondolatol
tal, & férfias szépséggel írt Józ- János Beszédénél, és a melly
ket a Magyar-országi & Erdélyi Dietálon elmondta, egyebet föle
nem bírná. Régibb írását egészen látjuk a más említett, &
Theologiai, Philosophiai & Politicai eruditóval tömött kedv
című lapján, melly olyan, mintha a Gyöngyösi körölben
a költemény.

azon feledezetnek, melly szorosan ragaszkodik a régibb szinhez, Telési
a jó dolog, ~~mint~~ ~~utána~~ Horváth Ádám; a 'Lép Literatúra' nemében ő
az az egy nevezetes író, a kinek új szót v új szólást nem találunk*.)

*.) Sőt találunk; ha olly szorosan fogjuk, mint Hypocorologus
sáint, kinek semmi nem jó, a mi zótatlansága. Ilyenek ezek:
Ottan ~~van~~ pisten módra futros és árva; mert a pisten
környéki szó. Zsembjével volt házat csádem felforgatja; mert
van ugyan zsembes, mint toros van, és harmad évü: de mint
és és kor nincs in statu non constructo: úgy zsemb nincs, és
zsembje. Mondja-meg, ha van e ott a gáncsnak helye; mert
gáncs és gáncsolás nem egyet tesznek: de körönnet, ~~szóval~~,
sem egyet a körönnetet érdemlő cselekedettel. Sőt azt meg is ad,
ja, mint hogy adui tudhat; mert egy Nyelvtanítónak (T. Gy.
1818. IV. K. 102. l.) tud adui nem jól van mondva magyarul.
Hogy sáimla zállitni léte de te nyeged; nevezhetnénk példát,
mellyben épen így vont feddést magára az ellipsis. Pedig ezek:
Quem vocet (invocet) divum... és tracunda fovem ponere (de,
ponere) fulmina, és Non sumit aut ponit secures, nem ro,
szar. Mellyel Zoilusnak is beughatná száját, hol az OI
eggyé van olvasva, Synizesisvel. Ilyenek végre ezek is: Az
elunult taorznak ADON szedetében. Vidit crejet HA
nem éreghetem. De még is kezemet HA hozád felmértem; mel,
lyed és példáink régibb és újabb Poetaink szóval vagyunk, ugyan,
de a Mondolat szóint (l. 44.) az ilyenek is nyelvo kontá szó.
És már az is újítás, hogy a munda, a francia példát v Be,
senyei (1772) és Prof Telési Ádám (1773) után, nem négy
hanem csak két sorú Alexandrínekben van dolgozva. Poet
a lévornak ellen protestált.

látással is fogja eltelni. De ha egy Tudományt és Mesterséget
 sem nevezhetünk, mellyben egy Istola más Istolat nem szült, és
 ha virágokat a Catziuni mezején szabad szedni, és itt nem azért sza-
 bad, mivel a Róma nyelvét eránt nem tudom melly tekintettel
 tartoznánk, hanem mivel a Catziuni virágok szép virágok: nem
 kötjük, miért volna vétek, hogy új Istola itt is nyílt, és miért le-
 gyen tilalmas, virágokat az új nevezetel mezején is szedni, ha
 egy is szép. Példát arra hogy egytől egytől és szőlést kölcsönözünk,
 és hogy ezeket követjük, Nyelvünk szabadon olta mutathat, és na-
 gyobb számban mint azót képzeltetik, a hit e vizsgálatot meg
 nem tette; sem azt nem mondhatjuk, a mit az újításol nem led,
 valóji mondani szeretnek, hogy egy vagy amany általveenni tiltja
 a mi Nyelvünknek Aziai, az ezarókat Európai eredete, és a lebb,
 nek elendező terjedése. Az a társalkodási, országkari, vallási
 és tudományi öszvetőtetés pedig, mellyben a Nyugat' miveltebb
 népeivel állunk, gondolkodásunkat az egytől gondolkodásotól, és
 így Nyelvünköt is, melly nem egyéb mint a gondolkodás' lépe,
 az ő Nyelvettel rokonvágba hozta.

Természetében fetszi a dolognak, hogy az illy változásokban
 a neheztelet a legújabb Újító vonja magába, és könnyítsen az ed-
 dig üldözöten, és most a sos az este, a ki az úgy-nevezett Nyelv,
 kontást elöbb a Dayla és Bároszi' Elesteben, azolta pedig a Tud-
 gyújt. Kötecsiben is védeni bátor volt. De ha az ő általa járt
 és az ő általa védett út valóban boldogítaná a Nyelvet, az a
 másid pedig, mellyet ellendözöndi tanácslanak, annak gyarapod-
 lását gatláná: úgy neki nem csak menetséget és bossánatot, ha-
 nem javalást is szabad volna reményteni, valamig vélekedé,
 veit süggel terjeszti ugyan elő, de erőszak nélkül, és nem csak azt
 kívánja, hogy másod szoljanak a hogy ő atarja, hanem hogy
 H. Egy a legelő levelet lehesd így fessim.

16
o' jöthetne az a gerint a hogy másod arcajád. Ha vélekedési hiba,
sőt, a csafolat' utja mindeumet nyitva áll: de tudománybeli dolgok,
ban az erőszaknak soha nincs helye; a titkos erőszaktól pedig, annál
indább azótól, a mihez elendegőind ellen másod által következind-el,
mest magund elkövetni jönd, borjad a zebb észés.

É nem nyilván igazságatlanosság is, eggynek veuni vétül, a mi
minden eseleredete és eselerjé. Magyarok a két Teledics, József és
Adám (Dobozai Es-Jozán és Titkos Beltsö Tanácsos) Eiket Ötran,
ta a Magyarország' kánonjainak sorintse, nincsenek Neologusmunkor
kül. Kánonok Mohács és Dugonics felöl jó ismeren; hiszen mind két
sen azal vadoltatnak, hogy É adának legindább példát, a legvadmen
habzó: de az a Faludi, a ki közzöttind eselereti fenyben ragyog, a
gadhatesztaiull Neologus, ~~...~~ a Angos annyira az, a mind kessen
Étola' értelmében, hogy nálánál vadmerőbbet még ma sem ismerind.
Neologus a mindeneumet hatználin, mindeneumtól értetün, még pedig
könnyen értetün arast, a így sodat nem merő és még is merő (Cézeli);
az maga a Neologusot ellen harcolgatá: Aranda; az az idegen gúnt
nem kedvelő Horváth Adám, ki görögül olvas, de németül nem éti;
az Csoronai, ki az Orthologusot ellen nagy tüzzel, a perzvelő, mély
élesvágó harcolt, és a tit az Orthologusotmadat eggyid fele minden
magyar Jómál indább kedvel; a az volt eggykor, még pedig igen ma
ggon, sőt teljes elváltozása mellett még ma is az, Percegly; a a Sü-
redi Vida néo alatt megjelent Eselerésben, melly a Neologusot
kardhatgatja, eredet találjud: szörny, inger, csúmpér, angoly, vágy
stantivum, a vágyat helyete, embesbecmészet (Medicunatus),
hatalomzó (Machtspruch), eggy fogudj' - Jörent arát (ármotet),
a egy újad, szótlanod, idegen példák' követésai.

A mesésben talmenind a hatáson, a kívált a ki igen is könny
red kézzel a könyvesinálást, a mindához tanulás, elméled.

18
Egy legmeltóbban kívánhatni, hogy hallatva gondolkozásaidat. En-
nyí hiszem, hogy az magyar nyelv szorvos kötelezőnek tekintés-
sége, mert néhány ízben jobban, mint a Gyelobeli Választatásor
mellé, a szó a dolog körül kevésbé gyarodott, mint emyri kö-
tedésed után, lemmen nem lehetne és kellene: városi fogják, ha
szó is seglelytől a másik felhez késer e által, vagy állításaim melle-
től is megmaradot.

Mindelőtte a foban forgó kérdések vizsgálására lépni, ha-
nyen szabad tudoznom Diphologusindól: Mit nyeshet Gyelobeli,
ha tanácsot elfogadtatid? Tisza lesz, és elad. É mit nyeshet, Gyelobeli,
ha tanácsot el nem fogadtatid? Tisza lesz, és haladni fog. Tisza, mondani,
bár nem egészen az a mi volt, melly nem is szóig, volt a mi véter volna,
mert az élő nép nyelv nem maradhat mindig egy karban, és a mai ma-
gyar nyelv nem egészen az a mi a Bárczi és Baroti idejé volt, az egy-
nem a Halleré és Gyöngyösié, és ismét nem a Zrínyié, Pázmányé, Kaly-
dié, és nem a Watosi Lablóé, nem a Latiatuc felainé; és még is egy-
itt megvesztednek mindeinde Magyarán, és a kor és a nemzet szóigé-
hez és himiveltetésé pontjához képest tisztánat ismertetett. Mert a Szo-
rás a szóatlant szórtottá, az időgent honnivá, a nem egészen jót egészen jót
teheti is, teszi is, vagy kor és Quintilian hamis tegyék adta, és a minden-
nemzetbeni Classicusor, új és régi, véter példát. Elvezette e a szó
a maga szórtaságát az által hogy a szó és szórtaság (monumentum);
az emlék (monumentum), a szó (titulus), a lap (pagina), szó
szó, a szó (actus) nem hallattat 1770 előtt; és hogy Wagner a szó,
nát szó szó szó a szó szó szó után? és a szó szó szó
e jóbá szó szó (szó) melly a szó szó szó szó szó
meg sem szó szó.

Második kérdésed e szó: Gondolhatni e keptelenebb gondolatot
mint az volna, hogy valakid magorat közzétind a szó szó szó szó
1772 óta megkülömböztetted, magyarul nem tudat, és magyarul
az tud, a ki szó szó nem szó? És ha az szó szó szó, a mit az szó szó

vált ha csak azon kövönö-Beszédeset olvassuk, mellyeket annak
 Felvetései a bárvony-írábe beülvén tartogattak, hanem a mint a
 Nemzetnek tulajdon nagy Tróji valljár, megvicathatatlan látára,
 és a beszédelmére. Az Tróje, járomba verve halhatatlanságot vonján,
 és a halhatatlanságot csak a jó' aratása miatt érdemlő' Alkotója
 és a Város' Nagyjai által, és nem azon igyekezvén hogy a más nemzet
 ked' nagy Trójihoz bátrabbán hasonltsanak, hanem hogy mindenben
 a saját színeit tündöröljön, és nem önmagán, hanem a Város'
 Nagyjainak és a sokaságnak elvárán tetszemi, Nyelvet kivisült ugyan,
 a mit a nagy, a gazdag, a pompát szerető' Nemzet Academia nélkül
 is elérhetik volna: de el is veszté minden erejét, és annyira jutott, hogy
 a lelkes, büszke, olvasni-szerető nép nemzet, melly minden újabb
 nemzetek közt mind töredékeiben mind hibáiban leginkább hason-
 llt a régi görögökhöz, bír ugyan vesztéket, és azon neuben, melly nevet
 a társasági életnek kövönheti (pièces de société), igen szerket: de
 poetai jellemét elvesztette igen nagy és igen nemest részben. Mi a
 Voltaire' józan, igen józan kis Henriádja a más nemzetek' nem józan,
 nem hibátlan, de nagy, de poetai Tróje-költeményeikhez képest! és ma-
 ga a Henriáde' ~~tönjénység, és igen csúnya~~ tönjénység atyja is ne-
vette Homéert, mert Homér nem volt olly józan, nem volt olly hibát-
 lan mint ő'. Jaj annak, a ki nem érti, hogy a hiba nehol érdem, és az
 érdem nehol hiba.

Helye mind

Notre langue un peu sèche et sans inversions
 Peut-elle subjuguier les autres nations?
 Nous avons la clarté, l'agrément, la justesse;
 Mais égalérons nous l'Italie et la Grèce?
 Est-ce assez en effet d'une heureuse clarté,
 Et ne péchons nous pas par l'uniformité?

Nekiind is Academia, nekiind is Tudós, Társaság kell; ez a Nyelv,
 nek' hasznos, a Nemzetnek dízot fog, úgy mondják adni; és büszke art,
 mindeutána értem egygy lelkes Jelentő' tudósításából (J. Gy. 1819. X. k. 106. l.),

mind, mint újat csinálnak, vagy a dolgot magyarázatot & könnyültet,
 sőt által jegyzeti-meg; melly idvezéges tanács a maga helyén, de nem
 mindig az. (Az monumentum és az emlékeztető-ország tehát jobb mint
 az emléke, mellyet Dugonicsnak közzöhetünk; & azért jobb, mert az emléke
 jó, & rosz-alkotású, mintha ebből: gondolkozom, valami egy csinálná:
 gondolt.) — Néki a régi jó nem jó jó, mert felejtett jó (kölyg, nő,
 adás) & ámbár örömei zörgalma felelevenítette, & az ismeri más most
 minden magyar Olvasó tartozik, és valóban ismeri: s az ilyeneket ki
 dijját hányai irásindból, sőt ki Lexiconindból is. — Néki a környéki
 jó nem jó jó, mert magyar jó ugyan, de most más csak némelly Megyeind,
 ten ismeretes (maglya, faradás, ^{szó} kezdül rosz, ^{is} balrány, vásár s; me,
 des, a folyam? ^{szó} árta;). Azért is együgyűmind, mert Baróti fel nem jegyzé
 Sótájában, mint Sándor István nem a magáiban (Toldalék a Magyar
 Lexiconhoz. Bécs, 1808.) mellyik jó mellyik Megyéből vette; melly a meg,
 becsülhetetlen két Munkának, historiai tekintetben fogyatosára lehet,
 csak hogy ezen ok miatt magyar jóval nem lesz vese nem mindemazi,
 annyival inkább ~~magyar~~ poetai, magyar munkában éni. Néki a másod
 szótair után csinált szótás nem jó szótás (leont, abstractum, abgezogen;
~~magyar~~ befolyás, influxus, Einfluss; orosz, Mappa Geographica; rajtam
 áll, per me stat, Terent.; hideg vér, sang froid, kaltes Blut; játérba
 wátja magát, hat sich in's Spiel gemischt; magán kívül volt örömeben,
 war ausser sich vor Freude); & nem jó, ha az ideát különben nem adhat,
 jár is. Néki a jó sem jó, ha másodtól vettik, ha másod után csináltuk;
 & inkább adóját, hogy segyenyen maradjunk, mint hogy a másod tanú,
 sásait & példáit után gazdagodjunk. Sőt létebbet vagyunk még azon
 gyanindat is elveszteti, a mielkel bírunk, csak hogy az legyen a mit ad,
 mind. Így redesztette ki a Francia Academia a ^{nyelv} nyelvét némelly zavart
 a környék nyelvéből, & így vonta magára Denelonnak feddését, hogy
 a segyeny Nyelvet finnyásvágot által ne tegyék még segyenyebbé; &
 a legye nevénd is jól. A mi korpadóind talán az sem fogják
 engedni, hogy a bajnok, melly Duludi olta *) a herost is jegyzi, egyebet
 *) A bajnok jó nem Pestenyi vitte által a herost, hanem Sz,
 ludi, & már 1750. Megholt Pálffy János, bajnokja hazának.

ebből is elszűkültebb, minél több mértékével bír a sokszínűség,

MEK.
Egy szóval, az Orthologus az Eggyrés' Egységére töredéket, melyly egyesül a Bölcs' képmagyolatiában vagyon-meg: a Termézet mind a testi mind a lelki világban a különbözős' Egysége, a CONCORDIA DISCORDIA által kegyelmezt, mindent az által tart fenn, & a Neologus azt követi.

De az az Iskola, a mellynek Füredi Vida U. engem seve Neológus, a Neolo- que név ellen protestál, & azt csak bizonyos értelemben tűri. A magyarázatot alább adjuk.

Nem tettem az Analys. Gramm. kivétel Trójánar, hogy volna közzétűndi Scholion, sőtben & Glossariumokban magyarázatjair & vedelméjir szavairat & szólásain, hat, nyilván azt óhajtván, hogy az egyedül apnár hagyaték hatalmokban, & bír egy grammaticádat adnár. De Varro, Cicero, Quintilian, Gellius nem ad, hat grammaticádat: igen ilyen jegyzéset; & mindeket e olly grammaticá, ind, mellyekre a tudós férfiu inkább utalozelket, mint minden Scholionindsa & Glossariumaindra egyesemben? En pedig Nyelviind' gyarapításánar nem ismerem szerencsésebb eszjőket mint épen ez, & örömdve látom, hogy egy Philologicus fűnd a Tud. Gyűjt. minapi kötetében (1819. VIII. K. 47-57.) épen ilyenek' dolgozátara hív. meg beemindet, kioc, a mint igen nagy örömmel látom, a lét eö' egymás ellen hatásánar hasznai eránt is egy gyűnd érteim. Az általgán-fogva parancsoló vagy tilalmarzó törvé, nyel ritkán állanar kifogásod nélkül, & a vedelt, magyarázote példák is, keresebben éregetir, mi helyes, és mi nem az.

Próbát teszek, melly szerencsével vedhetném itt némelly kérdésre-vel szavainkat & szólásainkat, hogy elleutezőind' látván, melly igazságatara vol' ö' erántund a magos' tüchettelendéserben, & melly kárt tejsnek a Nyelviind', midön annar használni erádnar.

Az új jó nekim nem kedvetlen, ~~pedig~~ ha különböző jó hangzást & jelentése tilalaltathatir, olykor még ha nem helyesen van is gármagyatra)

midőn az idegen zót eltolja, ideáinkat tisztábban feltű, bejediindnet erőt vagy
 gyepéget ad; midőn oly lépet hoz magával, mely az illetékesebb Olvatók a
 jelentés hivatalában regélheti; midőn beáinkat edocev emlátegetéssel leg-
 meg; végre midőn magát valamelly léccel ajánlja, bá az ollykor veenni nem
 egyeb mint az újvág léce.

Nem tudom ki, az, a mit máshol Obstetrix, Accoucheur, v. déggé ügyetlenül
 mert igen korán, Sebutschel által adnak; a mi por néjind pedig Bába a
 tal jegyez; Obstetrix mondotta, gunde-ötö vétevel, mert a ragaszt az illy
 időben voha nem forrad a Verbunhoz. Et még is jó, mert a góra gyűdvég van, v.
 jelentés hivatalában. Dr. Weyss emivel Babamester végnel fogjad e nevezni
 egy a tudományt még ma is? Elkerind e ite az idegen nevezetével? v. az Accou-
cheur Babaférfia mondjad e?

Mosoly, fohaty, ashu, Et, long, Hüpping 1786. Sit fas, liceatque perire
Poetae! Tudja ő, miét adar veszni.

Egy lelkes ifjú Brond egy isolirt, nem vad általhozta mint a Néme-
tel, hanem le is fordította. Az eljegyzelt azt jelenti, a mi úgy van hülön-
ladon, mint a siget a járnyól. Az lehetne lárdeni, hogy nem lehetünk
 el nélküle tovább is: v. mi azt lédjüd, ha tárc ollyat is bírn, a mit nem hül-

Metaphora van ebben is: Elgörődés; s azért hogy az elnevezésben dől²⁹
ment a francia s a német, sőt a deák is, s a Magyar egy csak most kezdé hal¹⁴
lani, nem követlejt, hogy a szó rossz. Nem csak jelent, hanem szinte festi a
léleket azon állapotját, midőn az a rá-katós tárgyak soraságától úgy kaprod,
sátid-fel, hogy bánatjától nem lehet el nem vonattatnia, bár teljes enyhülést,
feloldulást nem telhet. Így az ív papirus (cui Bogen Papier, eddig ardus)
nem mivel a német azt Bogennet nevezte, hanem mert hasonlít a lövő-fegy¹⁴
vet meggörbüléséhez, s a német és deák nevezethez hogy írta Magyar, egy
által, a szó jelentésének kifalalásában segéltetett, mint a Testvér kifalalá-
sában a Corpus Juris és a gesetzgebende Körper által segéltetett. — Ez: a Dru
nán Cybergon mellett settiind-által azért rossz, mert nem hoz képet magával, nem
is a Cyber semmi nemét. Ellenben ez: Ugy néz-ki, úgy jó-ki igen jól (a
Románok s a társasági, annyival inkább a városi élet nyelvén), mert
homályosan festi a homályosan éstett dolgot.

Berzeuyi az ördökl, maróval, karral dolgozó gyalog vitéz ördöklő haj
dunát mondá, még pedig olly szépségű szóval, melly miatti ueri a vés,
tes is meg telene bocsátamunk. A Mondolat egy az egy cikelyt tartotta
miltonal Lexiconában igen vastagon megcsapódni; minden más cikelyeit
csak magyarázza. A höz embernek ~~stiholo~~ az ördöklő annyi mint a fiúrd,
tel (szarval) bántó, s a hajdú mint a porosító. B. nem csak szépen s Poe,
fához illőleg, hanem tudósan is szólott, eggyes mind arra emlékeztetvén tu,
sőt olvasójit, hogy az ördöklő régibb Magyarainknál katonai szó volt. Csak,
sod Trinodit, sod helyesen.

amigra való, hogy postai munda felől csak Postánál kellene hozni javallat
vagy látkozható írást.

Hamletben e kérdés fordul elő: Hány a harang? mert az ángol így léte-
li ezt: Hány az óra? 2. főtől Clavigóban (mellyet nem fordított, hanem mag-
dolgozott) a francia-nyelvű nyelvvel ezt mondhatja: Wom du ein gemachtet
Mentde bitt, 2. magyar fordítója megtarta itt is, mint a Hamlet fordításában
az idegen szókat. A ki ítéssel 2. esteleimmel olvas, ésti, hogy ez a costum 2. az
alkalmazás végelete miatt történt: de néinéllyel a Mivoxenia miatt végre még
azt fogja látni, hogy Hamlet és Clavigó magyar ruhában ~~III~~ léjjenek 2.
Olyan, mert Magyarok előtt jelennek meg.

Pázmány hamas munda, Balassa hamas lovatat, Boronai hamas tö-
vetet mondották; ~~vala a hamas munda eddig nem fordított, mert~~
adverbium; vagy azért mert a participiumot ~~adverbium~~ vagy facto, 2. megjelöl-
ésjöttetű szűket állították, vagy mivel a citus labor forga előtől, 2. te-
lán a forog mód, melly az adjectivumot az adverbiummal felszerelni szokta.
Barotinal pedig ezt találjuk: első jött, és ez: Illyen jött, kassára, az az,
illyen vagy te, 2. ki kassára megérkezett, és: ő jött legelőben. Meglehet, hogy
ezt ~~vala 2. tagadhatatlan nyelvorontás: de valóban gyönyörű névelő,~~
gyönyörű nyelvorontás.

Ugyan csak Barotinal e nagy szépségű lét vor áll. Megszerette a szép
formát, 2. nem egy helyen él vele:

Mellyben mülatozok, kies Elysiumnak öléből,
Még egyszer tejj vissza, Szabolcs nagy kelle! —

Egy kelles ifjú irónk ez: isolit, nem csak átkozta mint a Néme-
tel, hanem le is fordította. Az elzigezelt az jelenti, a mi úgy van külön-
lédon, mint a sziget a zárvól. Az lehetne látni, hogy nem lehetünk
el nélküle tovább is: 2. mi az létejük, ha lát e olyat is bírnunk, a mit nem bírnunk

Akar nemzetet ugyan. azon esztendő és végre által gyarapították nyelvét,
 melyekkel nálunk igyekeznek a Neologusok. Honak felől ezt mondja Dio,
 a görögök: αὐτοὺς ἐπονομαζοῦσιν οὐκ οὐτὰ νεότερον — ἰ μέγιστον
 ἔστιν ἐπισημῶν, ἃ μὴ ἕκαστος εὖ οἶσεν, ἐστὶν ἐπισημῶν ἐπισημῶν;
 Kés az tovább. Teremté tehát többet is, de ma nem tudhatjuk, mi volt
 annak meg jelölése, mielőtt csinált ő, mielőtt csináltak mások. Sophocles és Lucius
 pedig felől ugyan ezt mondja Petronius. Cicero és Horatius jógyakornak vala
 látni magukat, még pedig a Rómái Literatúrájának azon részében, mely a
 művelés egy egész század művelés virradjon fel bék; és az előbb dicéri Horatius,
 mivel úgy gazdagítja homját jobban, mint ivászatokban. Sallust teremté kesere
 az aulát görög, mint minden nemet a kiltörögésben, és a Senati, az imbeci-
 cilla, a maxime, a labor, color v. s. b., neki kedvesebb volt mint a görög
 Senatus, imbecillus, maxime, labor, color. Jörögül gondolkozott, és a Latium
 szavával is, és mint az a Thucydides, kinek szerete követni nyomdorkait, és
 mint az a Tacitus, a ki viszont, Thucydides-szel együtt, őtet követte, szerete
 úgy is, hogy meg ne értesse minden Olvasójától, ellenben kevés Olvasó-
 sági ne csak értesse, hanem csudálják is. Lucretius tele van kiltörögéssel,
 Catull egészen görög, és nem vádoltatának. Liviusnak emlegette ugyan
 Patavinusát, de az ő Librariusi nem törték ki úgy solocismusait, mint
 azt bizonyosan fogják, a ki, utálván az Anarchiát, és az Egyeséget és Egy-
 formát, kesere, mindent elkövetnek, hogy az ő kiltörögéssel ellentéző
 dolgok Nyomtatást ne találjon, és az illy kégyást el is veszték, mitől
 lehet. És nabi kiltörögéssel de szabad ember betörögéssel járta Messerich,
 mit nyomaiton, görög syntaxissal éltek, a görög plurativokat Nycloelbe
 bevitték, periodusait görög példányok után vették, felgörögözték
 letter. Romani scriptores omnium suam et doctrinae et eloquentiae
 laudem in hoc uno positam esse voluerunt, ut non male Graecos imi-
 tari viderentur; atque latinus sermo, quicquid nunquam habuit ele-
 gantiae atque venustatis, id ex Graecis fontibus accersitum est.

A Római Nyelv leánya, valamine az Angol, mely annál fogva,
 az leánya, és od' esedéke még a Német is, mely épen nem leánya,
 de adataival az által végzett és végzett magodon, hogy a szó
 a Római anyától, és a görög nagyanyától, vagy inkább az Névelő,
 sőt, költőn vezér, de valnem mindig elváltatják, néha utolsó szl,
 labajodas ellől. Külnebe vannak éreketlenek kétféle is a lojác,
 az idegen szó nem tartja. el a bezedet: Gortz, Gorte, Göt; templum, tem,
 pio, támply, tempel; falx, falce, fo; és a materia (mostani hangzáva
 gerint, peon labbal) és a materi (anapozsi labbal) az még is más,
 mint midőn a Magyar nyvan-annyi szlabbával, ugyan-azon betűvel,
 ugyan-azon hangzával vezér-álta, és egészlegintet a költőn-ve,
 de magundóá által nem változtatott szó minden nyomon éreketi, és
 Nyelviindat, mely egyben más hangzávalól állott-egygyűve mint azé,
 sőt-álta. Ihi tehát kétféle volt vagyunk szó csinálni, és mely ge-
 reketend, hogy az sem kétféle voltunk! mennyivel vagyunk
 gazdagabbak; mely gerendend, hogy az sem kétféle voltunk,
 mennyivel leszünk gazdagabbak; mely gerendend, hogy az sem kétféle
 telend leszünk. Így örökre fogunk gazdagodni, és Nyelviind sőt el ne
 öregszik. Erdemi e az Orthologusod' Eggyűve, hogy épen Jenei is
 jutárából, mely bennindet vár, lemondjunk?

De fogják mondani ellendend, hogy mi többet csináltunk, és
 fogtunk, mint máskor. A nélkül hogy épen állítás valóágának
 vizsgálataira erepednend, örömmel kiáltunk-fel: Annál jobb! így
 poetai Nyelviind gyorsabb vonávodtal van elregetve a prózai Nyelvi,
 sőt, az pedig megbecsülhetetlen gerend, mind a poetai, mind a
 prózai Nyelvre.

A nevezett Nyelvet közzül a német az, melyhez a magunkat az
 elöndbe-nyabott kétféleben öreketenlitanunk lehet és kell, mert
 az úgy köztönyel mint a német, úgy szlaci eredetű mint a mita

emlékedésében nagyon még mindig, mint a miénk. Tedint,
mint terás; mint gyarapodott ez.

33
16

Haller és Jeller, és Klopstock és Göthe — mely különböző
és az az ő költő! Azt mondhatnánk, hogy a két Nyelv nem az
szabadnak nyelve, hanem ez leánya annak. És a nagy változás,
a két költő az egész német nyelvű nép csinálta e, vagy az Erő? és a Gram-
maticusok, és a Nyelvet az elváltoztatás ellen bírják, vagy a két a Kép-
Lexicónak neveiben dolgoztak, és a Nyelvet az Erő és a Kép véget igyekez-
ni megzavarni, és nem egyedül azt tekintették, mi van már, hanem azt is, mi
lesz még. Egy, és egyedül egy; még pedig visszajövedve a Grammaticusoknál,
a két őket Nyelvrontóknak szidalmazták, és nem csak nagy czélysáikat és be-
szédet, de olykor még zavaraikat is nem írték. És mennyi valmerőség,
nék kéle elöretetni, míg a Haller erő, de darabos, és a Jeller kédes,
de beteges erejű nyelve a Klopstock, Lessing, Winkelmann, Wieland,
Herder, Göthe, Schiller, Voss nyelvété szűkült és emelkedett! És magok
Palladiumoként tisztelték Németet, mely Anarchiát nem látának és
széledésben, és az a tartó, az a tisztelt Anarchia veszedelemre
kötve volt a feltett Palladiumoknál, vagy inkább soha nem lépett
és magától ezen Jótól is nem egészen lépett javára?

Palo, hogy az igen nagy tűzű Klopstock (nagy tűz nélkül ritkán lesz
nagy tett) kémpelen vala lemondani némelly meréséről, nem mivel más
szó kémperezték, hanem mivel kétször maga is látta, hogy nagy tűze
érinta volt. Palo, hogy Adelung nem kéle nehezelelében sem határt
sem mértéket, hogy a vadmerő, kéle sem Grammaticát, sem Lexicont, sem
Stilisticát nem írtak, mint ő írt, még pedig igen vastag kötetekben,
ontani merő a mit ő annyi munkával épít, és igent haragjában rá-
jór mért a porolábi botot. Palo, hogy Posner kémpere kémperezték,
hogy a Németet erővel görögge adarja csinálni, és hogy az
a ké az általa fordított Homérosz ersei adarja, és helyesen a német
fordítást csak úgy érti-meg, ha előbb a görög Originalba tekint.

48

ván hogy olykor, kell szolania, ki Homéus a maga teljes Homéus,
lágában el nem bírja, a Jóniai szent Öreget francziává & angol,
la változtatással; nem kevésbb szeretéggel, mintha valamelly
Paragót az a gondolat érte, hogy a Medicvizek szep avyonyi szob,
rát, minthogy magokat a mi Szepjeinde lepet nélkül nem látják,
Párizsi & Londoni galariáiban másolják.

A Nyelv olyan mint az ég' ive a maga egymásta-futó, szinciner
gyönyörű játékaival. Elbontja a szep játékot, a ki a szincinet a magot
nemire adarja osztani. Hadd játsszék az itt is a törvény, a szolás,
a analogia, az euphonia, az izlés, a régiség és újság, a magyarság
és idegenység, a prózai józanág és a poetai forróság és csapongásor.

De minthogy ingó alapon semmi nem állhat, szűréség, hogy a Neo-
logianat az az Iskolája, mellyet Suredi Vida is gyárosol vándjával,
elmondja a maga titrát. Inhol nagyon az, fátjol nélkül ajobbat, a
ki megértene tudját, & itt mondatir, a mennyire tudnunk lehet, először:
szól és szep az ir, a ki szives Orthologus és szives Neologus egyjegy,
mind, & egyjegyben & ellentéjében nagyon önmagával. "A mi Iskolánk
nem szep nem szologog, hanem szincetinnny.

És mi szabad egy Iskola' értelmében az Ironat: "Mind az, a
mit Erő és Szepég ajánl, a minden Nyelvet' ideálja megkván,
a Magyar Nyelv' természet (örök szolása & törvénye) világos,
van nem tilt, a régiobb és újabb Classicusok' által nevelt izlés
nem javasol is, & a Szűréség mulhatatlanul parancsol. "A mi

~~szincetinnny, hanem szincetinnny, hanem szincetinnny.~~
Ezerint midon valamiket jó vagy rossz volta felől nagyon
szedés, feltéve mindig, hogy azt nem a mindennapi, hanem a
fontosabb beszédben tekintjük, mindent felett azt kell vizsgálnunk,
hogy a mit merünk, nyújt e hasznot, az az, a beszéd általa nyert
e szűréség, erő. "S ha sem egyjegyket sem másikat nem nyerte, biz
vált ritörölhetjük; mert a szolatlan mindig darabos; & a mi has
zon nélkül darabos, nem lehet szep.

Itt ideje, hogy ^{valóban a magunk} ~~szöveg~~ ^{vétele} is kimutassuk. Ilyen
 az, midőn a Magyar Nyelv ^{szöveletes} tudása nélkül merünk is,
 mi, a grammaticai ^{szöveletes} ~~szöveletes~~ nélkül játszunk a Mestert. Ilyen,
 midőn feledjük, mely neuben, a az Olvasódnak mely osztályán,
 hozzólunk, a hol elég volna tisztán, egyszerűen, csinnal jól,
 sarta, cizoruyas, csigázott, midőnül cifra beszédet tartunk. Itt
 lyen, midőn vadászunk a Xenologismusokat, a Magyarországi
 gyönyörű virágit elmellőzzük. Ilyen, midőn messze-vite Puritan
 sünd amujisá ragad-el, hogy mindent, még az úgy-nevezett Ma-
 terjódát is, melyeket tulajdon nevet (nom. propr.) gyanánt
 szabad tekinteni, a még a beszéd alantabb neviciben is, ma-
 gyar nével igyekezünk adni, bár létségesen, csontán, nevetés-
 gesen; mintha ^{nyilvánvalóan} ~~akkor~~ ^{szöveletes} tartanánk, hogy a mit már nevezetünk
 minden Olvasó megért, nálunk a ~~szöveletes~~ ^{szöveletes} sem éstik,
 meg.

Egy Jóni az elmúlt század nyolcadik évezredében az itt
 mutatott bolla által vona magára főjövéses nevezetést,
 a nélkül hogy az bizonyos tekintetben érdekelte volna. Az
 kor fordítván Hegwartot, midőn mindent a travestált Csisz
 hazagfata, megállá az a gondolat, hogy a Szatv Románt meg-
 hagyja a maga Szatvágában, de a maga Szatvái a Szatv beszéde-
 kélal képe hazagfatóvá. És még így is Szatvafalvi kánt a
 Nyelvet nem seve, hazmos seve, még pedig igen nagyot. Egy
 ké szatv elfogadandó, a még adós egy ké is nagy ajándék
 der volt; a többet addig nevezend, míg felvilágosodott előttünk
 hogy a mese nem tilalmas volt, hanem csak szöveletesen.

Itt, eszendő után a Szatvái és Szatv Biographija
 az tanácsok, hogy a hol gyöngyöt nem bír a nyelv az új szöveletes.

hatására, & a jóra multhatatlan gúnyig van, teremtsünt gyöngyöt; mert jobb
csinálni & bírni, mint volna nem csinálni & volna nem bírni. Parmenonak ne,
születte a tanács, mert vadmerő volt. A később időt olasztani fogják, hogy
fai vadmerőnek adatott volna, mint a mi kocund, hogy bács atyáimnak, &
adott ne nem vadmerőnek. Minél gazdagabb festészetben a Mivész, csupa,
annál töredetesebb lehet munkája; mert az igazi Mivész az olajfestéshez
nem örömet veszen passzelt.

És itt ismét vissza kell térnünk a Persegly István Grammaticájához. Más sorad,
tal együtt a tudós férfiak is vezédelmesnek tartja a fordítást, mint hogy az
keményet idegen szótára csalogat. De úgy olvasni sem kellene idegen
nyelven, sőt legjobb volna idegen nyelvet, nem is tanulni, mert így is oda
csalogtatunk. És még is Cicero nem csak fordított, hanem dolgozott is
görögül, sőt görögül beszédet is tartott Rómában. De ő nem a pénz
némi szerint, hanem egész summában fizette. le adóvágát *). a mi fordító,
ind pedig mindent görög szóra adnak, & innen ered a felsőmások vétére. —
Mint kell tehát jól fordítani? — Nem egyformán mindent, hanem mindent
a maga szívében: a könnyen-írtat könnyű kézzel, a nehézket szelidén, az erőst
erővel, & darabosan a darabost; & a legjobb fordítás az, a mellyen a mesteri
kézzel dolgozott Originalnak ^{egész szíve,} ~~mind~~ több sajátosai által büszkén, & nem
minden ~~elcsúszott~~. Később úgy fordítá az ~~Italiát~~ három első ~~Érteit~~, hogy
ha dolgozását kivimította volna, a mint képzette, & úgy végezhette volna el a
munkát a hogy elterjedte, most levelyen örvényelhetnént a Németek,
És ~~de~~ a később fordítava levet javallást reménylhetett volna a görög,
gél nem értőnek; ezednek a Révai fordítása, az Erdélyi Múzeumban,
kedvesebb volt volna. A Vályi-Nagyé a ~~első~~ ~~előtte~~ foglalt helyett; későbbé ~~gond,~~
van ~~előtte~~ ~~Italiát~~ mint Később: & későbbben mint Révai.

*) Conventi enim ex Atticis, duorum eloquentissimorum non
bilissimas orationes inter se contrariat, Archimiv, Demosthenis,
que; nec conventi ut interpretes, sed ut orator, contentus iisdem
et eorum formis, tanquam figuris, verbis ad nostram consuetudin
nem aptis: in quibus non verbum pro verbo necesse habui reddere,
sed genus omnium verborum, vimque servavi; non enim ea ~~me~~
adnumerare lectori putavi oportere, sed tanquam appendere. De opt.
genere Orator. Cap. V.

külföldi nyelvét által, sőt később fogadtam, az én külföldi nyelvem felől is írtam
 Cicéron azert, hogy emelje feljebb a nyelvét, s a simább arca élvénne érzéketlen
 s a darabosság elváltavára kanyarodott; Marmontelau azert, mert ite a Páris
 rózi nyomain selyem első leírásom, s vételkedésbe jöve cundált és
 szerető Mesteremmel, kit utól érni, és mivel a nyelv most már nem az
 volt a mi 1772ben, s felülmúlani törekedtem, erőmmel nem lehetett nem
 nevédeni: Lessing azert, mert a német erőt ^{szob} példányban ^{meg} nem is
 méltattem a Magyar Olvasóval.

Dolgozásaimban im e módot követtem: Legelőbb Originalomat
 a német nyelvről fordítottam. s midőn egy papíron állott
 előttem, sly kétség kézel igyekeztem (a nyelvet) egymásba mosni,
 a mennyire az erőmtől kifölt.

Találtam, Cicero és Lessing mind eddig meg nem jelentet: de Mária
 montelenet kértet vette a közönség, s a második kiadás mutatja,
 hogy magamat botolhatatlannak nem tartom, s vétkeimet örömet igazán

Igyekeztem nem maradtat javolást nékiül, de javolom? s ama
 nem volt nagy, kivált elejente; s az, a kinek undor vértelével elkapott
 Párismegyeje egykor meg nem érdemelt kedveséggel fogadtatott, az
 az ítéletet vonta újabb dolgozásai által magára, hogy ő, "a ki ve
 n laka a legédesebb Magyar Főudat ismeretese, most, a miolta in
 n letet és nyelvét egészen elrontotta, s magát a Dictátorvág' áhly,
 s sava által elváltatás, veszedelmére van az ügynek."

Egyid külföldiségem, a mint mondják, abban áll, hogy nem szü
 nör meg új formákat vedni Olvasóim elébe, s a Magyarok idegen
 ízlésre szoktatatom. Melly szp, úgy mondják, Lessinghez int Gij
 volám, s nem ismerem e magam is látnak, hogy azot a csigázott so
 vette, azot a zordon jámbuvot Literatúránd az illy Gistólátsól fog
 tottát-meg? *) A Herderből fordított Pályáirat egyid gyönyörű

*) Kis után ki remélhet veszendét ezen a pályán? Midőn (sz) az
 volát dolgoztam, az ő Pörcinét olvasása által ^{1.} ^{2.} ^{3.} ^{4.} ^{5.} ^{6.} ^{7.} ^{8.} ^{9.} ^{10.} ^{11.} ^{12.} ^{13.} ^{14.} ^{15.} ^{16.} ^{17.} ^{18.} ^{19.} ^{20.} ^{21.} ^{22.} ^{23.} ^{24.} ^{25.} ^{26.} ^{27.} ^{28.} ^{29.} ^{30.} ^{31.} ^{32.} ^{33.} ^{34.} ^{35.} ^{36.} ^{37.} ^{38.} ^{39.} ^{40.} ^{41.} ^{42.} ^{43.} ^{44.} ^{45.} ^{46.} ^{47.} ^{48.} ^{49.} ^{50.} ^{51.} ^{52.} ^{53.} ^{54.} ^{55.} ^{56.} ^{57.} ^{58.} ^{59.} ^{60.} ^{61.} ^{62.} ^{63.} ^{64.} ^{65.} ^{66.} ^{67.} ^{68.} ^{69.} ^{70.} ^{71.} ^{72.} ^{73.} ^{74.} ^{75.} ^{76.} ^{77.} ^{78.} ^{79.} ^{80.} ^{81.} ^{82.} ^{83.} ^{84.} ^{85.} ^{86.} ^{87.} ^{88.} ^{89.} ^{90.} ^{91.} ^{92.} ^{93.} ^{94.} ^{95.} ^{96.} ^{97.} ^{98.} ^{99.} ^{100.} ^{101.} ^{102.} ^{103.} ^{104.} ^{105.} ^{106.} ^{107.} ^{108.} ^{109.} ^{110.} ^{111.} ^{112.} ^{113.} ^{114.} ^{115.} ^{116.} ^{117.} ^{118.} ^{119.} ^{120.} ^{121.} ^{122.} ^{123.} ^{124.} ^{125.} ^{126.} ^{127.} ^{128.} ^{129.} ^{130.} ^{131.} ^{132.} ^{133.} ^{134.} ^{135.} ^{136.} ^{137.} ^{138.} ^{139.} ^{140.} ^{141.} ^{142.} ^{143.} ^{144.} ^{145.} ^{146.} ^{147.} ^{148.} ^{149.} ^{150.} ^{151.} ^{152.} ^{153.} ^{154.} ^{155.} ^{156.} ^{157.} ^{158.} ^{159.} ^{160.} ^{161.} ^{162.} ^{163.} ^{164.} ^{165.} ^{166.} ^{167.} ^{168.} ^{169.} ^{170.} ^{171.} ^{172.} ^{173.} ^{174.} ^{175.} ^{176.} ^{177.} ^{178.} ^{179.} ^{180.} ^{181.} ^{182.} ^{183.} ^{184.} ^{185.} ^{186.} ^{187.} ^{188.} ^{189.} ^{190.} ^{191.} ^{192.} ^{193.} ^{194.} ^{195.} ^{196.} ^{197.} ^{198.} ^{199.} ^{200.} ^{201.} ^{202.} ^{203.} ^{204.} ^{205.} ^{206.} ^{207.} ^{208.} ^{209.} ^{210.} ^{211.} ^{212.} ^{213.} ^{214.} ^{215.} ^{216.} ^{217.} ^{218.} ^{219.} ^{220.} ^{221.} ^{222.} ^{223.} ^{224.} ^{225.} ^{226.} ^{227.} ^{228.} ^{229.} ^{230.} ^{231.} ^{232.} ^{233.} ^{234.} ^{235.} ^{236.} ^{237.} ^{238.} ^{239.} ^{240.} ^{241.} ^{242.} ^{243.} ^{244.} ^{245.} ^{246.} ^{247.} ^{248.} ^{249.} ^{250.} ^{251.} ^{252.} ^{253.} ^{254.} ^{255.} ^{256.} ^{257.} ^{258.} ^{259.} ^{260.} ^{261.} ^{262.} ^{263.} ^{264.} ^{265.} ^{266.} ^{267.} ^{268.} ^{269.} ^{270.} ^{271.} ^{272.} ^{273.} ^{274.} ^{275.} ^{276.} ^{277.} ^{278.} ^{279.} ^{280.} ^{281.} ^{282.} ^{283.} ^{284.} ^{285.} ^{286.} ^{287.} ^{288.} ^{289.} ^{290.} ^{291.} ^{292.} ^{293.} ^{294.} ^{295.} ^{296.} ^{297.} ^{298.} ^{299.} ^{300.} ^{301.} ^{302.} ^{303.} ^{304.} ^{305.} ^{306.} ^{307.} ^{308.} ^{309.} ^{310.} ^{311.} ^{312.} ^{313.} ^{314.} ^{315.} ^{316.} ^{317.} ^{318.} ^{319.} ^{320.} ^{321.} ^{322.} ^{323.} ^{324.} ^{325.} ^{326.} ^{327.} ^{328.} ^{329.} ^{330.} ^{331.} ^{332.} ^{333.} ^{334.} ^{335.} ^{336.} ^{337.} ^{338.} ^{339.} ^{340.} ^{341.} ^{342.} ^{343.} ^{344.} ^{345.} ^{346.} ^{347.} ^{348.} ^{349.} ^{350.} ^{351.} ^{352.} ^{353.} ^{354.} ^{355.} ^{356.} ^{357.} ^{358.} ^{359.} ^{360.} ^{361.} ^{362.} ^{363.} ^{364.} ^{365.} ^{366.} ^{367.} ^{368.} ^{369.} ^{370.} ^{371.} ^{372.} ^{373.} ^{374.} ^{375.} ^{376.} ^{377.} ^{378.} ^{379.} ^{380.} ^{381.} ^{382.} ^{383.} ^{384.} ^{385.} ^{386.} ^{387.} ^{388.} ^{389.} ^{390.} ^{391.} ^{392.} ^{393.} ^{394.} ^{395.} ^{396.} ^{397.} ^{398.} ^{399.} ^{400.} ^{401.} ^{402.} ^{403.} ^{404.} ^{405.} ^{406.} ^{407.} ^{408.} ^{409.} ^{410.} ^{411.} ^{412.} ^{413.} ^{414.} ^{415.} ^{416.} ^{417.} ^{418.} ^{419.} ^{420.} ^{421.} ^{422.} ^{423.} ^{424.} ^{425.} ^{426.} ^{427.} ^{428.} ^{429.} ^{430.} ^{431.} ^{432.} ^{433.} ^{434.} ^{435.} ^{436.} ^{437.} ^{438.} ^{439.} ^{440.} ^{441.} ^{442.} ^{443.} ^{444.} ^{445.} ^{446.} ^{447.} ^{448.} ^{449.} ^{450.} ^{451.} ^{452.} ^{453.} ^{454.} ^{455.} ^{456.} ^{457.} ^{458.} ^{459.} ^{460.} ^{461.} ^{462.} ^{463.} ^{464.} ^{465.} ^{466.} ^{467.} ^{468.} ^{469.} ^{470.} ^{471.} ^{472.} ^{473.} ^{474.} ^{475.} ^{476.} ^{477.} ^{478.} ^{479.} ^{480.} ^{481.} ^{482.} ^{483.} ^{484.} ^{485.} ^{486.} ^{487.} ^{488.} ^{489.} ^{490.} ^{491.} ^{492.} ^{493.} ^{494.} ^{495.} ^{496.} ^{497.} ^{498.} ^{499.} ^{500.} ^{501.} ^{502.} ^{503.} ^{504.} ^{505.} ^{506.} ^{507.} ^{508.} ^{509.} ^{510.} ^{511.} ^{512.} ^{513.} ^{514.} ^{515.} ^{516.} ^{517.} ^{518.} ^{519.} ^{520.} ^{521.} ^{522.} ^{523.} ^{524.} ^{525.} ^{526.} ^{527.} ^{528.} ^{529.} ^{530.} ^{531.} ^{532.} ^{533.} ^{534.} ^{535.} ^{536.} ^{537.} ^{538.} ^{539.} ^{540.} ^{541.} ^{542.} ^{543.} ^{544.} ^{545.} ^{546.} ^{547.} ^{548.} ^{549.} ^{550.} ^{551.} ^{552.} ^{553.} ^{554.} ^{555.} ^{556.} ^{557.} ^{558.} ^{559.} ^{560.} ^{561.} ^{562.} ^{563.} ^{564.} ^{565.} ^{566.} ^{567.} ^{568.} ^{569.} ^{570.} ^{571.} ^{572.} ^{573.} ^{574.} ^{575.} ^{576.} ^{577.} ^{578.} ^{579.} ^{580.} ^{581.} ^{582.} ^{583.} ^{584.} ^{585.} ^{586.} ^{587.} ^{588.} ^{589.} ^{590.} ^{591.} ^{592.} ^{593.} ^{594.} ^{595.} ^{596.} ^{597.} ^{598.} ^{599.} ^{600.} ^{601.} ^{602.} ^{603.} ^{604.} ^{605.} ^{606.} ^{607.} ^{608.} ^{609.} ^{610.} ^{611.} ^{612.} ^{613.} ^{614.} ^{615.} ^{616.} ^{617.} ^{618.} ^{619.} ^{620.} ^{621.} ^{622.} ^{623.} ^{624.} ^{625.} ^{626.} ^{627.} ^{628.} ^{629.} ^{630.} ^{631.} ^{632.} ^{633.} ^{634.} ^{635.} ^{636.} ^{637.} ^{638.} ^{639.} ^{640.} ^{641.} ^{642.} ^{643.} ^{644.} ^{645.} ^{646.} ^{647.} ^{648.} ^{649.} ^{650.} ^{651.} ^{652.} ^{653.} ^{654.} ^{655.} ^{656.} ^{657.} ^{658.} ^{659.} ^{660.} ^{661.} ^{662.} ^{663.} ^{664.} ^{665.} ^{666.} ^{667.} ^{668.} ^{669.} ^{670.} ^{671.} ^{672.} ^{673.} ^{674.} ^{675.} ^{676.} ^{677.} ^{678.} ^{679.} ^{680.} ^{681.} ^{682.} ^{683.} ^{684.} ^{685.} ^{686.} ^{687.} ^{688.} ^{689.} ^{690.} ^{691.} ^{692.} ^{693.} ^{694.} ^{695.} ^{696.} ^{697.} ^{698.} ^{699.} ^{700.} ^{701.} ^{702.} ^{703.} ^{704.} ^{705.} ^{706.} ^{707.} ^{708.} ^{709.} ^{710.} ^{711.} ^{712.} ^{713.} ^{714.} ^{715.} ^{716.} ^{717.} ^{718.} ^{719.} ^{720.} ^{721.} ^{722.} ^{723.} ^{724.} ^{725.} ^{726.} ^{727.} ^{728.} ^{729.} ^{730.} ^{731.} ^{732.} ^{733.} ^{734.} ^{735.} ^{736.} ^{737.} ^{738.} ^{739.} ^{740.} ^{741.} ^{742.} ^{743.} ^{744.} ^{745.} ^{746.} ^{747.} ^{748.} ^{749.} ^{750.} ^{751.} ^{752.} ^{753.} ^{754.} ^{755.} ^{756.} ^{757.} ^{758.} ^{759.} ^{760.} ^{761.} ^{762.} ^{763.} ^{764.} ^{765.} ^{766.} ^{767.} ^{768.} ^{769.} ^{770.} ^{771.} ^{772.} ^{773.} ^{774.} ^{775.} ^{776.} ^{777.} ^{778.} ^{779.} ^{780.} ^{781.} ^{782.} ^{783.} ^{784.} ^{785.} ^{786.} ^{787.} ^{788.} ^{789.} ^{790.} ^{791.} ^{792.} ^{793.} ^{794.} ^{795.} ^{796.} ^{797.} ^{798.} ^{799.} ^{800.} ^{801.} ^{802.} ^{803.} ^{804.} ^{805.} ^{806.} ^{807.} ^{808.} ^{809.} ^{810.} ^{811.} ^{812.} ^{813.} ^{814.} ^{815.} ^{816.} ^{817.} ^{818.} ^{819.} ^{820.} ^{821.} ^{822.} ^{823.} ^{824.} ^{825.} ^{826.} ^{827.} ^{828.} ^{829.} ^{830.} ^{831.} ^{832.} ^{833.} ^{834.} ^{835.} ^{836.} ^{837.} ^{838.} ^{839.} ^{840.} ^{841.} ^{842.} ^{843.} ^{844.} ^{845.} ^{846.} ^{847.} ^{848.} ^{849.} ^{850.} ^{851.} ^{852.} ^{853.} ^{854.} ^{855.} ^{856.} ^{857.} ^{858.} ^{859.} ^{860.} ^{861.} ^{862.} ^{863.} ^{864.} ^{865.} ^{866.} ^{867.} ^{868.} ^{869.} ^{870.} ^{871.} ^{872.} ^{873.} ^{874.} ^{875.} ^{876.} ^{877.} ^{878.} ^{879.} ^{880.} ^{881.} ^{882.} ^{883.} ^{884.} ^{885.} ^{886.} ^{887.} ^{888.} ^{889.} ^{890.} ^{891.} ^{892.} ^{893.} ^{894.} ^{895.} ^{896.} ^{897.} ^{898.} ^{899.} ^{900.} ^{901.} ^{902.} ^{903.} ^{904.} ^{905.} ^{906.} ^{907.} ^{908.} ^{909.} ^{910.} ^{911.} ^{912.} ^{913.} ^{914.} ^{915.} ^{916.} ^{917.} ^{918.} ^{919.} ^{920.} ^{921.} ^{922.} ^{923.} ^{924.} ^{925.} ^{926.} ^{927.} ^{928.} ^{929.} ^{930.} ^{931.} ^{932.} ^{933.} ^{934.} ^{935.} ^{936.} ^{937.} ^{938.} ^{939.} ^{940.} ^{941.} ^{942.} ^{943.} ^{944.} ^{945.} ^{946.} ^{947.} ^{948.} ^{949.} ^{950.} ^{951.} ^{952.} ^{953.} ^{954.} ^{955.} ^{956.} ^{957.} ^{958.} ^{959.} ^{960.} ^{961.} ^{962.} ^{963.} ^{964.} ^{965.} ^{966.} ^{967.} ^{968.} ^{969.} ^{970.} ^{971.} ^{972.} ^{973.} ^{974.} ^{975.} ^{976.} ^{977.} ^{978.} ^{979.} ^{980.} ^{981.} ^{982.} ^{983.} ^{984.} ^{985.} ^{986.} ^{987.} ^{988.} ^{989.} ^{990.} ^{991.} ^{992.} ^{993.} ^{994.} ^{995.} ^{996.} ^{997.} ^{998.} ^{999.} ^{1000.}

mondja egy kivélt Ironé) az Erdélyi Muzéum; nyilván azért, mert az
 az is lóti, a ki gumyadózza olvasgat: én még is annak lapjait görög ízlésű Gii,
 grammáddal töltözgetem el, mellyeken sehol nem lap. Mindön vaját gondolati,
 más vesem papírosra, ide nem érve gondatlan zavarni és zólásimat, dol,
 fogtatásban, úgy mondják, örömet talál minden Olvasó, és Erdélyi levelein, és az
 Toldalék-levelel, melly Bácsmegeyeim megett áll az újabb kiadásban, mutat,
 jár, hogy ha örömet nem vesztettem volna fordításokra és Grammaticai vizs,
 feladatra és példadévre, e részben én is tehettem volna valamit: és én még is
 mintalanként fordítok, és literaturáimat a Törvény és Piragor' ki, csomóján és
 némelly verszetek kivül kezem alá esedek mindhárom nem gazdagítottam.
 Hexamereseimben, és rímek verseimben is, öfveolvasgatom a két vocabell,
 és egyidejűt vizsgálom, és ez azért mert más nevezetű így bántak, és talán
 még inkább, mert az vizsgálatig ment különösképen itt is utól-est, és mint
 apudben, ita is Vezéner vágytam nevezetűi. Itt. De még Heyne velem
 és még fülem ézi mit kíván maga a természet, és még ragynak a kénér
 kérd egyez az én ízlésemmel: legyen szabad kezem a mit magam látok
 jár, és Nyelvéim és literaturáim gyarapodására vizsgálom.

magamat, és ha ez az Gittola szünet tarthatna a jutalomra) úgy az kint
 illetné, és Voltairt. Mert a két legújabb az a károztatása, és az az
 antitheviri játék melly az első gárda két utolsó sorában hallatja mag,
 gát és a mit olly módon csudálgatnak, és az a józanítgy melly az egész
 darabon előmlött, egészen francia mód. A darab javatója meg nem
 vesztőd, hogy az, a két ör az idegen ízlés kedvelése miatt vadolnak, ne,
 és itt a két vete, és megkapata, magodat. ~~Az egész kedvelés, és fogad,~~
~~és a magyarázat sem, ha igazán igaz~~

*] Miki hiatus auditu sunt intolerabiles: alios ut delectari video.
 Praef. ad Pandas. Götting. 1793. Vol. 1. pag. 16. De vana nemelley cetera, és
 melly ~~és~~ a Nyelo, az estelekre néve, pihenés. Kíván, és az illy helyeken a ki,
 etus nem hiiba. ~~és~~ Így e sorában a fölté ípligeniajának:
 ki a ki ányatorba, ingó tetője
 A viülombos régi szent ligetnek. . .
 így elidált a görög, szabadabban mint a Rómái; így elidált a francia,
 Olapó, és még a két consonánsvonal én földő kémet is; mert így kíván a
 természet.

^{Értevére}
 ... ~~... által~~ általánosabbá váljon?
 ... mind, hogy itt oly ifjú felől vagyunk is, a kár a Clav,
 ... tudós Olvasóhoz illőleg érte v ismeret, v gyléveler e ...
 ... által a Szép mindenre neménde érteve teljesen eltérítet,
 ... feltéve hogy egy mind a Magyar, mind az Egyetemi Nyelvi
 ... grammatikáját tanulják, v a Nyelvi Trójit, a régiséget és legújabbakat,
 ... összehasonlították: azt tanácslanám, hogy az idegen reméredé
 ... és leggyerekesebb magyar fordításaitat igyekezzenek felülmúlni,
 ... teljes erejével, hogy dolgozásaiba az eredeti trósnak minél több
 ... általhozhasárr. V egyaránt lássák előbb az Orthologusor trósn,
 ... szerint, azután úgy a hogy a Neologusor tartják jónak, kellené doly
 ... hogy a kettő veled értehető, mit teljen mind az egyikből mind a
 ... kettőből kitérőlenied, mit meghagyjod.

Ugyan-^{is} kellene vélekednie a leggyerekesebb magyar dolgozások,
 ... Chajtanám nevezetesen, ha valaki Literaturodunkat egyik leggyerebb
 ... a Reményhez írt Sonettet, azon móddal öntene versébe, a mellyet
 ... Orthologusor kedvelend; hogy a különbség a kettő közt éreztessé, has,
 ... a Neologia a Nyelvet, vagy kár. Az általam vándált és irgylett
 ... az a haszon, a mellyet az illy dolgozás, v így osztán a két
 ... összehasonlítása igaz, oly nagy, hogy ezt bátorodom itt magam
 ... prózába, ~~talán találgatni való, a ki ezt versébe teszi.~~ ha az által
 ... mellett a vezetem is a tárgytól.

A REMÉNYHEK.

Szeliden, mint a szép Estérnemény,
 Kezével bájoszádod, mint a füstör,
 Mosolygasz rám, vőtét sokajtozóra,
 V megenyhül vorrom, a vad, a kancsú.

De most nem tűnő-fel nékem, jobb Remény!
 Fejn réventől köd, szél, hab, messze szóra;
 Fagat, gyötör, nem gát minden óra,
 V éjzdelled keblemben minden ézenény.

Ak jőj, ringard-el e nagy lindolat!
 V' Endymionként a szent rózsaborsó,
 Hagyd, éljed boldog istenálmodat!
 V' ha ledre e varázsborból felvesten,
 Mint kedvesét Chitóné hangjai,
 Legjér orzamat hölgyem' csóbjai.

~~A bájos dal valóban esthetetlen, de az esthetetlenség nem a dal vétele~~
 A szenvedő megpróbálja a kémeinyt, v' léri, hogy mivel őtet a való (realitas) többé
 boldoggá nem teszi, boldogítja ő az általat (illusio) által, v' igendertve En-
 dymioni álomba. V' majd ha felvesten, mi kedves leg, neki oly szerencsés, neki la-
 mi magát a többé nem his kény' varázslatai közt, mint a Zalmoxi ifjú
 volt az Dianának csóbjai alatt.

A poetai művészet nem a természetesen folyó lefed v' a mintegy magától
 jött rim sepi poetai művelés, hanem a mely ézés, a phantasia játérai, egy-
 Aesthetikai Egészbe töve, v' tárgyához illő sepi formába v' édes, cyclope öntve
 Más mely ézésed! mely hős phantasia! mely nemesség gondolatban, és
 részben, szolásban! mely sepi Egész, mind magát az Egész talintve, mind a
 részre, melyet ugyan-annyi sepi és tökéletes Egész! V' ez az olasz forma,
 mely sepi forma ez! v' a Magyarán mely nehéz! v' mely kényes, mely
 gyönyörű nyelv! v' tizenegy sorban mennyi dolog! — Inhol az általonté-

"Kemény, midon te rám, ki ite eltörtévede (biba sülyedve) sokajtozom,
 "olly szeliden mosolyogsz (lächelst, az az wenn du lächelst), mint az estvelgő
 "ég' szine (Abendrothung), vagy mint Aurora, ha bájoszajin (Zauber,
 "wangen) minden rec, elterjed: akkor az a biztató mosoly meggyűlt volt,
 "mat, ut a vedat! az a kémeinyt!"

"De most elhagyál! Mint a hab, a köd, a szél messzére kappja a magat
 "véstől, melyben bátorságban nyugodt, a saját: addéig kapott. ki az én bátó-
 "ságomnak képzelt nyugalmamból engemet lyánytóm állhatatlansága, gon-
 "dolatlansága, hitetlensége." (Ez a léttagi periodus egészen benne áll a két
 "szóbol álló sorban.) "Faggat gyötör, remegtet minden óra, v' feblemmet minden
 "szójsi küzdelle, ben vagyat. (Intentionem a küzdőnem, v' a vola a küzdő-
 "maga is tartó ~~szólszólás~~ jegyez.)

„Tulj fel imét, jobb Remény (jobbald) Remény; mint melior fortuna,
 „altatja el élmorát, a hogy dallásdol a nyájat anya altatja-el
 „első kezdését, v enged, hogy olly istenalmorát (istenne-terület, eugen
 „istenne-boldogítókat; föttestraume), lassat alvóvomban, a millyed a
 „boldog Endymion latta aigent rögabedon.” (a Zsolen? belesiben).

„V ha majd lelken fel fog vesenni é vatyáalom karjaiból, teljen
 „magamat a kedves leány karjai közt, mint a felébredt Endymion
 „léle magát a diánási közt.”

Xenologismuszok: Sor 1.
 „del tele van ~~femanzimword~~: Milde, wie die schöne Abend,
 „Mein Reizen auf deinen Zaubersungen. Sor 3. Merst, ellas
 „HA particulárat; lächelst du, ay ay, Wenn du lächelst. Sor 4. Eft,

„szögül; az adjectivumot elparafra a substantivum mellől, v articulá,
 „umad utána vetve. Sor 9. Jobb Remény; mint melior fortuna; jobbad
 „reménye, jobbal biztató Remény. Sor 6. Holias Ufer. Sor 8. A kiny magy

„tört, cyclodetet jegyez. De a Poeta nagyítja a nagyot is, mindön nagy,
 „ami hely v neki a foratlan jó ajár is kedves, mert ez elmozdítja a köz nép,
 „Sor 9. Altatja el mine a nyájat, anyáista exesentjei a rögabedon által.

„Sor 10. Mint ay ay C., a ti a rögabedon affir. Sor 11. Föttestraume. Sor 12.
 „Zabesadm. Sor 13. Clitone, Diana. Affir a foratlan ^{nyer} for, mert foratlan, is
 „az Roavót új dolozgal ismertet. meg. Egyedül a Jdid és Mdid vor maday
 „a tistán aydnar, a lid ay újtól istognar. — vide pag. 38.

Teremteni csak aydnar kelene, a lid a másolástól által dereraten elés,
 „föltér magorát. Tudomány v teljes elésülévet nékül a Jene sem teremt
 „nyer; nagyot néha teremt; v a törvényt csak annal gabád áltelháqui, a ti
 „annal vörös követésében magát eléggé gyatoslotta.

„Mit várhatunk az Orthologusok és Neologusok peréből a Nyelvre nézve?
 „Millyede fog gyözni? v fog e valaha haladni literatúrák?

„Egyide sem; vezteni fog mind a két fél, v a pálmát a Syncretismus kap,
 „a el, a mint iller, v hooszas rozzesind után ¹⁸⁴ adadind azon Egyeségre,
 „mellyet némellyed hatelom ~~altat~~ ^{és} erőzad által adadind felállítani, feljít,
 „v, hogy a Magyar nem a XV. kájos és Richelieu Franciaja, v a XIX. kájos
 „nem a kájos és Richelieu gazdája. Eladve látja minden, ~~egyfrá~~

IV.

Nyelvészeti kirodék.

vindzavára

Valahol a *Literatura* ~~am~~ *forrását*, a *Nevezeti Nyelv* mindig ugyan
 az változása, mert az *Élet Nyelve* *Könyvet Nyelvévé* változik, az
ideához magában nem találta *légyen* *szókat*, & az *Érő* *kényvesen*
vala a *gondolatot* és *érzést* ~~is~~ *éleves* *vonalokkal* *kirajzolni*, & *ajdó*
ked *gyakran* - *alig* *érezhető* *különbségeiket* *kijegyezni*. Így *akkor* is,
midőn a *Literatura* a *maga* *alantabb* *léperőjiről* *fejntebbé* *lé*
valtal. A *változás* *ott* *még* *szaporíthatóbb*, a *hol* az *idegen* *szó*
pldák *mind* a *szocultságot* *intább* *érzést*, *mind* *kimutatást*
nyújt, *mellyen* *másor* *jutottak* *dicővégre*. *Vilgyentor* a *Helic*,
Érő és *Vetseglő* *között* *mindig* *támada* *ellenkezés*; *ajdó* *örültek*
a *Nyelv* és a *Nevezeti-Érő* *kifejtődésének*: *egy* a *változásban*
rontást, *még* *pedig* *adást* *rontást*, *latta*. *Amagókat* *Neologus*,
Érő *nevezés* - *el*: *egy* *Orthologus* *Érő* *mondhatnánk*.

A *melly* *Nevezeténél* a *Helicon* *járvány* *Érő* *területei* *koráb*,
ban *foghatnánk* *látást*, *mint* *egy* *nél* *több* és *nagy* *örök* *miatt*
valand, a *Nyelv* *erő* *támadott* *peren*, *nagyjában* *terintvén* a *vid*,
szó *előadás*, *régen* *általesett*: *mi*, *hidnél* a *dolog* *nem* *vegyeltet*
egy *mint* *máshol*, & a *hid* *é* *szó* *mint* *Philologiai* *ismerés* *elő* *hal*,
habban *halandhatnánk*, *most* *perli* *egy* *mal*. *Melly* *hasznunkra*
lehet *val* *é* *részben* *is*, *hogy* a *Tudományos* *gyűjtemény* *ki* *szelt* *kie*,
légi a *perő* *feledezes* *vélekedés* *hidnél* *hely* *engednek* *kötet* *elő*

magot a perben nem akar bírni lemmi nem akarván, de nem is
 veveu részt; ~~hogy~~ ^{mint} Dobrensei az Erdélyi Múzeumban. ~~mind a két~~
~~felcsevésü megengedte hogy gyilkosságot, v. adókedvet~~
~~állít.~~ A hol a közlő egy részid, v. a Perle war a dolog
 miatt tudódna; a hol az emberi gyó' erőtlenségeit perben
 tartja a Tudományok' szeretete is a hazáé, az így ota gyó'z
 ni fog.

A mi véptüü Nemzetünk é perben is érzeti vajátá,
 gát: hevel vési a per, mint a pernek illik, a hit el vagy,
 nar melegülőe tárgyától, v. égnér a per a mit vesetnek,
 langolnak a per a mi a Nemzetiséghez tartozik. Szabad lúny
 berek közöte rajosabbat a tanácslozások mint a hol a rab,
 csoport felett patog az orvos, mint a hol a láng' dörögése
 meg a perat is elnémítja. Nem történt tehát rosszul, hogy
 némelly Troind, hogy némelly Recensenseink beünűket
 dogyáláivalal éreztgetének ferjfiavob elnéllédésre,
 fáradhatatlan tanulásra, gondosabb dolgozásra; v. a éi
 ebben nem lát egyebet Catilinaidühnél, az vagy kuttalá,
 tásu, vagy baja van. Bús rajosabbat voltak volna tanács,
 lozavaind. bár a dolgozoz-értő' nagyobb vámban szollak,
 tar volna meg! Ugy a per eddig lefolyt volna, v. most éi
 nént a bere' gyümölcsöivel. Most végre a Prisca Comoe
 dia' vásottvágai is megengyhültek, v. Tudományok' körül fo
 gó emberekhez semmi nem illik inkább mint az a nemet éi
 rés, hogy ~~semmit~~ még nagyobb fény megvallani ^{Ja maga helyen} (botla
 sunlat) mint gyó'zui.

Még a gondatlan szót és szótörést is a külföldi nyelv példái is,
 azelőtt barátja a maga vélekedését a Nyelv' elővitela eránt a
 Dayla és Wárbeyi' Elzetben, és a Töriseben és Kirágorban, és némelly
 magyar munkái' német nyelven írt Recenziójában adta-elő, de tiltott
 ki kitűzött jeggyessel volna nem élt, és nevet volna el nem rejtette (a Bé,
 és Annálisot egy Recensens' nevet sem jeggyetted-fel, és ő máshova
 volna semmi Recenziót vagy Jelentést nem küldte); a más je, ^{anagy,}
 sa költ anon Magyarok ellen, ^{az a gondatlanságot jeiddón,} ~~az~~ a Magyar Munkárat a külföld'
 levelében recenseálgattat, hogy a Nemzetre vonatár gyalázatot, és a
 Nemzete és társai ellen dühösödöt elhalmozáttá szidalmakkal, vádjakkal,
 és ön-magok által tohott vétrei' emlegetésével. Egy közt leginkább
 kifundörölteté magát egy Iródt, ki a Tudom. Szijjt. 1818 diki folyamata,
 január XI. kötetében Füredi Vida név alatt szóllala-mag, és a régi vérel,
 véret nem felcshetvén, megújította vádjaitat. Teleletünk az 1819 diki
 XI. kötetben jelen-meg, és az it ^{ismét,} elmondani resteljút és ataljút. Az
 így ~~nyilván~~ érdemli hogy érctte tudostlenségét gúnyodjút, és kívánja
 hogy tegyjút; és itt nem az a kérdés, hogy ez vagy annak mennyire gyöt,
 és a maga veselme és az irigytetés, hanem hogy mellyikünk is jól,
 és mellyikünk tanácsot jét. Mi ezen utolsóbb cikkelet szajtanánk
 olly tisztaságba juttatni, hogy a két feledeget érctve egymást, és köze,
 köze a köz pont felé, mellytől mind az egyik mind a másik állás
 vagott.

lid, & a nyugodni elobb kezdett nemzettedal szövetkezébe jut; &
 mindaddig gyűjt és szepít, míg minden gondolatjait & érzéseit hi-
 sen és teljeseu kifejezheti, szomuzódival öspeméslezhete vagy
 apdat meg is haladja, & Nyelvet a minden nemben nagy, és a
 minden nemben elégéges számú Irod megállapítja & bécere-
 ké. Ezzel egy férfiu korát, vagy megfordul utján & a nemzet
 hanyatlásával ő is hanyatlál: vagy megiffodván a nemzet, ő is
 megifful, & újja születve szep pályáját újra kezdi.

A mi Nyelvünk is ez úton ére. el verdülmi kezdett ifjú korát.
 Milyen lelete legregibb idejében, némelly egyet szavaink & a
 Poldvai Monostor Halotti- Beszéde mutatja. Múltat az időt,
 & a nemzet nem csak a deérül-ést könyvvel, hanem a régi
 Cassicwodnal is megisméstedél, & a Pátrai Császá, az Erdősi
 & Komjáti, & a Galabói Bestalan & a Papai Pál Barát
 nyelv, & a Debreczeni Akadémia, az Mlév, Telegdi, & Ein-
 velt & Pázmányé és Káldic, kik kesken azor voltak a mi Nyelv-
 rindmet, a mi Luther volt a Németnek, erbol birt, tömöttégy,
 jel, méltósággal. Zrínyi megjelene, tanítványa a Romaiady
 vad és Blaszdmat, mint egy nagyüzű csillag; de tödör fogát,
 & ejindet, & a szep csillag eltunt, egész nagy fényével. Melly
 úton erede futátnak a minden új Nyelvet legzebbite! & hova
 jott volna el, ha ez úton futtatott volna tovább! A vallásbeli
 métedéset azt tanácslád, hogy az Irod ne minél zebben, hanem
 minél eszletöbben szolljon, & a darabos, de velős, lettes beszed gör-
 gové, folyová, könnyen-ésthetővé leve, & erőtlenné, letleskenné
 egygyesmind.

6
Szöngyörmel a Múza keze alatt ada, nem teremtő lelket is,
és tudománya leveles volt. Szerencsétlenül sűrűre nem Virgilt ismer,
se Románus Költői közzül, hanem Ovidiába vesztett, a könnyen-ön-
lőbe, és a borbélydút még bővebb befédőve tette. És még e véte-
mellek is olykor eltapta a poetai tűz, hogy merjen. Mese, és Nyelvro-
sónak fudalmaztatás. Keresztes meztiséget, hol e soránál is lény,
seleu vala védelmére kelni:

Kellóna vidájtát leveles a ti vágyja —
lassa Dugoniconál, keménye előtt.

Haller Szöngyörmel példáján indulá-el, és megjelent a zselid-
tű zselid-befédő ~~Telemachus~~ Jenelon Telemachijával, nem a hogy
illet, hanem a hogy a hamis útra vezetett időre kívánni látszólag,
Cunér könnyűség rellé és cifra, nem Szépég és Erő; és a magyarvá-
sott Telemach öngyárosítá a francia bajos eggyeserűséget az új
dear jórd' boldogtalan grandiloquentiájóttal, és Jenelonat perio-
dusait egy periodussá olvasgató-öngoe. Minthogy a francia
neri segényner látszó Szöngyörmelhez lépést, jussavagát nehez-illet
por-vidággal jiffázgatta-fel.

Igy menyvidend a még így is örök áldást érdemlő Haller után a
világ' és a vesét' deregéssei közt, midőn végre (1742 — 45) Bala-
roci, Barcsay, Beszenyei György előállának, és máj osztán Bala-
si Csabó Dávid (1744), Révai Miklós (1748), Rájnis József (1781)
eser a Romaiak, azor a Franciaak és Németek tanítványai, és Ol-
vasóind' vélete esantör meg valának osztva. A lid a Romai, és a
Francia és Német literaturával és Nyelovel ismereteseit valának,
elragadtatással hallák a xenologizáló Múza befédét és zengését.

Nyelvi nem nevezhető nagyobb hőst mint Prof. Teleki József,
 a Horonádó és Ugocvai fő-ispán, a Ráday testvéreinek fia, ha eddigi
 született volna. Ez nagy ember mind hon, mind Franciaországban,
 Helvetziában és Hollandiában, a leggondosabb nevelést vette, és deánul, fran-
 cziánul, németül nem csak jól, hanem értelem is volt, és mind prózát, mind
 verset, nyelvindes hatalommal bírta: de sajátágai közzé tartozott, sem-
 miben nem kapni azon, a mi új, sőt abban lelte gyönyörűségét, a mi atyjai-
 kól méne-által rá. Legelte ugyan másodmal egyetemesítet a Nyelvi körül,
 a görög schémáján verset javallotta, kedvellette, de magát nem gyar-
 sította e nevelés; és kitömben is azon nagy képességű tetteitől kívül,
 mellyben testvére halálát virágra, egy két apróbb versejével (a
 Római Muzéumban), nagy tisztelettel, Romai eszéssel, gondolatokkal, foly-
 mos szépséggel és fő-ispáni Beszédeivel, és a mellyeket a Magyar-
 országi és Erdélyi Dietáron, magyarcúl és deánul, elmondta, egyebet
 nem bírt. Régibb írásait egyben látjuk a más említett és Theo-
 logiai, Philosophiai, Politicai eruditívóval tömött keszében, melly-
 nek címje is olyan, mint ha a teljes költemény, melly a maga ide-
 jében öly közönséges cindalással fogadtatott, tudós és nem tudós
 olvasóktól mint később a Himfy úr Cserelundalai, a Györgyi-
 korból bírnánk. Azon feleletet, melly gyorsan ragaszkodott a
 legibb sünhez, és a melly a mindent cindalását nézi a legyobb ju-
 salomnak, Teleki a főfődisze, és ő az egyetlen nevezetes font mind
 eddig, a kímél új sőt, új sőt nem találunk.

Prof. Teleki-ben is találunk! Milyenek ezek: Ouan pistau morda
 Istros két árva — mert a pistau, ^{egy mondják elmondják,} nem va az egész nevezetnek,
~~az Analytica Grammatica az effectus az egész nevezetnek ut mun,~~
 kából kivilija. — Milyenek: Rembevel sőt hazat adamen felfogata,
 ja — mert van ugyan rembevel, mint evu és toros van; de mint
tor és ev nincs, egy grammaticusunk itelese szerint, in statu non
 constructo: úgy rembevel és rembevel nem szabad lenni. — Milyen

a kétféle ellentéző természet. Az a korrumpált, országos, vallási, tan-
 dományi öjövelődést pedig, melyben a nyugot műveltebb népeivel mi-
 is szembe, gondolatokunk az egyet gondolatokkal, és így nyelvünk
 is, mely nem egyéb mint a gondolat képe, az ő nyelvvel, rokonvágya
 hozza.

Természetében pedig a dolognak, hogy az illy változásban a ne-
 kezelet a legújabb híjós vonja magára, és kívánlyan az eddig-üldözött
 ten, és most a mi azt elter, a mi az úgy nevezett nyelvrontást még vedeni is
 bátos volt. De ha az általa járt, az általa vedett út valóban boldogítaná
 a nyelvet, az a másik pedig, melyet ellentézői tanácslanak, annak gyasa-
 jódását gátlanak: úgy neki nem csak ment séget és bosszút, hanem
 javalást is szabad volna reményleni, valaminig vélekedést tölgyes
 jészi ugyan elő, de erőszak nélkül, és nem azt kívánja, hogy másor
 szólnak a hogy ő araja, hanem hogy ő jólkaton ne a szent, a
 hogy másor arajjal. Ha vélekedési hibáról, a szafolat útja minden,
 nem nyitra áll: de tudományos dolgokban az erőszakot volna mincs he-
 lye; a ritkos erőszaktól pedig, annál inkább a mihez ellentézőind ellen
 másor által követetünk, bonyol a szobó ézés.

É nem nyitvánlagos igazságpalantay e, egynek semmi vétül, a mit
 minden front ~~szelvény~~ szelvények és minden front vélekedett? Kéms,
 vad Molnár és Dugonics felől is minden; hiszen mind ketten azzal vadol-
 tatnak, hogy ő adának leginkább példát a legvalóságosabb szabadságot,
 és mi vendiket nem köszönjük inkább, mint az utóbbiak, az a nagy szolgálat,
 tot, hogy az új szót az ~~szelvény~~ szelvények ~~szelvény~~ ~~szelvény~~ is megkedvelte-
 ké. De mit mondanak ellentézőind, ha verit kimondjuk, hogy maga az a jálus
 is, a ~~szelvény~~ szelvények és igen nagy gondú, igen nagy szelvények tolla miatt edem-
 leti fényben ragyog, tagadhatatlanul Neologus; és Frayó aujira az a mi
 ketten a kashoztatote Jólola' értelemében, hogy vadmerőbbet, mint ő, még ma-
 sem ismerünk. Mit Szaludinal van liberálhetetlen (unausprochlich),
 (Constant. l. M.) melyet a Cryptonymus N. Nr. (T. Jy. 1817). K. (Jy. 1817)

14
Felsőbban rendezve mondhatnánk, ha a rendezés mellett egyet, a
mind sponsorát is nem volna, mint kárhozatra egyidejűleg a subsidát a
szelvények nélkül, mely az maga is rossz, hasonló szabadsággal
mindnyájan, és mindnyájan nem képedés és árulás nélkül, de mindnyá
nyájan és mindig nem egyenlő szeretettel. Nem jobb volna a Hódolgy
nál követnünk intéseket, hogy megjűd a mit véglegesnek és vagy jónak
vagy szűkebbnek nézünk, és olyannak a mi a Hódolgyt használva le,
let, és bizony az időre, ha az fogja a ~~szelvény~~ javallani a mit megtűnd;
mint valami helyi mások ellen, hogy a mit mi megtűnd, és is megtűnd, és
meg egyet is vadhúri, hogy egyet nem egyet grammaticát és más, hanem
csak a Hódolgyt és Hódolgyt. Mintha egyben úgy nem lehet,
ne jó mint egyben, és mintha némely helyen éppen a grammatica
elkészítése és elpótlása által nem olgathatnánk. Mert mi ugyan
el megtűnd mondani, és véglegesnek tartjuk elmondani, hogy ~~Wolff~~ Gram,
maticánk adhatna oly jó de kedvetlen jót, a mi volna el nem fogad,
katis; ellenben az jó adhatna oly nem jót, a mi a Hódolgyt szabóvá
lesz, mikélytől azzal több jó jó el ~~Wolff~~ kezdend.

... által így ismét több hasznára volt, mint legundakébb
 ... Most arra tanít beemléket, hogy rimes verseim,
 ... is vandálgát, a hogy azt a műveltebb Európa minden nevezetis
 ... felhívuland a tanácsra, mert az elvezeték verselésünet, és
 ... is, mert az idegen nyelv, a mint mondhat, a magyar nyelvnek látsz
 ... teemi. Emeltemind lelle a történelet, noha inkább fastozid
 ... mint Nyelviind változására, mert bizonyítja a mit
 ... adatunk. Valamint a képző Mesterségek Iskolájában nem
 ... Művészet emelkedhetni, a ki az Antidot és a XVII. század
 ... festői és a későbbet után nem gyakorlatja létel, szemé, lat
 ... és egyedül azt rajzolgatja és festetgeti, a mit testi szemével lát
 ... körül: úgy Nyelviind is a azt a műve más is leve, amél in,
 ... műve lemi egytán fog, nem vált volna, ha azt, a ki Erdő,
 ... követet, vagy köze vendi nem inkább mint a három nagy
 ... és később. Pirág, velind a rímellen versek szépséget nagy
 ... kedveltet, és egy által beemléket a bátrabb és feuntebb me,
 ... nem sportatta volna. És hogy egy által kapattatand. ki a
 ... nyelvétől a Poetis nyelvét — mi vala hívig és ~~hívig~~ Hívigig
 ... a legkedvesb, a legmagasabb rimes darab is! — úgy Rá,
 ... a csengő lantnak oly bajt ada, melly régibb édeségét for,
 ... nagyobb méstérben multa felül, mint a mellyben azt elue,
 ... kéltete.

Nyelviind nem nevezhetne nagyobb hőst mint prof Telet
 ... a koronáost és Ugoesai is. Japant, ha később születet
 ... a vesztelen nagyságú ember, mind honjában mind
 ... Franciaországban és Hollandiában és Beloeziában, a leg
 ... gondosabb nevelést vette; és deátul, francziánul és németül

A Baróczi és Baróti követőjüket egyidejűleg a széptelen Erő, a
 az erőtelen Szép felé távoztak, egy harmadik pedig a régi
 mellett marada-meg, és így Literatúrándi művelője háson különbö,
 is íton jartak. Az elsőnek vette abban állott, hogy a külföldi Jótat,
 igyekezték vagy vicésből, gyorsabban követni mint illett; a másod,
 hogy irásait a deák (nem Római) sűrűn láttak el; a harmadik,
 hogy a széptől is istogtat, ha az magyar nem volt. Látszik a megtéve,
 hogy az erőt sőt a trükköt a deák és Baragórék képeiben adták elő,
 hogy az erőt mind a háson felül jónak találta, hogy minden
 tudományt magukéba tellessen, mindenek hibáját elvették, és
 kezdődik az újak sűrűségével és a Régiak méltóságával, nemességével,
 és tömörségével és erejével ragyoghatson. Újágóvóind, kit tudomány,
 és tárgyakra is literatúrándi, és olykor Recenziót is mester ad,
 de látván hogy a megfeddés jó vigasztalozza, és olykor recalitál,
 az is, és vadrá kel ellenes, hogy mindon az Jótat bátorítani kellene,
~~meggyőződjék az igazságról, és a feddés által őket eljert, és Nyelvi~~
 és Literatúrándi műveit fogyasztja, abba hagyja a Recenziót
 adását, és így a Nevezet islévénél művelése megcsökken, és volt kezdés,
 és hátsóbb maradándi. De a mit e részben mulasztottak, az
 kijönlak abban nevezetesen, hogy azon Grammaticára, melly legjobb,
 az fog ítéltetni, olly terintetű jutalmat tette ki, melly mind a
 nagy nagyságához, mind hozzájár, mind a Nevezethez illett.

*

Magyar Grammaticáját és Képes Magyar-ságot, Pesten, 1805.,
 Magyar Aglája nevezet alatt, Pesten, 1806. E' munkáiban
 mind azavai, mind Declinatioja, mind Conjugatioja, mind Syntaxisa,
 mind Orthographiaja olyan, hogy ha van valami a' ki közöttünk, mel'
 fele vagy mel'attalunk, Nyelvorontónak szidalmazható, V. U. az,
 a' ki Nyelvváltoztatónak nevezhető, mert emyit és illyet még egy
 nem cselekedés. De ezen merésit mind az Ez' fejedén építi, és
 mivel azon épületek állítja, kijelenti öhajtatát, hogy Grammaticája
 Magyar Nyelv Törvénykönyvét ismértessér, és az Orthográfiát a' Jót
 Magyar törvény által kényszerítse, engedelmesséni az Ez'nek. A' hol az,
 kijelent az értelem, úgy mond Képes Magyar. t. VIII, valaképen a' fő, ott
 egyiséget csak a' hatalom szülhet.

Munkája mindigart megjelenésékor megzafoltatott, és tanításai
 nem találtak követőket; jobb Jónak úgy írtak mint azelőtt, hanem
 talán azt kellene említenünk, hogy a' IS és IZ helyett a' CS és
 CH nyelvék hatalmázi, de a' melly nem P. U. által tanítatott leg,
 elő. Az a' harmadik Iskola, mellyet feljebb említeud, naponta
 szaporodott és gyarapodott, és a' P. U. panaszai, hogy Jónak ront,
 a' Nyelvet, és hogy Egyiség nélkül kultúrát képzélhetni, mind
 több hallata magát, és P. U. nem levert még mindon hallgatós is.

A' Neologia Vességenek voltak előte gyűlöletes nevezetével é
 megben az a' ~~vagy~~ pseudonymus Tudós, a' ki minden lepte alatt is,
 a' ismét, és maga a' választott Füredi Vidé név is könnyen kitalát,
 a' Ertekezése 27. lapján engemet tisztel-meg, nem mintha ezen is,
 a' én leghettem volna, hanem a' mint velni lehet azért, mert ez
 a' én távolabb mehettem társainnál.

Ki legyen itt vagy máshol a' Vessé, az a' dolgot jobba vagy rosszabbá
 nem lehet, és csiu és nevezet feletti vesetedni nem illik; hagyjuk é
 a' ismét, és annak meghatározásai, hogy a' Nyelv boldogítása vagy rontása
 körül kimer meennyi érdemei vagy vétséi vagynak, a' később korra, melly az illyet

A' Baróczi és Baróti követőjinek egyik fele a céptelen
 kö, a másik az erőtelen kép felé terjedett, egy harmadik sereg
 pedig a régi nyelv mellett marada meg, és így literatúránd műve,
 közi három különböző úton jártak. Az elsőnek vette abban állott,
 hogy a külföldi Inódiat, ügyetlenségből vagy vietevből, gyorsabban
 követő mint illett; a másodiké, hogy irásaitat a deát (nem kö,
 mai) nyelv leste-el; a harmadiké, hogy a képtől is iróztak, ha ma
 gyar nem volt. Latán a megtevedést, és azot egész a miert a des,
 kö és Baragóti képerben adand-elő, egyvitént a mit mind a háy
 om fel ^{pedd} ~~tanításában~~ jónak találtunk, hogy mindeniket hibá
 jít elkerülhesvük. A' Neologia' vezérségének volak előte gyűlöletes
 vezetével e seregben Siredi Pida Uti, Erdélyisé' Uj lapján em,
 gem titfel-meg, nem mintha e' az dolak én tevésem volna,
 hanem, a' mint velui lehet, azért, mert ez úton én távolabb melien
 tér mint társaim, Olvasóimnak idegen formákkal megismerteti
 úntalanul igyedezem, és midőn volak mások az egyiséget keresik,
 én feleimet példánmal és tanításimmal a különbözővékre buzd,
 to'bam.

Hi legyen itt vagy máshol a' nyelv, az a' dolgot sem jobba sem rosz,
 gyabbá nem teheti, és neben nyelv és elnevezetes felett veteledni teo'v
 kedvem: hagyjuk e' kérdést és annak meghatározását hogy a' nyelv
 boldogítása vagy romlása körül egyidiműnek vagy márdiműnek
 melly érdemei vagy vetelei vagynak, a' később lotra, melly az illet

Incunabulum ponere (deponere) nem veteled. — Mellyel
Zojlusnak is beughatna vetejét; hol a' három syllabájú köi,
 kus, Synizevivel, két syllabájú van olvasva.

nem csak gyűlölet és kedvetlenkedés nélkül, hanem tisztább látással
 is fogja elítélni, és segyid a mit a Nyelv elővitelére hasznosnak
 tart, és erőt bír, a Nyelv nevezetesen nem keresve, sem
 mástól nem irigyelően. De ha egy Tudomány és Mesterség
 nem nevezhető, melyben egy Iskola más Iskolát nem szűri,
 és ha virágokat a Latzius mezején szabad szedni, és itt nem a
 szabad, mivel a Róma nyelvét eránt nem tudom mely tekintet
 tartoznak, hanem mivel a Latziusi virágot szép virágot: ne
 értjük, miért volna vétek, hogy új Iskola itt is nyílt, és miért le-
 gyen ~~vala~~ tilalmas, virágokat az új nevezet mezején is szed-
 ni, ha ez is vétek. Példát adva, hogy ezertől szót és szót kö-
 csönözünk és hogy ezert követjük, Nyelviünk szabadot olta-
 tathat, és nagyobb szabásban mint a föl lezselhetik, a tud és
 galatot meg nem tette; sem azt nem mondhatjuk a mit a
 újításról nem kedvelője mondani szeretnek, hogy ezt vagy en-
 általvenni tiltja a mi Nyelviünknek Axiái, az ezertnek Ca-
 pai eredete, és a lettonnak ellenkező természetét. Az az ország-
 si, vallási, tudományi és társalkodási öngyökösödés pedig,
 melyben a Nyelv miveltőbb népeivel állunk, gondolkodás-
 sándat az ezt gondolkodásóról, és így Nyelviünk is,
 mely nem egyéb mint a gondolkodás leve, az ő Nyelvel-
 rokonaságba hozza.

Természetben fejlődik a dolognak hogy az illy változásokat
 a neheztelet a legújabb újító vonja magára, és könnyítken
 az eddig-üldözötön. De ha az ezt által járt és az ezt által
 védett út valóban boldogítaná a Nyelvet, az Orshologusok
 pedig annak gyarapodását gátlaná: úgy ezen újabb fejlődés.

...nem csak melegséget és bocsánatot, de javallást is szabad
vohu reményleni, valamig vélekedéseink túlyel terjesztik
nygvan elő, de minden erőzár és erőltetés nélkül, v nem
az kívánját, hogy másor szólna a hogy őt adaját, ha
nem hogy nekil legyen szabad különben szólni, mint má
sot adaját. Ha vélekedéseid hibásor, a czáfolás' útja minden
re nyitva áll: de tudománybeli dolgokban az erőzártnak voha
mics helye; a titkos erőzártnót pedig, amál inkább az olly léfé,
sőtöl a miert másor által követtetind-el, mert magunk nem
adatunk ~~szó~~ ^{szó} ~~szó~~ ^{szó} nézetet, borzad a szob égs.

I nem nyitván igazságtalanság e egynek venni vétül,
a mit minden Ironi vélekedet v minden Ironi vélekedet?
Kanonos Molnár és Dugonics felöl nem lehet kérdés; hiszen
mind ketten azal vádoltatnak, hogy őt adának leginkább
jélt a legvalmerőbb szabadságotra; sem Baróti és ~~Baróti~~ ^{Baróti} ~~Baróti~~ ^{Baróti}
felöl nem, mert Barótinat egyjé legfényesebb érdeme épen
abban áll, hogy az vélekedte a mit ellentetind vélekedet
táltanak, Révai pedig fáradhatatlan volt réjé Ironi
maradványaitat feltérésni, betűöl betűre lemutolui, a
mit azokban az idő érthetetlené teve, Herculezji erővel ki
fejteni, v elvezett kincseinket a feldolgozás által a nevezet,
nek vizsgálgeteni. De kívánját e ellentetind, hogy egész lapo
kat töltönd-el a Saludi' és Anyós' helyeivel annak meg
bizonyítására, hogy az a Saludi, a ki töjöttünk velős és gon
dosan ~~keresett~~ ^{keresett} ~~keresett~~ ^{keresett} Magyarlaga miatt érdemlett fény,
ben ragyog, hogy az az Anyós, a ki bájor bár nem hibatlan

kezdé mind a családunkéll, Neologusok voltak, még pedig
 ezen fölül értelemében, ~~és úgy is bizonyos az, hogy nálunk~~
~~meg nem maradtak és sem ismerint.~~ Az volt a mindenednek
 legnagyobb, mindenedről tömgyen-értelem alatt, és így volt ne-
 mes és még is meső kézeli; az a Neologiatól ismnyodó Ar-
 tu; az a görögül olvasó, németül sem nem olvasó sem nem
 első Horvath Adám; az a Kolonai, kit az Orthologusoknak
 egyik fele minden földnél inkább kedvel, a Neologusok,
~~és egyik fele pedig, kivéve néhány igen szép nyelvben~~
~~és igen kellemes és hasznos, igen nem olvashat. És~~
~~Ez a köztársaság, és eleve, mint Perseghy, mind a glaják~~
~~fében mind egy lap, melyet az új, a régi, a törvényi~~
~~és a megacsként eltanult nyelvét egészen a nem leg~~
~~és a Suredi Vida név alatt megjelent Értelemében pe-~~
 dig ezeket találjuk: Sörny, inger, csüntés, ángoly, vagy
 (substantívummi jelentéssel, a szólt vagyás helyett),
embertermészet (Menschennatur), hatalomzó (Macht,
prouch — rosszul fordítva); egy fogadja-Isten arat (ár-
 tet). Ha ezt jár: ki ~~néhány~~ rossza a Nyelvet tözöttint?

Váratlanul ezt a vádat, mindentána a Pádler úgy vé-
 teser mint mi vagyunk: de még váratlanabb az, hogy Pádler,
 ind elnevezik ha a Nyelv törvényei és szokásai ellen vétünk,
 hogy Nyelvorontásainkat még vedni is bátorlodunk, az nem
 tilos és túrnai nem adataj; váratlan, hogy az Orthologus és
 Neologus nevezetel miatt is nehezebbet, mely, a mint hiszük,

64/a. Nyelvcsépitő és nyelvcsépitő

117 37

kezde mint a tudományok kell, Neologusok voltak, még pedig ezen J. J.
 Kola' értekezésben. Az volt a mindenképen használni, mindenképen
 könnyen érteni akart, és így volt nem csak és még is meg Págyeli;
 az a Neologiatól iszonyos, hazafiuvágaért egyes tiszteletet érdem
 10. Aranka; az a görögül olvasó, nemetül nem olvasó és nem érte
 Horvath Adám; az Bolonai, kit az Orthologusokat egyidejűleg
 minden J. J. által inkább kedvel, mert ő felig egészen az ő írás
 szerint írt; a Füredi Lida és Erdélyében pedig egyet is talált,
 jeli: főny, inger, cünkep, dugoly, vagy (substantivum értele
 ben, a szót vágyás helyett), embertermészet (Menschennatur
 hatalomzó (Machtpruch — rosszul fordítva), egy fogadja-
 lent arat (ársúdet). Ha Versegly és egyet magának ismeri,
 mely arccal nemre parancsolodni, hogy az J. J. Uravágot arat
 gálnak a Nyeloben, és hogy a magyar szavakat a Neuzetec to
 van, azon erőszakkal követnek-el, hogy a Palládiumot feldöntse
 igyekeznek. Az Orthologia ~~szó~~ barátjai egyet és az illyeneket
 jőrnak ismeri volha nem fogják, mert egyet újat, zordatlanor, és
 zen példák után csináltak, és a gyűrtég nem parancsolja miúlt,
 hatatlanul.

Váratlanor egyet a vádat, mindentána V. J. és F. V. Urak
 úgy vértet mint mi vagyunk. De még váratlanabb az hogy
 Pádloind elnézik ha a Nyelvi törvényei és zordásai ellen vértet
 de hogy úgy nevezett Nyelvrontásainkat még védeni is bátra,
 lodunk, azt nem tűrik, és tőnük nem akadják. Váratlan, hogy
 az Orthologus és a Neologus nevezeték emlegetése miatt is
 nevezetnek, mely a mint ugyan az a fel hízi, egyedül arat
 való, hogy közzétűnt zardásor és gyűlöltégek legyenek, és egy

11
38
Eiint vagy másiktól magára fényt inkább vonhasson. De ha
meg van a dolog, miért ne legyen-meg a név? s nem rajtunk
áll e, hogy ellendézsimet uemex és bacáti ellendezés legyen?
Es ha újítani s változtatni jól szabad, vét e a ti azt a mi szabad,
dos és a mi hasznos írás, nem csak példát, hanem theorici magy
gyarazatot által is igyekezik megelévedtetni, s a mit során csak
öszönből s a dolognak homályos érzéséből tesznek, semmi tisztá
idcár után tanítja. Arra a fényt keresésre felelmi átalunk és res,
sellünk.

tott követeléseit. De a nem merésben szint oly környű elcsúsz-
 tani a mértéket mint a merésben, a tisztogatásban mint
 az elcsúszásban, a meggyűlöletben mint a meg nem gyűlöletben,
 a systemához ragaszkodás, a grammaticusok örök vérsé-
 g, a hanyatlás, melly mindent a maga törvényei alá igye-
 ne hajtani, s hely törni a mi nem enged, itt is ejtethet
 botlásokat, mint a másik fele a nagy társág. Incerta ha-
 si tu postules ratione certa fieri; nihil plus agas, quam
 si cum ratione insanas. Illo tehát felvigyázni, s
 hogy midőn jót igyekezünk tenni, hárt ne tegyünk, s épen
 akkor felvigyázni, midőn dolgaink azon kérdésen forog-
 nat, hogy Nyelvi s Literatúrát most induljon e el-
 az igazi úton, vagy attól most távozzék - el örökre. Legin-
 tább pedig ezt tenni ^{apud} illud, a hit magokat e vizsgá-
 latokban gyakorlót, és a hitől így leginkább kívánat, hogy
 hallassák vélekedéseiket. Én így hiszem, hogy ha
 köthet valakinek, szabad egy szoros kötelező ~~szó~~
 gyarant tekintetű; mert több ízben voltam, más a Ny-
 beli változások mellett, a hit e dolog körül kevesebb ite-
 seket gyűjthetnek, mint anyai törekedéseim után nézve
 lehetett és kellett volna, várni fogják, ha én is a másik
 felhez térek e által, vagy állításim, mellett megmaradok.

A V. T. és F. V. Ur^{ok} Orthologusának sajtóitai ebből állanak;
 A Nyelv a Nevezet; abban tehát a Nevezet az Ur; nem az egyenként
 egy egyetemben vette Jót.

De a Nevezet a Nyelv dolgát nem democraticai igazsággal igaz,
 hanem ezt a gondot képviselőjire bizza, két egyetemen neri Tiff,
 képviselői. Ezt a Grammaticusot és a Lexicographusot.
 A Társaság^{ok} Törvénykönyve az Analogia, Etymologia, Cyphonia
 Rendjében áll. A mit a Törvényelő a Codex útmutatása szerint
 elmond, jó; a mit elhozhatnak, rossz. A per felsőbb helyekre nem
 appellálhatók, mert a Nyelvet az egyen kívül más Jéle-^{re} vinné.
 A Dialectusot, az Jót. hibárai hoznak-be a Nyelobe, ezért tihány,
 a Nyelvet a maga tisztaságában megtartani, az ő tökéletességét.
 A Jót nem lehetnek Vészes és Birák egyetemen; őt tehát a
 Törvényelőnek, a Grammaticusoknak és Lexicographusoknak, itéletés
 től függenek.

Azért Jólunk, hogy megértessünk. De ha olly Jóval ~~elmond~~ Jólunk,
 mellyet nem Javai a Nevezetnek, péld. a mellyet ma már nem Jót.
 (Jólgy, nő, év), ha valaha Jót voltat is; vagy olly Jóval, a mellyet
 a Nevezetnek csak némelly Megyei ismeret (hamat, az az, inter,
 nev); vagy a mellyet magunk csináltunk (anyag, az az anya anyag;
 a materia jegyzése, Baróti János Dávid Javai; a cím, az az titulus,
 Barczafalvi János Dávid Javai): elmondhatunk e, hogy a Magyar
 beszédünk meg nem érti, a beszédünk magyar beszédnek nem is,
 méltat? Nam szabad (elmond) tehát sem régi Jóval, sem könyvi,
 vel, sem újjal, hanem csak olly Jóval, a mellyet minden Magyar

magyarul vall. A régicse és könyvéciket azonban a Lexicogra-
phusnak szinte feljegyezni, de nem hogy ismét folyamatba jöjjenek,
hanem hogy a Nyelv' barátjai tudják, hogy egykor a szó mit jelent.

Magyarul esetek, hol ideáink megjegyzése Lexiconunkban nem talál-
landó részben szót, vagy a hol a rónon ideákat egymástól meg nem külön-
tömböztethetjük. Melyek nem csinalni kell szót, hanem mástól ven-
ni kölcson. Azonban a magyar gyölelőszót felkeresni a Nyelv' kün-
velése részei közé tartozik, s azokkal élve, azorból új szót szarmas-
tatni, és magyar szót összevonnasztani, szabad: de mind ez szabad-
ságokkal is egyedül a kiderülhetetlen szövegben kell élnünk.

Öröm és gyönyörűség látni, hogy egy a tanítást mely tiszta,
sá, mely ellen-állhatatlannal; hogy unok a philosophiai szellem,
mel is Grammaticának részei mely jól illenek egymáshoz; s ez az
Egész mely gömbölyű, mely tökéletes; hogy ebből mint nem lehet sem-
mit elcsúszni, hogy ekkor mint nem lehet semmit adni, a kéltül, hogy
az Egész egyjére meg ne bomoljon, össze ne dőljön. Az a baja van
egyedül, hogy a systema kedveire egy bizonyos valamit, mely az Egész
nek egészítő része, kitéltta magából; s mint hogy az magát kitéltatni nem
engedi, az egész Eület nem egyéb, mint a philosophusi szellem' teremt-
ménye, az ideák országában; s midőn praxistra jő a dolog, a Nyelven-
shematicus kélytelen erőszakot követni vagy a Nyelven, vagy tulaj-
don törvényein, ~~hogy azt nem teszi, s mintogátni igyekszik~~ ~~igyekszik~~
szógaín hogy azt nem teszi, s mintogátni igyekszik.

dolgozásból

A' ki Persegly' kónak tanításait nem régibb és újabb Grammatica-
kájából s Perseiből és Sissa Magyarra új neve' könyveiből, hanem
csak egy előadásimból ismerne, azt fogná mondani, hogy folyóbb,
könyveiben érthető' próza a Nevezetűk nincs, és ha Perseit ~~elbeszél~~
~~gysa Aglaja. Praxidra, 1806.~~ elöbe tevénd, nem gondolhatna egy-
bet, mint azt, hogy a legmerészebb Neologus mellyet a Magyar föld

mindaddig látott, egyszere a legnagyobb Orthologusá változott -
 által, & nagyon megcsalatosodott. Ellenére apud a mi let feljebb
 keltünk, hogy az egész Nemzethez, és környékben ^(mely) ~~csak~~ környékben ^{is, olyan?}
~~állandóan~~ ~~szóval~~, és a mi a Készenléti ~~szóval~~ ~~szóval~~
 mely nyelvben kell szólnunk, a melyet minden Magyar megértse; & a
 régi & környéki szót & az új ~~szóval~~ egyedül a Lexiconba van
 (is) még pedig a tilalom? jeggyével; & új szót csinálni csak a tilalom,
 kesetlen szünetben szabad; a hol szó nincs, nem csinálni kell, hanem
 töltésön venni; a ti nem holt, hanem csak elzenderedett egyözeteket apru
 ken kideresni, & azorból ~~is~~ hájtogatásról és forrasztásról által új szót
 kereseni, de mértéket igyerezzel & csak a legnagyobb elaladásban,
 a Nyelvnevelés' ügyei közé tartozik: ellenére egy tantámasainak,
 mondani, Persegly is mind régibb mind újabb dolgozásában a
 legzabadosabb Nyelvújítás, azon különbséggel, hogy míg mások a ma
 újításait ^{az, és is, kétség, minty kéfű} ~~azt kéfű a mit kéfű~~ ~~lévőbb fogva~~, Persegly
 is a magácit a felállított törvényekhez erejével fogva követe
 kitértet. Ha a szó és szólat egyet a törvényekkel egyez, jó: ha
 nem egyez, nem jó.

Igazágtalanság volna, és illesten azonfelül, valaminek régibb
 dolgozásából szedni-ki a botlásokat; mert azt annyira szűklyé,
 az emberiségnek, hogy fölül bemündet a legzabadosabb örökös
 sem menthet meg minden esetben, & azért hogy mi megbotlunk,
 igaz lehet a törvény: de midőn a törvény igaz volta fölül van a
 érdeke, nem lehetünk jobbat, mint ha ~~is~~ példát által bizonyít
 jár a mind bizonyítatni kell, mert egy világosítják fel a ho
 mályt meggyőző erővel, & a Tanítókat nem lehet inkább megzafol
 ni mint tulajdon tettei által. Látni tehát, hogy az Analyt. Gramm.
 önjá mit kéfű szabadnak és tilalmasnak, saját zavaiból.

Vagy közt, his most lyáuranat,
Legjobbnek hirdetik. (Aglája l. 113.)

25
41

Van ugyan ménzeni, de az csak hangban hasonlít a lyáuranathoz.
A zengeni is, mely a zvendül mellett így áll, mint a cseng
áll a zvendül mellett; csak hogy nem tudhatni mit jelentsen.

Hum verbál eredett hajdani Neveztem,
Mellynek törvönibül zengeni fő dicsőm.

V. No az állítja, hogy zengeni a mint germinare (I. 413.).

A mit minden Magyar fenyőnek mond, ez a Grammatica fenyő
nyelvé tanítja mondanunk; talán hogy megmagyaráztassék, mi,
épen leve a zóból fenyő; de az a fenyőből épen így lehete, mint
a nyeléből és az eléből leve nyelv és elv (régbben trans;
Havas elv föld, Transalpina.) Az is itt tanuljuk, hogy a tetu rossz
iöl tetyü van mondva.

A mit minden sütya-ajátú Magyar lamaránat mond a came
ra után, itt loma (I. 100.), noha a Komornyid támadhatott
a Kamar loma; I. 65. a non nemo Ollyid ember által magyar
szótad, a nélkül hogy az mondassék, hogy az vétke szólás, és így
nem lehetetlen hogy javalással; ambár (I. 133.) in philologia
is universalis consuetudo agit supremum iudicem, nem a he
lyes foly van jól mondva, hanem a folyid, mely a Nevezet neve,
revesen nagyobb néze itélete szóint, szewedhetetlen solocionus.

É ha ennet a Grammaticának hinni kell, szóint a szóint, az
loma a törölöt, rosszul van mondva: jól így kell szólannunk: az
loma a fák loma, szóint loma, szóint loma, szóint loma; szóint
nem erölcsöm loma, hanem erölcsöm loma; szóint loma és szóint,
szóint loma.

73

Mikön a Francia Academia felállott, s abban olyat is parancsolgatának, mint aukat hallhatatlanokat csak hazafidőként érdemlő alkotója, s olykor a király is, ki nem vellek len ember, s a Mestereket magáért is a fényest is kedvelte, s Philologus nem volt; Terelon, meginté tarsait, ki nem helyi zórat a könyvet nyelvéről ajsó tiltották - ki, mert a fényesebb társaságok nyelvében nem találtatának eléggé nemesebnek, hogy a szegény nyelvét finnyáskodásod ne tegye még szegényebbé. Szeretlen volt a tanács, s a Nyelv megözgényedett. Mi úgy hittük, hogy a Magyar nem a XV. század és a Richelieu Franciaja, s örvendő létjük, hogy itt az Analys. Gramm. Droja eltevezésben nagyon a Nevezet örök fényével. A mivel Viny Kis, Hunfy, az öt Horváth, a kévtollú Döbrentei, s lelkes ifjak költőink, Berzevici, Vencere, Kólcsey, Szent-Miklós, Ungvári Németi Józ aár szüvegéből, aár szüvegéből elter, az tisztelet fogja a Nevezet

Az Analys. Gramm. Okasóját mindigart az első lapodon elatoffia az, hogy mikön más Grammaticusaink, nevezetesen a nagy Kévai s a Nyelv legmélyebb tudományú Mestere, az első Szeret a 1701. évi adja az Nyelv Tanácsában, még pedig azon szertelen megkülönböztetéssel, hogy aukat az Analogiát, Etymológiát, Cyphoniát s koordinálá, hanem subordinálá: P. J. Az ezt nem is említi. Hogy em nek a Nyelv ügyében van hatalma, még pedig olly hatalma, hogy a három Al-Bíró parancsolásait mető kéje s kénye szerint fogatja-fel, s a jót rosszá, s a rosszat jóvá változtatja, az minden Nyelvtanító, nevezetesen Quintilián, Horátz és Cicero is tanítja; Quintilián, az nevezetén így, a mit a Nevezet jó Droji elfogadtak.

↳ a velős tollú Kólcsey,

I mi mind azt szabadon tartjuk, a mit a Minden Nyel. 43
 vel' Ideálja megkíván, a Magyar Nyelv természete (nem változ-
 gató) fordása, hanem örök és semmi esetben meg nem szegett tör-
 vénye *) világosan nem tilt, a minden Nemzeti' classicus író-
 jainak szerjias gondú tanulása által nevelt Ifjúság javasol is, a
 Szűrség műlatyhatatlannál parancsol. — Valami a beszédnek, ezen
 meghatározás mellett, ERŐS és SKEPTEGET adhat, szabad, ha
 is; a az új csat úgy nem szabad, ha beszédindéltaba sem Erő,
 sem Skepséget nem nyér. — Lásd itt is a példát.

A V. J. U. által sor helytelen javalással említett Mondolat a
 maga 52 lapot eltöltött Lexicionánál minden cikkei közül
 az egy örlelő hajdút csapoda-meg igen vattagon, míg a többie-
 ket, jól, rosszul, csat magyarára. A szó Bersenyire oly képségu
 szóhajában fordul-elő, melly miatt mi ugyan a véstet sem lát,
 ránt. Maga V. J. U. is kárhoztatja az örlelőt, az az öröllel, mag-
 rok, karral bántót, ezt mondván I. 316. Örlel, cornu petit, e ravin,
 a mita (egy magyaráz minden elatadásban a sanyarú Philologus);
 nam ex öröl, pugnis, oriri non potest. Sőt eredhet, mint a marol,
 a marol, a könyörből könyöröl. Bersenyi nem csat Boetához is,
 Sleg is igen képen, de azonban tudósan is szólott; a együgyű mind az,
 a emlegetete bennünket, hogy az örlelmi tábori szó volt eleintnél,
 mellyre lásd Tinódit, sor helyeken.

*) Ilyen az, hogy a Magyar a substantivum előtt álló adjectivum,
 mot van az Eszet sem a két Numerus szerint nem hajtogatja; ilyen ez a
 különösége: az a két ember (singul.), a két (sing.) a köveset előttal,
 ad, hogy mondja (sing.), hogy a mindon általjöttet szé (plural.) a szé,
 Tiberisem.

34
Nem velle gondol a momentum adalára, & a Dugonics a jó
emléket monda, melly csak úgy volna jó, ha a gondolt is jó
volna. De az emlék kedves hang, a gondolt fület-csapó; a jóra
szűréség van; & hálá érte hoindnar, & elfogadtát. Jobb e azt mo-
mentum nevezni, a mit az Analyt. Graum. tanácsolna?
Jobb e emlékzető-osfoguat? & nem név, hanem magyarázat;
pedig névű nem magyarázatra, hanem névre van szűréségű.

Még merészebben valaki emlékzet nevezze az Accouchement
rosszul, mert ez a formativa soha nem ragad verbumhoz, hanem
mindég nomenhez. És még is jól, mert az értelmet ki lehet talá-
ni, & a francia szóval, & az obstetrixszel, & a Lebustshelfferszel,
& a jóró babájával nem élhetünk, & jobb szavunk az ideára nem.

Az isolirt olasz-német szót Ungvár-Németi Isk nem csak
általhozta, hanem, a mit a német nem mere, le is fordította. Az
elszigetelt azt teszi, a mi úgy van különzadva, mint a sziget.
Azt mondani, hogy e nélkül tovább is ellehetünk vala, semmi
sem nyom. A metaphora minden Nyelvre, & a telésnek bíz-
nyos formái ragyuar, a mellyelbe gondolatjait önti, & ebbe
önti, mit ~~szó~~ szól, ha a forma más Nyelv formája is; &
mindég jól, ha az általöntéssel a szólás nyer, & az, a kihírt
szól, megérti, & a szólás nem tarti; mindég rosszul, ha a szólás
nem nyer, hanem vesz, & meg nem érteti. Hány Hellenizmus
ment így a Római Nyelvre! & van e Nyelv, a melly az illyen
által nem szépült, nem gyarapodott?

Ebben: elszórtá bánatomat & a mi ugyan-annyt szórt,
engem elszórt, metaphora van. Kiholt Nyelvre az illyet és a
nyillyen felől épen szólunk, általvini nem szabad; különben

Yzabod, ri nem holtba, szabad.

35
44
Ez mindig a törvény, hogy az a Nemzet, a mellyetkez, tovább
állottat-be a Műzár, vehetnek réjibb tanításárvaitól, de
nem megfordítva: Az elszóródás nem jelenti, hanem szinte jetti a
lelket azon állapotját, midőn a rá-ható tárgyak soraságától a
színt kapattat-fel, hogy bár enyhülés, annyival inkább felvő,
állás, nem salálhat, bánatjától nem lehet el nem vonattatnia.
Ebben: Espergounál settiind-ábal (übersetzen), nincs lép, a né,
met szolás nyugtlenül van fordítva.

Mosoly, folás, árny, küpvisz, 3bb. — Ezen nem kell sem
pentség, sem magyarázat. Sit fas, liceatque perire Poetis. Indját ör,
miret aramat veszi. A magyar Késelő nimerben nehezebben dolgo,
de mint minden más nemzetben, mert szép rímjei kevesebb számban
vagyunk, mint minden más nyelvben; rímellen verseiben pedig
elárulja az, hogy a szót egymástól nem hányhatja úgy mint
a Görög és Római (Pene arsit, macros dum sudor versat in igne),
szólabáji nem olly létsége mint a Németeké; illő hogy szó
késlel ne szólnak: de az is illő, hogy a kedvetlen hangokat ke-
süljék. Hallját csak a Jóthe phigeniájának első sorát:

Ki, a ti árnyék Torba (árnyék Torba) ingó setőji

A sürlombos régi szent ligetnek...

Ki kégye ez helyébe est: árnyék Torba? van ki kégye est az első sorban más?

Amíg a veszélyből kimenetelét l. 10. idősejnek nevezte,
most ambár est a szót a mi Theologusaink úgy elfoglalták, hogy az
most nem sezen egyebet, mint menyici boldogságot, az idősej
dekkül salus, a veszélyből kimenetelét is salus. Rosszul szolott
tekké magyarul gondoltokán, és még is sezen. Kell tudnunk magyar-
ul, a igen jól kell: de egyebet is kell tudnunk mint csak magyarul;
a akkor kevesebb panaszunk lesz az dől ellen.

Ki így legyen legalább az a könnyedségek, hogy válogathassanak a földben.

A Hamlet magyar fordítója érdekes: Kéy az óra? az angol után így letezi: Hány a harang? az általa színi, melly azt is bírálja, hogy Hamlet a magyar Chöre nem magyar, hanem angol szövegben lép fel. A kereszt nyelvorontást, sőt itt nem látin a művésztől, nagy meglepetés. Pádolja e a Grammaticus Elbittől, hogy a Spanyol királyfit nem Karlud, Domouros, nem Dominud, hanem Carlosud és Domingosud nevezi? Pádolja e az Cuius Galotti' prózá, hogy Pegghiat mond, nem estveli társaságos? she nem fordította, hanem itta Clavigót, s még is a francia nyelvben élni szerető Spanyolnal ezt mondhatja Clavigónak: Wen du ein gemachter Mensch bist (homme fait), az az olyan, a jó karban látja dolgait.

Pázmány hamas munda, Balassa hamas lovátat, Louai hamas követet mondotta, vagy az OKUG és citus fő, rogván előtől, vagy azért változtatván adjectivumná az ad, verbiumot, mint a főzőtől, hogy elhagyhassák azt az alkalmasan participiumot: hamas készült munda, hamas futó lovát, hamas megjelent követ.

Baróti, másoddal együtt, egy a Latinis, must is követé: primit venit: Első (legelsőben) jött; s Ulyen (talis) jössz hatalma, az az, Ulyen vagy te, a ti... Nála teljűk egy a nagy szeptem qu' két sor is:

Mellyben imitatorol, kies Elysimunak öléből, Még egygyzes téj-vízga, Szabolez? nagy Celte — hol, Rájnisnak farmatringlantéria szerint, az első comma utolsó a második hatmadiknak, a hatmadik másodiknak, az utolsó elsőnek van általváltoztatva; s ne legyen mondva megbántatásul a jelt

37
45
Lőnek, hit a hol érdemei ragynak, siveven tiszteljük holta
stán is, mint életében szeretünk, van e neki szebb lét ora
mint ez a magyarul, az ^{mint} Orthologus ^{hinné} nem jól mondott
Lét sor. Rájnis és Révai nyelvrontással vádoltát Barótit,
s a mint a később igazításot mutatják, nem mindég or nél,
Lily de or nélkül is; és hogy Baróti némelly helyeit meg
váltotta, az neki szint úgy becsületére vailit, mint hogy
némelly helyeit megváltotta. Rájnis neti az veté szemébe Baróti,
(Mentő-Grát. I. 68.) hogy magyarul szót, de deától gondol,
bizd. Erőjű mit akar mondani: de legyen szabad készenind,
van e deát gondolat? Romani Scriptores omnem suam et lo,
ctinae et eloquentiae laudem in hoc uno positam esse volue,
runt, ut non male Graecorum imitati viderentur; atque latinus
sermo, quicquid unquam habuit elegantiae atque venustas,
sive, id ex Graecis fontibus accessitum est. A gondatlanság
Lét segen: de szint annyit segen a túrhetetlentédés, s ez
az Analys. Grammatica? Grójánat annyira vette, s hogy ley
veserud.

A Hazai elfogadá apon kormányzéri s Lovényzéri le,
sionundat, mellyel beünndet Pézprém Várm. ajándékozta,
meg, s a mi Grammaticusunk ez ellu is el van teloe panasz,
Lál; imhol ragynak Szosi I. 47. Nobis consultius est, veterem
Curiae Stylum, latinis terminis mixtum, atque omnibus omni,
no Hungaris, qui negotia Curialia tractant, prius obtutu
datum et perspicuum retinere, quam novum, sibi ipsi non
constantem (ez nagy hibá, de nem Grammaticai sedintetel,
ben) resque perfecte non indicantem (hol volt valaha ol,
lyan?) prius quidem condiscere (ez olly nek, e hazafis

act.?), lein vero cum certo fere (.) perpicuitatis periculo in
 publicis negotiis adhibere. V. mivel jobb a Generális Gyűlés mint
 a közönség, v. az Officiū Supremi Comitū Administrator mint
 a Fő-Íráni kormányzó vagy Titkársaló, a Kéza-Íráni mint
 az Al-Íráni, a Notarius mint a Jegyző, az Assessor
 mint a Táblabíró, a Perceptor mint az Adózedő, a Rationum
 Exactor mint a Számvéső, az Archivum mint a Levéltár, a
 Cedria mint a Törvényvár, a Plenipotentarius mint a Jelle
 salmagott. Valamit magyarul lehetünk-e, vad ne az értelem
 terével, vad ne csigázza, v. vad a jó vagy kedvetlen hangján
 vagy kedvetlen aladú ne legyen (ilyen a két hosszú szóból ösz
 vesztve), mindég jobb magyarul, mert a nem jó de nem
 kedvetlen szót a vele-élés jóvá lehet v. teszi: de az idegen szav
 for miből is idegen marad. Ohajtottak volna, hogy a tudós
 Grammaticus a helyett hogy még itt is a maga törvényeinek
 nem tiszteletet teringette, azt terdette volna inkább, ha egy
 al nevet mellett nem úgy látszatának e tulajdon magunk
 nar szemünkben is, mintha nem Magyarok, hanem egy Ró
 mai romlott nyelvű gyarmat volnánk. Vad azon kell meggy
 mind a deár nevezet, a mit nem mondhatunk-e magyarul,
 ilyen a Personalis, v. a jóval tett megjelölésorban a Notar
 rius. De mit hol szabad, hol nem szabad, azt nem ide való.
 maghatározni

Valóban a mit az Anal. Gramm. tanácsol, hogy a hol jó
 szüségünk van, ne csináljunk, hanem tölcön vagyunk, k
 ven a Mesterséget, Tudományot v. b. szavaitat, mellyel ma
 minden Nyelvet szavainak tekintethetnek, veszedelm
 nás. V. S. Ut az tudatozza, ha veszte e valamit a Római

nyelv az által, hogy a mije nem volt, kölcsön vesé a görög,
 a Francia és az Angol a Rómaitól; de mi úgy hisszük,
 hogy azokról következett valamin réánt, rettenetes megtévedés.
 a Római felig tanítványa, felig leánya volt a görögnek, a
 Francia ismét leánya a Romainak; azon elemantumorból
 kévén-ösve a mellyből anyjot, a anyjot zavait hangban és alata
 an el nem változtatva csaknem soha sem vévén által, a kölcsön
 el nem árulta-el segényvégelet, a beszédek folyamatajt el nem
 kóditotta. Az ojnok, és a vinum, a dákrü és a latrima, söt
 a náin, vagy náin, is és a náin; a szot, szote, szot; a temp
 sum, tempio, templ, tempel; a falt, falce, fo; a tantur,
 tanto, san; a tantio, tantione, sanron; az akrentur, acien,
 fo, arzan; a matéria (mai hangjása szerint péon labbal)
 a matyer és a materé (anapest labbal); a kollektio, ko
 lezione, kollektion, kollektion és az angol kolecsn, csak
 még is egyéb, mint midon mi a Rómaitól kölcsön szedett de
 az és görög szótat megújítást nélkül azon hangban, azon be
 sárrel veszi nyelvünkre, a csak némelly zavandó vékony
 az hangjait változtatjuk vastag uva, a th hangját
 t-vé, a ch hangját k-vá, mellyet által az idegen
 az nem fedjük-el, nyelvünk pedig nem csak nem nyer, hanem
 vesz is. (Ki nem tudni mondani a th és ch hangjait nem
 idein; a vastag t-vé változtatás vékony g pedig beünny
 tet a vastag ajakú Svábolra emlett eset, kit a Meischer,
 (Majstert) Meischernek mondár.) Az angol nyelv egy
 kára szöveg, mellyen egy két új folt nem tudhat többé.

MEISCHER

Mi tehát lénytelenül vagyunk szót csinálni, a régiakat,
 törnyédieket a Nemzetnek visszaadni, & minthogy vol hová
 zavart vagyunk, és minthogy a gyötrőző mindig több mint a jó,
 magától, a gyötrőket kiteremni, a szűrtégtelen süggeléseket elnyer-
 ni, olykor a szóhoz új jelentést csinálni, midőn a szó magával lé-
 jet hoz, vagy oly belyeget, mely annak jelentését a tudós Olo-
 vóval kitalálható, vagy midőn a szó magát vagy valamely
 vele együtt járó emelkedését, vagy csak az újrag' keze által is
 megkedvelheteti, szót és szót csinálni. & mely szerencséd, hogy
 az semmi lénytelenül voltunk! mennyivel vagyunk gazdagabbak,
 mely szerencséd, hogy az semmi lénytelenül voltunk! mennyi-
 vel vagyunk gazdagabbak; mely szerencséd, hogy főként' me-
 semmirek azon pályára vezetett, a hol az egytán is lénytelenül
 leszünk cselekedni. Így Nyelvünk soha el nem öregszik, így Nyel-
 vünk Istent ifjúsága várja, & poétai Nyelvünk inkább el-
 les, választva prózai nyelvünköt, & mind inkább fog közelebb
 a Classicusok' nemek és tömöre beszédéhez, & a prózai nyelv
 poétai nyelv által mindig több méltóságra hoztatatik.

V. E. Úr attól tart, hogy beszédünk így meg nem fog érteni.
 Intelligeretur a populo suo Curio, qui dictionem ex vocibus,
 quales Clarissimus Auctor opusculi Mondolat provide con-
 sit, consarcinatum ad concionem fecerit? így mond az I. n.
 42. lapján, nemiúgy nagy elégtételünkre. & nem ugyan-
 hetne e az Aglájá' & az Analyt. Gramm. szavaira is kérés?
 Mintha egy illy tudományú férfi nem tartoznék tudni, hogy min-
 den nem illik mindenkora, és hogy a Mondolat' jó szavai
 & szótai Persében, Románokban & a Gm' Darabjaiban jó

lehetne, ha a Templomi-Beszédbe nem illenek is; ezen úgy,
 hogy a Templomi Beszéd' zavari & szólásai & phrásisai
 fordulásai volnaak profanálva, ha a pódial a Poeta,
 a Románor' Troja vagy a Dramaticus élne. Chajszánd,
 hogy ez a nagy érdemi Tudós ne támaszotta volna bu-
 nindt azt a gondolatot, hogy eggynek nézi, akármitéit gyö-
 rön, csak gyözhessen; mert mi ugyan el nem tudjuk hitetni
 magunkkal, hogy a mitet olot gyanánt hord-fel, maga
 for gyanánt nézhesse; & így térjüd, hogy felelet-eintet, a
 mellyet itt nyomban következnek, inkább másorhoz birgje
 intézetnek, mint magához.

A merés és kütönözés a tudós férfiuak nért tilalmas
 dolog 1. mert a ti a törött úttól eltávozik, könnyen megte-
 ved. — Ollyor ezen az által jut-ti tévedéséből; 2. mert
 a régi út a kijelelt célhoz igazán is, hamar is elvezet. —
 Sőt, nem vezet; 3. mert az új út csinálása söt munka,
 söt költségbe kerül. — De új utat csinálni, a hol arra
 szükség van, nem tanáestalan dolog; 4. mert új utat a más-
 kistalában nem szabad. — & a Nyelv volna a más' birtoka?
 Semmiépen nem! Nem az Cuyém, nem a Tied, hanem az édes
 Mienk, úgy mondja Erdélynek eggy igen szigseletes fija a Dö,
 keutei' Muzéumában. — & ezen azért, mert a Mienk, nem
 is Cuyém; & a társaság' folyamjának telkenen keresztül-fu-
 tó erével azt telken a mid jónak látod; azt ollyor (lic. ad
 Famil. XI. 7.) az egész társaság' folyamjával is: csak jót,
 csak hasznost.

De megengedik az Oratólogustól, hogy merjünk; azt kívánják, hogy ne Egy merjen, hanem merjünk Mindnyájan. És minden merés még Minden? hol és minden merés még minden Egyre? V a Szóval szót, az Orátor jelentésére, Persze Egyre nem maga merés-e? Mindjárt úgy látjuk, hogy a dolgot jobb volna úgy hagyni, a mint van: megengedni, hogy merjen a mit merni mer, és azon Bíróra bízni a szó és szólar helyek hagyását vagy megőrzését, a mellynél egy a hatalmat Horatius, Quintilianus is tulajdonítja. Látjuk a Mondolat által felhozott példából, ha lehet e attól tartani, hogy a monstruositás szót a Nyelvet eldőljelelték. Soha monstruositás szót nem fog: ha pedig fog, az olly monstruositás szót lenni, mint az eszmélet; és hogy illyenét minél nagyobb számban teremjenek, azt ugyan burgoan óhajtjuk. A hangzás, jelentését kitalálható, és szürke szót mind arra a Nyelven.

V gyűlöli az Élet Bíróságát, mert úgy látjuk, hogy a Bíró maga sem érti mit akar, és a mit akar, miért akarja. Ottán ez minden emberben más meg más, és így bevéteket Anarchiára vezet, az Anarchiát igazolja. V mint hogy az Anarchiát semmi társaságban nem lehet és nem kell megengedni, meghívja a másik fél embereit, hogy mint hársfiat, az Egyesség kedvéért mondjanak-le a különbözőségről, és aludékon, kölcsönös kedvezésképen, meggyőződéssel, sőt meggyőződéssel ellen is, tövessék a mit a Többség követ, javát, kíván.

43
48
Ismi az érthetetlen? az e, a mit minden nem ért? vagy az
kább a mit senki nem ért?

Aki az Éles bizonytalanságát emlegeti, gyamiba hozza
azt a Philosophusnál, s ennek tanításai eloszthatják
mind létegeit mind rettegését.

Van e Anarchia a Tudományok országában? vagy a vé-
telésel különbséget Anarchiának illik e nevezni?

Es végre az az alku! az a baráti tekintet! az a vörö-
sége! s mind ez azért, mert különben Egyeségre nem
juthatunk. Az Orthologia embereinek nincs semmi rettegete-
sebb, mint ez az Anarchia, nincs semmi elajthatóbb, mint
ez az Egyeség. Némely pedig úgy teszi, hogy rettegetesebb sem-
mi nem lehet mint ez az alku, ez a baráti tekintet, ez a vörö-
söd többség által keresett Egyeség, s semmi nem elajthatóbb
mint ez az Anarchia; és hogy sehova inkább mint épen ide volna
nem illett még, a mit az Remítusznak egyike mondott volt:

Mihi semper potius visa est periculosa libertas, quam quies
suum seruitium. Szabadság, az az tisztelet és nem tisztelet
keresés nélkül, még soha sem jutott Mesterség a maga fő
sorsjére: a Szabadság, az az a tisztelet és nem tisztelet me-
résel, a Mesterséget még mindenhol virágzóra juttatták.

Égy lez az nálunk is, csak várjuk belével az időt, s ne kíván-
juk hogy más magánat kevesebbet figyeljen mint nekünk. É-
gy annival kevesebb értelmű, mert a gőzö stól, a tanítás,
a Recensiót beünnepelt célhoz vezetnek, a nélkül hogy
valami erőszaktal emlegethesse.

Feljér-meg azót, a kinek talán magyarázataint nem ha-
 szontalanok, mert mi vallást teszünk, hogy ezeket elmondani
 ártatlanok, ha sőt példából nem kellett volna látnunk, hogy
 elmondására nagy szükség vagyon: Mi lenne abból, ha va-
 lami közönséget felállana, s ezt mondaná:

„Nevezetiségiindul egyipti igen szép belyege az Öltözet,
 „s a mi a Nevezetiséghez tartozik, méltó figyelmünkre. Ine
 „ez egészen eltávozott régibb színtől, s az idegen példák kö-
 „vetése öltözetünkre minden neucit eltorzítottta. Né-
 „mellyet francia szabású mentét hordanak; mások a XVI.
 „századbeli ruhákat szedő-elő, s úgy járnak közönséget örök-
 „nyi gombordal, sarkat verő dőlájokban mint a kőestek
 „Nézd-el a Curios, a Törvény embereit, a Katonát, a Pár-
 „si polgárt, a falusi Notáriust, a mi délezzig ifjainkat, s
 „mondd-el, egy Nevezet tagjainak ismered e. Ez a tarta-
 „Anarchiát tűni nem lehet. Azért rendeltessék egy depu-
 „tatio, melly a Rev Pestváriát a Nevezeti öltözet természet-
 „zetéből merítendő törvényt által szabja-meg. Az re-
 „cesszi tanácskozásaiól az Ílést, melly Anarchiánál
 „úgy sem szólhat egyebet, s ~~a választ~~ ha a dolog alku, bas-
 „ti kedvejével s áldozatát által el nem végezethetik, a
 „volsól többsége döntse-el a kérdést.” —

Credite, Pisonet...

De vétket nem csak a nem-mérés és a hanyatlóság, hanem a
 önkényesen mérés által is követjük. Ilyen az, midőn a Nyelvet
 a tudása mellett a Grammaticai társulások nélkül fogjuk iráskor,
 nem a Csépség és Cró tekintete miatt, hanem vagy tanulatlanság,
 vagy vármorben, roszjúd-meg a törvényt.

Ilyen, midőn az idegen szót elmetlen condalásában azt is által,
 hogy a mi beszédünkön nem lépít; és mivel jeld. a Római Dró
 a foglalommal élt bizonyos esetekben a jelen Idő helyete: így szó-
 lunk: Midőn Címában volnét (esseu), az az, valét.

Ilyen, midőn meg nem gondoljuk, mely nemében szólunk a Bi-
 lincánar és az Oloasómar melly országhoz; és a hol elég volna
 mindeumapivan, egygyerűen, tisztán, csinnal szólani, ott tartan, egy-
 formás, csigázott, undorú-felpiperéjete beszédet tartunk.

Ilyen, midőn a Magyarismust: kért vallottam, azért kerül,
 mert a más nemzetbeliek így nem szólának, és a vallót fateos.
 Mintha ugyan nehiint, ott nélkül, másot szerint kellene szólannak,
 és mintha a magyar phrásis más az által hogy az magyar, igen
 kért nem volna.

Ilyen, midőn igyetlen Purismust semmi idegen szót nem
 nem még azt is, a mi minden Nyelvet és Nézet tulajdonává
 vált; és a mit idegen szóval teljeseu, tisztán, sőt néha sejtve jegyez-
 tetnénk-meg, magyar szóval, de csordán, homályosan, nem ritkán
 roszségesen is, roszjúd-éi. Mintha ugyan arról kellene tartanunk,
 hogy nálunk a tanult Oloasó sem érti-meg, a mit máshol a tanú,

lattan is ért. Miért ne mondjunk fortepiánót, gitárt, Shurican
liátat, Memmetól, nimbust, glóriát (Festői értelemben: a fény
ned jeljelözlését), contrastot, soloecismust?

Ilyen az, a mi ezzel egyenesen ellentézi; midőn az sem
merjük, a mit merai lehet, péld. Szárny, [Flügel; muzikai
instrumentum). ^{De} Violint játszani nemebb mint hegedűt, mert
a cigányokéra emlékeztet. Illy véter a Szólepyő Regében. 500
A partie interessant volt; jól: a feltett pénz igen nagy volt; doubt
rozsa vadásait; jól: kétségese. l. 291. characteret, jól: gondolat
adásait. l. 173. hajlandóságomat fixálni, jól: egy tárgyhoz köt
Ime ez az én characterem; itt: gyengém.

Ilyen az, midőn darabosságaidat [a szóatlan szólas meg
allos is darabosság, midőn a Szépség és Erő tekintetei miatt ejel
ned, csak hogy vagynak szép darabosságok is] a Stilus szépsége és
a Horáz által ajánlott fortélyok által meg nem tudjuk magunkat
bocsátatni, ollykor köszöntetui is. — E' sorokban:

Ne kétségess, Időn & Ürön kereszttül,
Addig repülui —

az Ür szót nem a poetai eladáás tételé ide az üresség helyett, hanem
nem az a remény, hogy az Olvasó feladat rajta, felelve, hogy az
mit lehet, és a min talán kiütömben elvillott volna, most el nem
villik, & kitalálja, hogy az a Tempus és Spacium, a Zeit und
Raum ideáját hozza elébe. Külömben is a philosophiai tárgy
Költeményben a nyelv darabosabb lehet mint a köz élet nyelvben
istardósa.

Egy Frönd a múlt század' nyolczadik tizedében az itt kimutatott
botlás által vona magára neheztelést a nélkül hogy az bizonyos

kintelenben idehözvete volna. Akkor fordítván Siegwartot, midőn
 a hazagni-vezető a Rics megőrült Pirgijében találta boldog,
 ragot, az a gondolat szállá-meg, hogy a könyvre-olvasó Ros
 mánt meghagyja iratóságában: de csonda yavoi v bádar beffide
 által tegye hazagtatóvá. És még is Barzafalvi tárt a Nyelvet
 em nem teve, hasznos teve, még pedig igen nagyot. Egy ket yavat
 szogadant, v akkor még egy kettő is nagy adomány volt; a többit
 addig nevetend, míg felvilágosodát előttrind, hogy a mese nem
 alkalmas volt, hanem csak szencsétel, mert a mit tomoly gondy
 tal kellett volna cselekednie, jutérból és jitér miatti cselekedte.

Hogy éovel később a Karóczy és a Dayla Biographija azt tan
 nástla, hogy a hol Nyelviind nem bír győrelészt, mellyből új jó
 gismaytathatnék, v a jóra mulhatatlan gyűrtég van, tesenttind
 új jó, mert jobb csinálni v bíni, mint volia nem csinálni, v volia
 nem bíni. Olait nem gyűrtég felhordamunt, minthogy a ti lét,
 m idarja, felleli a Dayla Persei v a Karóczy VIII. köteté elöts.
 Pedmarbuet nevezetett a tanács, mert vadmerő volt: de voltat a
 ki ügyegésned is találhat. Új Nyelvet csinálni nem szabad; de
 a mi szép Nyelviind hézagjait kipótolni szabad; v mi úgy hívjúd,
 hogy unoláind a szerint fogját okajtanu hogy a tanács adatott
 olua nem vadmerőndet, mint mi okajtud, hogy bár atyáind,
 né már. Később még később lesz.

Az a mit némellyet mondanak vigasztaló tanácsoképen, hogy egy
 hely sem bírta a mit mával bíni és a mire gyűrtég van, v a
 költönnéssel vagy az ideánat más szörbe öntése segethet rajtund
 eladavindban, elkeverítő vigasztalás és tanács. Az helyett in
 több halás figyelettel említjüd Fograd Gyzei Rice Jpán és Lovil.

Bizati ~~szó~~ Puly kétség kívül nem, a ki érteke, hogy a lelki
nem jelenthet animát és spiritust, a jutalmat leve-ki anna, a
ki szerencsés got találand az egyik megjegyzésre, hogy a lelki a
másiké maradjon. Követé a szó példát Kalla Antal Ur,
Persegly Ur az én hírem nélkül, a én a Persegly Uré nélkül,
az Egyetem got javaslant az Universum és Universitas jege,
revere. Így mind ketten, a ismét egymámnal híre nélkül, a
gyönyört sandocland, hogy megjegyezhesse a voluptas idején
[a leji nem voluptas, hanem arbitrium; zabad leji frey,
willig; a leji voluptas nélkül való tedo, a gyönyörnél so-
tal kevesebb; leji, delicatulus.] — Mit nyerhetne Nyelvi-
ha illy szó kérdéset gyatrabban leji, a leji nem
parancsoltatár, hanem az leji zabadságra hagyatár!

Persegly Ur úgy hitte, hogy Lexiconum-at azért sem lehet bő-
seminde többé, mert Nyelvi- már elérte leji korát. De a leji
rele- leji leji nem gondolozhatár úgy alant a Magyar
Nyelvi- leji leji, hogy anna mostani állapotját, vagy az,
a leji az Persegly Urnak Adelungi Lexicona által fogár,
setri, a legfeuntebb leji leji, leji leji a leji
nár eljutnia lehet; sem a leji leji leji nem úgy
alant leji leji, hogy a leji leji leji leji leji
elindult Nyelvi- a leji leji leji leji leji.

De talán arra fog emlegetni beünnel, hogy a leji leji
leji leji a leji leji leji leji leji
és hogy a leji leji leji leji leji, a leji leji leji
leji leji leji leji leji.

Mi úgy hiszik, hogy a Nyelv' ferjfiu' lora & a Literatúra? 49
51
annyi gázada mindég egyjüta járnak, & egyide is mávda is az,
de függ, hogy a Nevezet minden neuben nagy és minden neuben
kétséges gámi' Irtói a Nyelvet ellégitették legyen. A' mi az orgánus,
az történelem illeti, azot a Galles', a Pázmány', a Krúdy', a Pá,
szórási Cséfalvay', a Margit királyi Apáca' & a Boldvaz Monostor'
előtti. Beszéde' idejében nem voltak levestbbé megzabva, nem
még a Gyula', Tav', Koltán', Arpad' és Almos' idejében is, & nem
ismereteket (de nem tudományosan) levestbbé mint ma; de tin
jítve egészen még ma sincsenek, & shajtanánt az mondhatni,
hogy legújabb Grammaticáink jobbat mint a nagy Révaié.

Az egyben igen nagyon meg nem sevedent, a jó nem lehetne
egyebet mint az, hogy a Nyelv azon lora'at érte-el más, melly a
régibb gázadokhoz képest mondhatat' ferjfiuinak. De minet
mondhatat' tehát a követelőzőkhöz képest? & nem volt e a maga
gázadok' & ismereteinek mértékével mérve minden gázadunk'
nyelvet' ferjfiu' lora'ban? legalább azornak zeneid előtt, a' kik a
követelő előmenetelt meg sem álmodhaták. Apácai Vere János
1853. adta ki Encyclopaediáját, & akkor még a Németek a magyar'
nyelveten nem tanítottak Tudományokat (az Thomasius később
kérdé' köztör). & hogy őt keményen agolta megelőző, úgy mu,
látja hogy a Nyelvet az őt az Urak, mint az, hogy őt Vere
megelőzte, az, hogy a mi Nyelvinél a német Titáni erejü' & lép,
külhetetlen gázagvágó Nyelvettel szövevényezhetik, ha az őt
is az merit a mit őt merit.

Egyedül annyiban tarthatnánk P. J. Horal, hogy a változások &
változtatások annál nehezebben történnék, minél közelebb jutott

a nyelv a maga kinnváltásával jobb lépésjéhez, és ezt is csak
egy tekintetben. Hogy változóval a változatosabb még akkor is
rövidíthető, az minden nyelv biográfiája bizonyítja.

A mely nyelvben egy nyelv és egy nyelv énekelteket
az más elte volt teljes erejében, és így fejti ki magát is, hogy
és még is Homer felől az új biographia: *Ετυμολογία* *Ετυμολογία* *Ετυμολογία*
országai ok orsz. *Προλεγόμενα*, és megnevezve néhány illyet, és
vett a mondottakhoz: *Καὶ τὰ τοιαῦτα*. Terente tehát közbet
is, de ma már nem tudhatni, mellyel voltak - meg előtte, mellyel
ket terente ő, mellyel mások. Sophocles és Euripides felől
ugyan az beszél Petronius. Cicero és Horatius *Ποικιλία* *Ποικιλία* *Ποικιλία*
lak magokat, még pedig oly korában a Római literatúrában,
melly a mindenek egy egész század múlva virradjon fel. És
elsőbb magasztalja Parrot, hogy honját nem csak dolgoz és műveket
ben, hanem földben is gazdagította. A Francia és Német nyelv
vet nem gyermeki éveirek élte, sőt a Francia túl is élte más
arany századát: és még is. Voltaire inkább szeret a nyolcadik
holnap nevet August, mint az egész nemzetet a franczián
sőt a ró Európával *Εὐρώπη* által adni, mellyel zűrdégtelenség
nek látható újításokat a mi legmaradékosabb Magyar főnököink
sem mernek. Hát ha még az említi, hogy az *Imperfectam* *οι*
diphthongját, mellyről nem lehet rehozni, hogy azt valódi or
gyanús olvasva, ai-nak írta; és hogy oly tekintetű fő nem
átallott, a más megállapított nyelvben Grammaticai Messer,
kéi játszan. A Német az Orthographiai tanácsot imé eljött
da! a mi időnkben fogadá-el.

Emelhetnénk itt Callistrót is, a ki keresve kereste az avult szót,
 mint minden nemet a túllövésedet, & a Senati, az imbecilla, a
 maximum, a labor és color neki kedvesebb volt mint a Senatus,
 imbecillus, maximus, labor, color. Jörögül gondolozott & a Gátzi,
 savaival ~~is~~ írta; & mint az a Thucydides a tinesz
 kötet követni nyomdortait, és mint az a Tacitus, a ki vizgott ötet
 követte, szeretett úgy írni, hogy ne minden Ólavoja érte meg,
 deben a levelet csudálják is. Lucrétz tele van túllövéseddel,
 Catull egészen görög, & nem vádoltatának, hogy rongját a Nyel,
 de Liviusnak emlegette ugyan Patavinátát; de nem követte,
 a mindezt hogy Librariustat ne találjon, hogy a Librariust
 másképen írja-le munkáját mint ő dolgozta, nem sikkaszt,
 sár-el kézirását, & nem gondoloztat a felől, hogy hazájának
 jó leg red Interdictumot vetteti. Ha Románus Recensent
 veltat volna, recenseáltatott volna: de Mondolast nem hat,
 sár ellene, & a paripán nem nyargaltatát a Diu? Egyháza
 felé. Mi jobban szeretjük rigyintet mint azot, és hogy az legyen
 meg a mit akarunk, tészt vagyunk ollyat is teenni, a mit ~~stati~~
 tudatni atallunk.

Az fogját mondani ellentetőint, hogy mi többet csináltunk
 mint mások. A nélkül hogy ezen állítás valóságának vizsgálata,
 sára keresztadnánk, mert az összehasonlítás bajosabb találva len,
 mi mint talán néincelylet gondolnánk, örömmel kiáltunk fel: An
 nál jobb! Ez azt mutatná, hogy a Német érzi, mennyire van még
 hátréve, & a ki azt igazán érzi, tészt róla.

A ^{teljebb} nevezett Nyelvet közzül a Német az, melyhez a magunkat
 az előnide zabolt tekintetében össze-hasonlítani lehet és kell,
 mert az úgy törzöd nyelv mint a miénk, & úgy emelkedésében

van mint a miénk, & bizonyos tekintetben úgy nem mondhatjuk
hazát Európának mint más tekintetben a miénk. Feliról
sehat mint gyarapodott ez.

Haller és Gellert, & Klopstock és Goethe — melly különbözőség
egyed és ajót közt. Azt mondhatnánk, hogy a két Nyelv nem egy
száradnak nyelv, hanem egy leánya amannak. Vá nagy változást
a két közt az egész német nyelvű nép csinálta e, vagy az éró. &
a Grammaticusod e, his a Nyelvet az elváltozás ellen őrizték,
vagy a his a szép Literatúra nemiben halogtat, & a Nyelvet a
Éró és Szépséget igyekeztek megőrizni, & nem egyedül az elin-
tezték, mi van már, hanem az is, mi lehet még. Mint zidalmak
rát Klopstockot. mint traktát neki, hogy a Nyelv nem az Övé, ha-
nem a Nemzeté! hogy ő a Nyelv birtolát, quod velut sanctissim-
um germanici nominis palladium venerari deberet, tényleg
szert megfertézték, & költött porceláji által megpiszkol-
ták. de Klopstock hagyta őket tármányi, túrta zidalmak
vadászat, panaszait, & el nem rejtette folytatva utját. &
nemnyi vadmezőgémet, bollaóruat, buravóruat kelle ut-
vetteni, míg a Haller erős, de karabos, & a Gellert kedves, de
beteges-erejű nyelvet a Klopstock, Lessing, Windelmann, Her-
land, Herder, Goethe, Schiller, Voss nyelvété tisztult, nem-
sült. — Most a vor Vossou van, most őt büntjék a Nyelv
barátjai: de Goethe Vosszal tart, & a hi Homert görögben is
a Voss fordításában is olvasta, & mind a kétben nem azt a
dolgot, hanem a Nyelvet. bánást is csinálta, vandalogos a
a Goethe gloriája előtt, hi Achilleuszében olly költőneműség
derogya meg az emberiséget, a millyet Homert olta meg nem

egy esz roffat, 2 a Debr. köznép. bef. barbarismusok nélkül beszéljék, de nem solocismusok
Nem. Nyitár a rósa, fülid a joba, és az esz, sime olly vészes magyarság, mine a folyid és
mellyet esen nem jobbat mine a tudid és tolid volna.
Nagy Kovai, Nyelvtudományi ördö tiffelket érdemelt Skatona, lit Grammaticarum, nem
nem halátdar, de utól sem érte, a Nyelo bíróság a folásnak az Analogia,
Etyimológiának is az Euphoniának adta, mint minden Nyelvet Grammaticarum, nagy
Adelung a Németeknél, és minden Nevezet jó jója.

6.) Orth. és Neol.
Elő Folytatás.

Érdes a mellyet ite felvilágosítani elajtanant, olly nagy levárás, s a tárgy olly tiffelket,
ha van valami a mi gondos figyelműnkbe a legforobb singularis idevél, s amir egy
először. Ez fogja kimutatni, melly uton a melly ferdé alig igyekezzék boldogítani Nyelvtud.
mellyet gyarapodásai mindnyajan elajjant. Féljant felül szabadon, de nyugatonban, s
először, sime nélkül, de felül nagy kamin, kaminlátóval nélkül is. A ki nagy alya, s edinteteseleg
a kanyol, sime adóval érdemelt; a ki vud tüzrel, s hogy ellendéjei felül lebejjen, sime adóval
tiposa, megöccs, sime utalások; de a ki a köz java mellett s nem lefűtetlenül, sime adóval,
minden jóval javallásai.

A nagy kérdés ez: Mi van jól magyarság? vagy, a mi ugyan annyira seffen: Mi a
aloben az ut?

A Debr. Gy. tanításai szerint (lásd l. XVIII és XX.) ^{az a jó} jól magyarság, a mit a idegen nyelvű
alól öpve nem levedett köznépp könyven megéve.

T. Gy. Debr. Pedr. Ut nem a dolayban tevé-meg, hanem a hitetelben. Az mindotta
Quintilian: Conscientia castissima loquendi magistra. s mindhogy a fűlást a Grammatica
első Prefatióban adja tiffelket, nyilóan van, hogy a Grammaticai más három ördö,
Qual. Etyim. Cas kezét fogott fűlást éti, ismét Quintilian szerint: Conscientiam
vobis utrum condiderim. Egyedül a köznépre, a Debr. köznépre, s emel a közné
és fűlésre s könyven éti-sre kellene némelly Olvasónak néve egy kűfő.

Debr. jó helyet foglal Németeknél sánában, s a M. gy. fűlást bájban zeng a M. befűl
ajakól, a hogy sime mind gyönyörűsége nézi emel a meg nem romlott fűlást lilles szót.
Debr. ha barbarismus nélkül jól is, solocismusok nélkül nem jól, s a fűlást ite így nem igaz
Egyed: nyitár a rósa s fülid a joba mine más helyeken nem egyed: folyid a duna,
mellyet a kanyol, mellyet sime olly istóttató vészes a Nyelo ellen mine a volna: tolid
a helyet foly, kanyol, sime sime helyet. s a köznépp Debrben is köznépp, sime lilles
nem látja a mit kell. Horat. Epist. II. 1.

Magyar Nyelo nagy Skatona, a mely tudományu Kovai, Nyelvtud. bíróság a fűlást
az Analogia, az Etyimologia s az Euphonia sime, mint Adelung a Németeknél
sime mind minden Nevezet nagy jója s Grammaticarum.

Orthologus és Neologus.

Folytatás:

Hyeloni² exoterikus barátjait elgyomoroltja az az ellenkezés, a melyre
 mindkét és Olvasóinak ~~...~~ a mind egyet mind aprát messzevini vesztő Gram,
 akucor, egymás közt és magor közt, szabadoznak. Megfoghatatlan az néző,
 hogy a Versenyző nem csak véget nem tudnak leni ellenkezéseiben, hanem a
 Hyeloni még eddig csak Metaphysicája csúnt sem publikálták egyestébe, holott
 a magallapítain belőlük könnyebbül látszik mint a Tudomány az a má,
 az az agóra a apróságokra fogzó részt. Amud megmutatásuk sebül, hogy a
 az az indabb fogoz név és hitetel mint dolog felett; továbbá hogy az ellenkezés
 nem csak az ellenkezés ~~...~~ vette, hanem a dolog is; veje hogy a panaszos is,
 a példolás hatnos hoz és nem hat, nem lehet ledvetlen azomár, a hit a Hyel²
 apanaszát igazán olajját, a elfogadni a felvilágosítást nem idegenkednek.
 az az az olajjának megbizonyítani; nem mintha ~~...~~ reménylenek hogy
 azomár a pett elnévithatja, mely, igaz az ordonal fogva, lehetetlen; hanem
 hogy az Olvasó, egymás mellett látszan ~~...~~ az ellenkezés vélekedés, mindenítés
 minél tisztábban jelfoghatva, özpoharoulithassa, magitálhassa, a így a perle
 egymás wán, jeldobberé képeve, a a Tudomány valaivel előbbre lép,
 hanem, mint eddig, nagy részben a ~~...~~ vette mint, lephetett.

* * *

A Hyelo mind az Cupria birtora, mind a Criticismus. A Hyperneologus
 Neologus egészen az Cupriaéva veszté semmi, a Hyperneologus egészen a Criti-
 cismuséva, a két végpont között vámtalan egyéb pontokat találunk. A hi-
 a Syncretismus középpontjától jobbra vagy balra, közelebb vagy távolabb,
 a két végpont és távozás között nagy Orthologus vagy Neologus, létebb
 vagy nagyobb mértékben egyide vagy más ~~...~~ egészen Orthologus és egészen
 Neologus között ~~...~~ a köztök nagy Hyeloni barátjai ~~...~~ még eddig semmi nem
 áll, hogy az Orthologus Hyeloni művelői a barátjai közt ~~...~~ volt.

Hyeloni² hatara, a nem megfőndhesetlen, de utól nem ére nagyvagy
 a Grammaticai kérdéseit eldőlését két felő-gét alá vesette, egy rész,
 a a ~~...~~ (Cupria), más részről az ~~...~~ (Criticismus), Ell-
 a ~~...~~ (Criticismus) nevezén -li ~~...~~ mint minden más régi és
 új nevezés minden nagy ~~...~~ Grammaticusai, nevezetesen Adalung a

4
57
Ezre támadtató volna meg az Cimentet által, van pályája alatt nevét
utólagait egy idovégig intéssel eresszi. által a feuntebb iskolába: kisebb
szám. Elővezetőben a két utolsó lapon:

Orthologus és Neologus.

Folytatás.

Nyelviind^o exotéricus barátjait elzomorítja az az ellenkezés, mely,
 az ind és Oloasind, és az ind és Oloasind mesteregri szerető
 grammaticusok, egymás közt és magok közt, szabadon. Megfog,
 hatatlan az ind, hogy a versengőre nem csak véget érni nem tud,
 az ellenkezőkben, hanem az az ellenkezők naponta új meg új el-
 levezést is szül, ~~és az ind nem fogy hanem növekedik,~~ és a Nyelviind még eddig
 csak Metaphysicája előtt sem juthatand egyességre, holott ezt meg,
 állapítani könnyebb mindánál látszik, ~~mint a tudomány,~~ mint a tudomány,
 az a másik részét. Annak bebizonyítása tehát, hogy a per itt
 inkább forog név mint dolog felett, továbbá hogy az ellenkezés nem
 csak az ellenkezők^o vétele, hanem a dologé is, végre hogy az a pausz-
 tota vizsgálódás határoz hoz inkább mint hat, mind a priori a
 ind igazán okajjár a Nyelvi gyarapodását és a felvilágosítást elfo-
 gadtától nem idegen, nem lehet kedvesen. Mi ezt okajtanand
 ita megmutatni; nem mintha neménylenend, hogy az ind a per
 elnémitja, és az ellenkezők mindnyájan egy értelemben hozhat,
 az, mely volt olova névvel lehetetlen: hanem hogy az Oloas
 az egymás mellett elébe terjesztett vélekedéseket, ~~és akkor állhat,~~
~~és magát az elfog könnyebb tisztábban jelfoghasa, könnyeb,~~
 ben összehasonlíthatva.

*

*

*

A Nyelv mind az Empiria birtoka, mind a Criticismusé.
 A Hyperorthologus az egészen az Empiriáé, és az Orthologus a Criticismusé, és a két határpont közt van
 egyéb pontokat találunk. A két a Syncretismus közfolyóját
 jobbra vagy balra, távolabb vagy közelebb kére-el, ezen erőnyom
 és eltávolítás szerint vagy Orthologus vagy Neologus, és kisebb
 vagy nagyobb mértékben az.

Nyelvünk Oktatása, a nagy Révai — a nem megtevédek
 ten, de hasonlíthatatlan — a Grammaticai ledevel eldöjté
 két két Jéző-jele alá vetette, midőn egy részről a *SYNTAXIS*,
 más részről az *ANACOGNOSIS*, *ETIMOLOGIA*, *EUPHONIA*
 nevezé-ki a Nyelv Oktatását, mint minden nemzet minden
 nagy Grammaticusa, nevezetesen Adelung is a Németeknél.
 Ezen értelemben való Quintilian is, midőn az tanította, hogy
 a beszéd legvalószínűbb mesterse a Szózat; de a Szózat az
 nem a Mindent, hanem a Nyelv Tudásait, ~~az az az~~
~~ját, Etimológiát, Euphoniát, Szózatot~~ Szózatát érte.

Debreczeni Predikátor néhai Lest. Gidryai György Ur az Ana-
 logia, Etimologia, Euphonia felől mélyen hallgat: Esztergom
 Megyebeli Pap & Philosophiai Doctor Verseggi Jerezy Ur pedig
 a Szózat nem népe méltónak, hogy ama három társa mellett
 megnevezésed, az állította, hogy ez az Analogia kizárólag.
 Amaz egyedül az ismeri jó Magyarságnak, a mit az idegen nyelv

... az új helyre költözött. ...

Apomban ezúttal ellendleges voltam tines, egyezem, indokoltam
nem az a feltétel után vássai lehetne; a ha
magyarfolja magát: Szidjai a 'Közép' gyorásat a Debreceni Gyarm.

Liberebben tanította, az új szót, a mi ezzel együtt jár, az új szó,
két, ha az új szidjegesed, kapcsolód, a nem ellendegnek a Nyelvi Könyv
nyelvel, nem csak nem káchozatja, hanem ment, sőt ajánlja is:

Vösszegy pedig az Analogia alá rejtettem. el a gyorást, a cunet (még
pedig nem ritkán nem a közönséget, vagy a nagyobb részét) a Gyarm.
... a huminaticai ...

a) talosóval össze nem keveredte hely? Köznépe könnyen
 megért (lásd a Debreczeni Gramm. Előbeszédet lap XVIII.
 és XX.), az az, a mit a tisztanyelvi Köznépe mai szokása jár
 vall: ez pedig) legfőbb, legbátorosabb, sőt egyetlen egy (Bü-
 ronak) a Nyelv eránt támadható kérdésében) a most élő egész
 nemzet köz ahasatját, mellyet az Analogia magyaráz, ismerti.
 De mit mondunk akkor, ha a tisztanyelvi Debreczeni Köznépe a
 Székely? zavart a beszédet, a tisztanyelvi Székely Köznépe a
 Debreczeni talosót meg nem érti, vagy talán káthozgatja is?
~~... a most élő egész nemzet? valóval job' lehet e a mitet-ter,~~
 sőt: dicō ~~placit~~, az az dicőség; kellemet az az tellem,
 mert a tellemetesben az et csak epenthesis; ollyit
 ember (Anal. Gramm. 1. K. 65 l.) az az, non nemo; kily sar,
 tozid az a ház (Anal. fo. 1. K. 57.) nem gehören diese zwei Hän-
 ser, az az, kily az a két ház? a most élő egész nemzet valóval
 job' e egy: folyit (jól foly), a hajudit (jól ~~foly~~ hazud —
 mert a folyit nem jobb mint a ~~hajud~~ solit, az az sol, a hajun
~~hid~~ nem jobb mint a studit, az az, stud.)? — Egy szerint e
 két Nyelvtanítónkat az egymással ellentző két feledezet
 képviselőjinek kell tekinteni, Székelyt ugyan a Hyperneolo-
 logusnak, a Hyperneologusorékat pedig Perseghit; mert a
 Köznépe szokásának köztünk soha még senki többet nem tan-
 lajdonúta mint Székelyi, sem a Szokás ellen ^{közünk?} soha még
 senki inkább nem perle mint Perseghi.

De a hamis principium maga dönti fel magát, a az a
 két Nyelvtanítónk azt, a mit a magyar nyelvairől mielőtt tanít

63

95

XII.)
Nyelvtani töredékek

1.

(III.)

Karamzin beféli (Reisen eines Russen. Leipzig, 1802.) hogy mikor Wein
másban Herderet meglátogatta, ez nagy érzéssel olvasá-fel előtte Göthének há,
nem négy rövidebb verseket, s a felekezettel körbe kivált az magasztalá, mely
a Jüdingi kiadásban lap 120. Meine Götter cím alatt áll. Ez van igazán görög,
gúl! mondta Herder, végére éven a dalnak. És mely nyelv! mely tisztaság és
könnyűség!

Igy ítélte a nagy magasztalás és még is felette bájos dal felől Herder, ki,
nem mind nyelv és mely tudományait, mind magtisztult írását, mind jói
nagy érdemeit tiszteli Európán, és a ki a Késő és az Arab, a Görög és a Római,
a Francia, az Olasz, a Spanyol, a Portugall, az Angol és más Egyedi Nevezet
sened nem csak Késő-utazójokat hanem Nyelvet is ismerte, s a sor és külön,
közönséges nemzetek legjobb virágait a Német földre nagy számban
és igen nagy szeretettel általültette; s, a kit mind egyet tekint az illy mű,
vel' megítélésére teljesebb elérésült. Bónak sedintstünd.

Ugyan az az Utas II. K. 42. l. ezt mondja: „Herder, Götter és más Né,
mit jól megismerkedvén a Görögöl' nyelvével, ezmet Nyelvet ismert
képzett a magától, s az által a Német Nyelvet a leggyazdagabb Nyelvet
csinált, s az, mely poétai művel' dolgozása a csudálhatóság által,
márossá tetesett. Ez az oda, így mond, hogy a Németek így gondolták
a Görögöl', a hogy az Angol és a Francia ezen nem. Homér ónalól Ho,
né. A Német a Nyelvet az a mesztelést által el nem rostitott ne,
mes együgyűségét bírja, mely tulajdona volt a régi időben, midőn s
Eszélynek és az s lyányait kint jartak, s hivályos vevel jámba jukai,
kat. Ezen együgyűséget, ^{de bájos} ~~ez az igaz volt~~ a Görög a ~~átal~~ nagy
jelentésű szó által jegyzi.”

~~hangjánon jellemző hang, is allá, nélkül az bizonyos, hogy a ^{Béla} ~~Béla~~~~
 egykorral eutan sem fogja levestéi becsületet mint az első kiadásban,
 is gondalkozták, hogy emellett két Judovind amad vjüdvéjét még eutan el nem.
 érthető, holott a "jegyzés, hogy az az Epi gramm a Comedia Prisca közénk írtés,
 ben kíváná tekinteni, meli elég intést adhatott volna.

Ez a mi kifejtődésünknek két nagy arányát látom: egyrészt hogy ott fe-
 lüld nemzetiségünk elroccorodásától, a hol attól nem felkeltünk, másikat,
 hogy a Classicusokat vagy éppen nem olvastuk, vagy nem úgy a hogy őket olvas,
 mind illelnek; mert innen érthet amad az Egységnek óhajta, melyet nemel,
 lyer egy idő óta minden egyéb feleté becsüli láttatnak, legalább aqual süzge-
 rével é két oldal arányát fejtenek.

Megelőzünk egyrészt tífelt gyámola a Tüd. Fjüj, legközelebbi darabjában (1819.
 Január.) lap 49. igen nemer példájá adá a herényvígner, midőn "Értekezést
 azon nyilatkozatással vették be, hogy vélekedési mentegatni, is amad első
 gadaára második erőltetni, nincs kérv. Valóban tífletes érte egy nemer
 is a maga nemességén érte lelednek, is olyan, mely nemer is, második is
 példa lehet. De a köz úgy jara némelly esetekben az ellenkező is ellenkező,
 kíván, még pedig olykor keveset is, de volha nem erőltet, volha nem nemtelene.
 Theinistoclepernek még megköszöné a hazá, is az egész Görögország, hogy addigfolote,
 még zavarái fogamatja leve, is még addor is folote, mitör a spártai vezér más
 felémelte rá karját, mivel a kevély, a maraer, az ucalrodó, dictátoros kedni
 arad (!), többet tulajdonita a maga szemének minn annyi nagy embernek,
 is tanácslását vitatni még addor is meg nem szünt, midőn látta, hogy a több,
 ség az hallani nem araja. Kérem, becsületes gondolat, mint az, hogy Tüd.
 dolgai vedete és számlált vöröd által kormányoztatam, mint az, hogy a Pel.
 ládiót a magyar találmányaidat munkába venni ne meyer, mint az, hogy a nyelv
 is a Judomány vagy Messiaség nem az nyelv, nem a tied, hanem az ide, midőn:
 hogy a ki vedet mivel, ne értesés követse, hanem a vöröd? vélekedést, hanem
 az a mit minden javall. Ezzel olykor közelebb ellenkező, is a literatoni ellen,
 lezésel hasonlítására ^{azon ellenkező, is lehet, helyesre} ~~hallani fogate~~ fordítand hallani. Az, a ki
 küzöl jól is jólani ki nem fátad, nem vadoljuk, ha a jó úgy mellet, ha meggyő,
 földes szemre, is ha ellenkezőt nem jól. Altor kellene az illyen vadolom, ha, in-
 kább veszeget a vadat minn a jómad illid, hallgatna, ambar látta a veszednek.

legnagyobb lépés, melyre ott a melly, kas is látható, azaz, is alig lehet, hogy volt ember, aki így, 3
let állt.

~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Nézd ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
3. melly ^{1.} Erősség! Vegyél Cicerónát nem Brutuséhoz, nem Albiuséhoz, nem Caeliuséhoz is
hanem csak Jenuinához is leolvas, vagy a mellyen Basilikushoz minem egy kópia, ^{2.}
vagy a mellyen a gyermek Ciceró is Jenuinához, azaz a mi legnagyobb Prózikushoz képest úgy állanak, minem az
Epistola az Odához, azaz a ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Cicero ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
ismertető leguolgi Epistoláján, melly jobb volna Hadotia Praxidionának minem ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
az a leguolgi ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
vagyis ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
a hely, melly ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
kedves és jópó befűdével ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
lehető Zóny, Pámy és Kaldi ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
cl. a festelmés befűd ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Praxidionának fel nem támasztottát volna, ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
lól ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
3. melly ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
a ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Poeták és Románok ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Cicero nem úgy jóla a nép előtt minem minden barátjához let, ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
lelind, a mellyel ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Cicero az mondja hogy bizony ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
mondhatja egy valadival, hogy ő a Poeták, ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Nézd nem ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
rta, melly ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
a ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
tár Scholionok és Glossarimodot adni véset, ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
váltja-fel, ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
v képletem ^{1.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
Lejját, ^{2.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~ ^{3.} ~~haza~~ ~~langre~~ ~~un~~ ~~pen~~ ~~C~~ ~~J~~ ~~re~~ ~~ca~~ ~~p~~
nyol adastor építeni?

4
A német nyelv a görög és latin nyelv szabadsága által nagyon hamar igazán
eredetileg a karammian nyelv egyedül abban lévén az igazság, hogy a
német nyelv a görög és latin, hanem a francia és angol
nyelv példája után is képezte; az írás formájában pedig mind az
magánvá semmi igyekezett, még pedig gyors, de nem rebi, követéssel,
a mit minden régi és új nemzetnél képezett az ő tulajdonával
világosan elmentőnek nem talált.

A német literatúra a keresztény időkben. 300. évszázadban vette
kezdetét, és még bírja a filozófus fordításából, ki maga talált betűket,
az írásra, a négy evangéliumot és egy részt a Rómába írt leveleket.
Mennyi görög és deák nyelvű fordítások kellek a fordítás által németté válni.
A nagy karoly Császár alatt, 770 körül, összerendezte írástól indábról
vállalt tanító munkát voltad, olly gyorsan fordítva deák originalja
után, hogy nem csak a deák Syntaxist, hanem a Hájrozatavot végezt,
jeiret is megtörték. A Christus név még ma is Christo és Christu
vel fordul a második, harmadik és negyedik Esterben. A Proven
szalor Trubadurjainak példájára írtak a Hohenstaufeni házból
eredeti Császari ház alatt előállának a Minnesingeret, és nem júl,
ség mondani, hogy egy példányok a Neuzetnek nem csak írását,
hanem írását is megváltoztatták. Vége előjövve Luther, a Bibliát
lefordította a nép nyelvbe adta. Mint hogy az ő Bibliája olly
velő fordítás volt, mint a Kaldie minálunk: az ő Degen for
már követése nélkül nem maradt németvége Canonja leve a nyelv
nek. Azt, hosszú idő után, Opitz követte, aki a Regiseg és külföld
Műrajtól tisztább kengest tanula-el, majd Lohenstein, és sa
mítványa a nagy Hallet, és a vig dalor éneklője Hagedorn, 7. é.
XVIII. század vége felé a virágzó Francia nyelv, uralkodásra jutott

7. évszázadban látnak a külföldi példák követését.

lása, melly a Xenologismustól
mind egyidővel ~~el~~ ~~származik~~ ~~és~~ ~~származik~~
a Bibliát, mennyi változáson, a ~~szó~~ által ejtett változáson ment
lecsúsz, a ~~Nyelv~~ ~~1000~~ másfel egy eszrendőre alatt, a Nyelv! A Ném,
zet emel négy Evangyéliumát a Rómához írt levelnek egy rész,
és még bírja, ^{és} mind annyi bizonyosság, hogy a fordítás sor zötty
és leár jölaát és formárat veve fel, mellyek a Nyeloben azelőtt meg
nem voltak. A Holenstaingeni Császárok uralkodása alatt a
Minnesingeret, a Provenzáli Troubadourok sautványai, ismét
új formárat hoztak-belé; ^{és végre} ~~meg~~ Luther jöve-elő, a idegen ^{szókat} ~~formálat~~
~~szókat~~ nélkül nem maradvatott Bibliája Canonja leve a Né,
mességnél. ~~És~~, az újabb Nyelvalrotmány' törzsatyját a megter,
pedes' hosyn' heragjai után a ferjfi-letti Opiz követte, ki a Né,
gység' és külföld' Múrájitol tisztább kengést tanult-el, majd
"Lohenstein, Haller és Hagedorn" kidner munkájir a régiebbere,
hez keveset hasonlitanak. Ezen utat követék a későbbek is, míg
Kodner a maga csatázásai által a Németet megújta, a az ar
időt hozta fel, melly alkalmas volt Klopstockot, a Nyelv' újja-
santóját, megszülni. Ez mindig arra tanítá a Németeket, hogy Nyelv
vetet magából ~~szókat~~ ~~szókat~~, mint testvére Hellenus kézzel ma,
gából magát: de mint kelljen érteni a szót, mutatják mind péld

Ben kívánom igazolni, hogy a
No. 1. és 2. oldal

Rája, mely a Neologizmusokat nem bírta, hanem olykor kesere,
mind egyjén Olajának e' szóphája:

Aus allen goldnen Reiten begleite dich,
Natur, die Dichter; Dichter der Alterthum:

Der späten Nachwelt Dichter. Segnend
Seln sie ihr heilig Geschlecht hervorgehn.

A Hellenisták nem követése vendit, mert ő volt az első: a Rómái más
egészen az ő nyomait imádgatta, s nem látsza Nyelvünk. Ő nélkül
az az, a nélkül hogy a követés befűrdüncöl erőit vagy sejtéget adjon, s
Nyelvünk kézagjait kijótolja, a görögöket s Rómáikat sem szabad
követni: de az újakat is kell, ha követésük egy a hasznos adhatja, mert
az arany-idejű újak éppen úgy meunen katon fogva a terméssel, mint
az arany-idejű régiak.

A Német Nyelv ^{szószóját} különösen három pontban ragyogtatja ma,
gát: 1. képzőművészetében, mely szerint a kézen talált szóból újakat se-
rent a hármagatár' s öfveforrasztás' segédjével; ~~és az utóbban alig se-
remlés, hogy a görögöt vetelkedhet, s a francziát s a Rómáit végbe-
selemlés magán magán hagyja. (By d'aktör vagy d'aktör adokthoroforo
d'aktör. Schöpfung ging es dem Kunde der weitaufstrebenden Meeres.
1800. s ment művészetéhez kétség nélkül juttain halálal. Költészet, a
magyar öfveforrasztás s öfveforrasztás, s nem jobb mint a d'aktör s
s. s. s.)~~ s a magyarod valóban igen szerencsésen megkezdte az
de a némettel és göröggel. — 2. Százdagságában; Főképen számlálás,
s szerint a Francia Nyelvét öfvevéggel kuszoronyolgy erer száva van,
s azel közt csak ezeket az a gyökező: a Német Nyelvét számát
Főképen nyolcvanegyre, Wolke, már 1800. táján, s a kézen sekte;
pedig a szám, poéta s nem-poéta főjénél szabadsága által, napon.
És szaporodid. — 3. Universalitásában, az az, azon hajlékonyság
gában, mellyel minden művelt Nyelv szellemét megragadhatja, és
a mit azokban legjobbnak talál, csontatag nélkül magáéva teheti.

„Dol az a nemzet, mely Homéros, Virgili, Horatius, Hesiodus, Theocritus
 „egy fordítással az originalnak tulajdon stílusában mint Voss, Platts,
 „na! Dialogusait mint Schlegelmacher, Shakespeare mint Schlegel,
 „Aristoteles és Platon mint Fried, Cervantes mint Tieck, Corneille mint
 „~~Voltaire~~, La Rochefoucauld mint ~~Voltaire~~ ~~Voltaire~~? ~~Voltaire~~ ~~Voltaire~~
 „Völkert legyen bár ismeretlenül némelyeknek igyekezése
 „az idegen formáknak némely részleteiben, az, hogy Nyelvünk érzékeny,
 „elégge bizonyítja.” —

Nem fogja talán valamelynek találtatni az a gondolatunk, hogy az
 emberiség két, ~~egy~~ ^{4.} érdemeiben és hibáiban, hasonlóbb Nemziset
 nem mutathat, mint a görögöt és a Francziát, de igen nagy különbség,
 részvel. Ugyan az az elmebeteles, víz ledv, tengetegség, sőt frivolitás mind
 a kétben, ismétárosítva a legfejesebb lélekkel, s hazai büszkeséggel: de
 a görög mindenben poetai nép, a Francia még poetai műveiben is prózai,
 a legfejesebb józanúsáig. Ez a Metaphysikai józanúság elrontotta Nyelvet,
 ha a tömnyülállásod el nem vesztette volna is. Ugy járának Nyelvet
 mint az a festő, a ki, látván hogy rajolni elégge ügyesen és légyen tud,
 s elővön magát azon ismeretében, hogy neki csillogóbb s kedvesebb
 festésnek jutottat mint a sáinak, az Antidori tudomány és az Ideál ^{szó}
 ségének értése nélkül fog munkálkodni. Gyönyörű darabokat dolgozik, melyek
 lyeret minden csudál, csak a tanult szem nem. Míg a Német az Olaszok
 bolá feuntebb régiójában, nem teszi, hanem csak lelki szemével látott Josenát
 közt lebeg, a Francia az Alföld Jövelájában él és morog, s azt festi,
 a mit testi szemével lát. Ez a vastag Realismus annyira elfoglalja, hogy
 midőn az Antidori legiseőbb jobraitat másolja, a Vatikáni Apolló szem,
 almájának csillagot ad, mert a ~~val~~ csillagtalán szem nem ~~szé~~ a rug
 hatalan figurát mostani szabási ruhába öltözteti, mert mestellen figurát
 bántja a szem az illendőség ellen van; s a márvány színét testi szem
 kel másolja be, mert a természet az arcnak nem od nélkül ada színt. Ha ^{ki}

7 (a klasszikus fordításait értem)

is volt patkó' hez amtesse nem csudálható. — Imhol az mind németül,
mind magyarul, hogy az Olvasó ismésesse a mi szövegben fogó, maga íté,
kettő:

Welcher Wasserblüthen
Ist der höchste Preis weyn?
Mit Niemand streit' ich,
Aber ich geb' ihn
Der ewig beweglichen
Immer neuen,
Seltamen Tochter Jovis,
Seinem Schooskinde,
Der Phantasie.

Mit illet az első
Tisztelet & dícsőség
Szent Istennéink között?
Nem jeshet sandival,
Hancem az magam
A nagy Jupitas?
Örök-váltzó
Uj & mindendot új
Szer ~~szerelem~~ gyomarténel,
Kelle ~~szerelem~~ gyomarténel,
A Phantasiának, adom.

Dem ihr hat er
Alle Lären,
Die er sonst mit allein
Sich vorbehielt,
Zugestanden,
Und hat seine Freude
An der Thürin.

Mert egy szöveg
Mindegyid szerzet
Mellyet önmagának,
E' vad önmagának
Tarka hülömben,
Im e' ludosténel
Szabadon hagyja;
& ömül a kis bolón.

Sie mag ~~mit~~ rosenbedrängt
Mit dem Lilienstängel
Blumenthales betreten,

Rózsapálcá alá
Rajt-e' ollykor vész kaját,
& lilion-gárat vez, lezebe

Sonnenvögeln gebieten,
Und leuchtendenden Meer
Mit Kiemenlippen
Von ~~den~~ Klüften ~~der~~ Sängen:

Parancsol a lelednek,
V melkajadordal
Hűcsöli a virágodról
A gyengédörögplálatu
Hasmat' eszajcit:

Eses sie mag,
Mit fliegendem Haar,
Und lüfteten Blicke,
Im Winde vanten
Nun Feltenwände,
Und tauendfarbig,
Wie Morgen und Abend,
Immer wechselnd
Wie Mondesblicke,
Den Sterblichen scheinen.

Most ~~szépen~~ ~~csodásan~~ ~~nyilván~~ hajjal
V elborult léggel
Járdall a lelednek
Juvallatiben
Hűcsfalad könt,
V egyszerűleg
Mint a Reggel és az Est,
V más a mindudaron más,
Mint a Holdnak arca
Látatja magát.

Lasst uns alle
Den Vater preisen!
Den alten, hohen!
Der solch eine schöne,
Himmelwelkliche Göttin
Den sterblichen Menschen
Gesellen mögen.

Aldjud atyádat,
A nagyot, a megvéhédet!
Aldjud egyetülöc!
A ki halandó
Emlerined
Hgy szép, Hgy ~~nem~~ hervadhatatlan
Hgy talvat adott.

Dem uns allein
Hat es sie verbunden
Mit Himmelsband,
Und ihr geboten;
In Freud' und Elend,

Mert esd mihozgand
Csatlotta menyei
Lányordal ötet,
V meglagyta néri,
Hogy baj ~~minden~~ és öröm közte,

Als treue Gattin,
Nicht zu entweichen.

Alle die andern
Armen Geschlechtes
Der künnerreichen
Lebendigen Erde
Wandeln und weiden
In dunkeln Gemüth
Und trüben Schmerzen
Des augenblicklichen
Beschränkten Lebens,
Scheugt vom Joche
Der Nothdurft.

Uns aber hat es
Seine gewendteste
Verzärtelte Tochter,
Freut sich! gegönnt!
Begegnet ihr lieblich,
Wie eines Geliebten,
Lässt ihr die Würde
Der Frauen im Haus.

Und dass die alte
Schwiegermutter Weisheit
Das ganze Seelchen
Ja nicht beleidige!

Mint hű barátom,
Mindet el ne hagyjon.

A földmagyaráti
Első Földművelő
Mindem egyből
Szücsdő szüleményei
A pillantati
Szűl életnek
Ködös éldellésiben
S bűt gyötrelmei közt
Falmad, ögyelegnek,
Rostadonza a szűknek
~~szűknek~~ alatt. | Szűk

De ő minnélkü
Legyűgyesebb
Elkényezeti leányát
Társul adá.
Lassátod nyájában,
Mint kedveskéséret,
S hagyjátod öneli
Az asszony ~~szűknek~~ méltóságát
Házastodban.

Vy a szűknek kedvű
Mostoha nőleveség
A kedves elkényeztetet,
Bár merje bánani.

Doch kenn ich ihre Schwester,
Die ältere, gesetztere,
Meine stille Freundin:
O dass die erst
Mit dem Lichte des Lebens
Sich von mir wende,
Die edle Treiberin,
Trösterin, Hoffnung!

De ismerem én
Idősebb & érettebb nevelő,
Számos barátnőmat.
Oh, hogy fölem az
Az első ~~szó~~ fényvel
Törjen-felre!
A' nemcsin indító,
Higgytaló, Remény.

görög értes, görög név, görög compositio, & görög nyelo, & a
nyelo nem csak a Homéusi epithetumokban: ewig beweglich, leicht,
nährend, kinderreiche lebendige Erde, & nem csak az adjectivum,
val a maga substantivum után articulusal vetésében: Den
Fater preisen, den alten, hohen; hanem ^(az egész tömjén) bajos ^{szó}
ban az értesek, ~~egész~~ görög. & a fordítás által el nem vontott
Értes nálunk meg nem vesetteté magát!

Ne gondoljunk nagyon; ez máskor történt is így volt, ez máskor kö-
rött is alkalmatlan így van; & a Herder által ándált Irod. Könyv-
buc tanítgatja, mint írjon jól azon a nyelven, a mellynek ^(az a)
nagy kedvességű Irod. a legfőbb duma & keveltsége.

A' Magyar Nemzet kapott lelket és tüzet; mi nem emelhetünk
gyermek hűjával. Az a bajunk, hogy a' Carnotz' kiterjedt Szűrei, hisz
a Népeket nem együgyűre vezeti tanítványaik alá, hanem egymás
után látogatják-meg; hozzájuk, ismét veselkedésük miatt,
Ésöbben jövevény mint szomszédunkhoz. Más köztünk vannak, de
még nem ismerünk minden megjelenésükre, & nem adajuk értelmű, hogy
ők új tanítványunkat nem rugallat, hanem a' találgatás' megérte & st.

XI
Nyelvtan: koradalt.

12
regyobb és újabb tantrányaidnak példája által megtanulja. Mi mago,
lat és meggyesvélésben kívánjuk látni, hallani; és nemcsak az,
hogy a megjelenés egyedül a pánad adati, a kimerő vezérlés, ötötöt,
gyakorlatos végűk más elbírja a Theophrastus elvaritó világát; mi
idegenkedünk attól a mi idegen. Azor a járva nyelvtanról minden
gyakornakban az tette a mit valand szeged; és a hol az ő regyobb
és újabb tantrányaitat nem adati az ő kildőjűknek ismeri, ony
nan ő távoznar. Maga a Cecrops új hazája, Attika, mely magának se,
seinte nyelvet, tudományt, mesterséget, és még Jotenedet is, a Cecrops
regyobb hazájától vette által, a mit a pánad ő tántottar, és a Phoe,
miciái ladostól, és maga Aegyptus és Phoenicia is a még elvőbb,
től, de a kimerő nevelés által nem hozta hozzá az idő; Róma hely
től, az újabb Europa az Arabzótól és a Byzantiumból meggye,
től, és a Németek, még pedig elolthatatlan antagónis,
mikor mellett is, a Franciaótól; és nem egyedül dolgot, hanem
nyelvművelést, nyelvtanítást, nyelvtanítást, együtt a dologgal. A
Tudományok és Mesterségek országában nincs antagónizmus, nincs még
a legyabakabb és legyebb is, a nemzeti: ott mindnyájan cosmopo,
tár vagyunk.

Nem érteni a mit az érteni-tudó értene, rít, és kildőjűk,
mi a mit az érteni-tudó szinte csudálnar, még rítabb; és a kimerő
seme nem tud, hogy haladjon az? Nyomozzuk tehát, hol vannak a dny
tályaink, és miben különbözünk azótól, a kimerő legalább a haladás,
ban, hasonlítani szeretnénk. Látnar hol találhat-ol és hol kimerő,
kimerő egy az utat, látni fogjuk mit kell nemünk is kimerőnk és kimerőnk
rülünk.

8
„A. Kémet volt, úgy mond Karamzin, megismerkedémet a görögök nyelv-
tanával, és ezred példányok szerint készített Nyelvet, és ez által azt
a leggyakoribb Nyelvet, és poétai dolgozatokra a csudalhatóságig al-
kalmatónak tette.” — Aki az ő Nyelvet és literatúráját tanulja,
tudni fogja, hogy az ő Nyelvet nem csak a görög és Római, hanem a
Francia és Angol Nyelv után is készített, az írás formájában pedig
mind az magadéván tette, a mit minden régi és új Nemzetnél végre
szellett. — Ulfild, Püspök a 11. század által eltergette Jothaknát a
mai Oláhországban (Moesia), a keresztény Időszámítás 300. évi.
kefordítá a Bibliát, mellyből a négy Evangyélium és a Rómairól
is leolvas egy része még ma is megvan; és ez gyantájára való,
nemcsak görög, és leírás leve németre ezen fordítás ~~által~~
Nagy Károly Császár, 1490 körül, és vezette a nép nyelvében forgó csend-
es, és feljegyzette, valamint az addig dolgozott irások, ezt inkább
vallásra tartozó munkát volt, olly gyorsan fordítva leírta original,
jair után, hogy nem csak a leírás syntaxis, hanem a ~~deccimatio~~ ^{szótagolás} vég-
zetet is megtartotta. Maga az a koronát viselő nagy ember is részt
veve a Nyelvművelésében, és a holnapodnak és a jelenet új nevet
adott, és egy Grammaticán kezdte dolgozni. Új változatok. Most a Ro-
mencali Troubadourok példája szerint, a ~~Wider~~ ^(Meynweiger) Hohenstaufeni házból
eredett Császári ház alatt, a herceg ^{Enedloji} állottak-elő, a Schwarz-
beni dialekt, mellyet a városabb ^{hülfoeld} példányai megismerkedtek,
eltolta a Frantoniát, melly addig uralkodott. Ez után a Meiss-
vángeser következett, és a Nyelv tisztábbá, törvényeinek hibébe kezdte
ni. A legújabb Jotolár és a Törvénygyűlés Nyelvet mind eddig a leír-
ás volt: Luther előáll, kefordította a Bibliát és azt a nép kezébe adta, ^{annak}
Nyelvet ^{mind} minden újabb kiadásban tisztábbá tette; és minthogy ez az ő német
olly való, olly szép volt, mint a Kaldie minálant; az ő Bibliája is

inger nicht, und ich laß ^{hinterlassen} den
neuen ^{Uton} ^{*)}
sich dem Nachhall, und bleibe, die ich war.

Neu tucöm, & elhagyom halai az új
áhangot,
Hasonlót az Utánczolgáshoz, & macadoz
a melly való.

ich die bildsamste ^{***} bin von allen Spra-
chen; so träumet
der pfuschende ^{****} Wages, er dürfe getrost
sich gestalten,
die es ihm lichte? Man delint nie zum
Mänle den Mund; nie werden
von den Zwingern die Glieder vogas ves,
renkt.

Mivel én legképzékenyebb vagyok minden
nyelvvel (szól) közt; úgy álmodja
Mindem kontárolódó Merő, hogy engem bíz-
vást elalárolhat
A mint kéjener tettség? Vajon felfigyel-
számot; & még
Vigáron is figyantsjár tettemmet.

selbst Umdeutungen werden gewagt.
So entstellte die Fabel
Venus zum Fisch, Apollo zum Raben, zur
Tigetinn, Thetis,
Delius Schwester zur Katze, zum Drachen
den Epidaurit,
Und zu der Herde Führer sich, Jupiter.

Még elváltozásot is megtesznek. Így a
nél a ~~Vajon~~ Mese
Venusz halá, Apollót hollóra, tigris,
névé Thetisz,
Deliusz nővérét macskává, & a
kanyar az Epidaurusit,
& a nyáj vezetését Juppiter.

*) Hinterlassen. (Nálund nincs, & hasonló egyen magyarság: oda leuni; lassan elhalni.
**) Uton. — Umeisch, nem nem-ember, hanem mindor ember; így Uton, áhang.
***) Wages. — Uj; participiumi substantivum.
****) Bildsamste. — A Magyar erősen bátran öfvenéteheté-vel; a korban
névszóból szét, az szóból névszóból, a gyököszóból kicsinyítőszó, ismétlődés, sokkal nagy-
gyobb szóban szerepelt mint a Német, & az öfveforrástban bátoritalanabb mint a Né-
met, de szerencsésebb mint a Deár, kivált ha hosszú szavakat megcsordázt a élbb, & melly
am létevény a Német a maga Syntaxisában!
****) Wages. — Uj.
*****) Tigetinn. — Uj, mint tigrisné.

Wer mich verbrühet, ich hab' ihn!
 mich gallizisiret, *) ich hab' ihn!
 Liebe dann selbst fürwahr nicht, wenn
 sie mich zur Quiritinn
 machen, und nicht, wenn sie mich ver-
 achän. Ein schabnes Beispiel
 lies mir Hellänis: Sie bildete sich
 durch sich!

Ha hi engem elbrittol, gyűlöltöm aya! galli-
 cismál, gyűlöltöm aya.
 Még a kedvegyeket sem vesetem, midőn engem
 Quiritinnévé
 csinálnak, nem midőn elachajolnak. Egy
 magas példát
 Hagya nekem Hellénis: Maga által légy
 magát!

Meiner Schwester Hellänis Gesang ist
 Gesang des Cirenens;
 Aber sie will mich nicht verführen.
 Ich war die Schuldige; folgt ich,
 gleich der Sklavinn, ihr nach! Daum
 kränzte mich nicht des Lorbes,
 Daphne zuvor, nicht die Eiche, die
 Hlyn einst war.

Hellénis? testvérem dala Cirenens? dala
 De ő nem akar csábítani. En volnék a ve-
 lés, ha őtet
 Mint rablány követném. Még nem lőp-
 rúna borostyán,
 Daphne egyelőre, nem a tölgy, melyly leg-
 Hlyn vala.

(Egy Skald regélek szerint Baldes, jó de vesenevetlen Jöten, Hlynis
 Barátság? Jötenéjét, tölgyfává változtatta volt.)

*) Verbrühet, gallizisiret — a Brit (angol) szótól jól van származtatva
 a verbrühen: de jól e a gall (francia) szótól a gallizisiret. A hitező klog-
 kal az epe a rossz dolgot rossz szóval adará megjegyezteti.

A német Némethet csak azt juttatjuk emlékeztetőbe, a mit Öljó,
I. kötetében mondta:

Aus allen ~~den~~ goldnen Feiten begleiten dich,
Natus, die Dichter. Dichter des Alterthums,
Der spätem Nachwelt Dichter. Segnend
Sehn sie ihr heilig Geschlecht hervorgehn.

Még a görögöket és a Rómáikat sem kell követni és nélkülül, az az, a nél,
kül, hogy a követés bezedündne erőt vagy szépséget adjon: a szem előtt,
az újat is kell, ha a követés azt adhat; mert az ~~az~~ arany idejű újat szem
hogy nemcsak hason-fogva a terméggel mint ~~az újat~~ az arany idejű ré,
gied.

A francia új jött a magyar Nyelvellel, mint az a festő, a ki, látván
hogy rajzolni elégé ügyesen és kezesen tud, a elhíván magát azon ügyes,
cséjében, hogy neki csillogóbb a kezesebb festés jutottat mint kései,
nad, az Antikod? Avidinma és az Ideál igazságának értéke nélkül fog mun,
lához, a gyönyörű darabokat dolgozik, mellyeket minden arudal, csak a
tanult szem nem. Talán nem lesz vadmerő a gondolat, ha azt mondjuk,
hogy minden új Képzetel közt egy sem hasonlít annyira a régi görögö,
hogy mind érdemében mind hibájában, mint a Francia: ugyan az az
elmélekedés és míg kedv sőt legrittegység a frivolitás a legfőbbisabb lélek
hazai büszkeség és becsület szeretete mellett, a melly a görögöknél: csak
hogy a görög a becsület alatt nem azt értette a mit a Francia, a görögnek
mindent fel kelle salálni, mert belőtte nem voltat, a kedet követni lehetten.

49
160

együtt a szarvok, mivel jobban a Küprus mint a Cyprius, —
melly egyidejűleg Ellenkezőleg arra is tevékeny, hogy a víz alatt nem
is lehet, hanem a vízet is érte: de már az efféle is nagy
nyomán nagy kün. Arra kellene gondotmagunkat az olvasat
lalt, hogy holmit magyarázatot nélkül is megérthessünk.

VAN E HATAKRA AZ IRÓNIAK A NYELV KÖRÜL?
ÉS MEDDIG TERJED AZ?

Itt egyéj, per a nyelv tisztasága mellett huzgól és az újítás
köte e kérdésereu forog:

Miben áll az Irónia? abban e, hogy valon tövesse a kórú,
és attól elállani, bár hibát, vót vétkes parancsol, ne merézeljen,
vagy abban inkább, hogy a Nyelvet a maga ideáljához hasonlítja
az az, minél bővebbé, tisztábbá, hathatósabbá, szebb-zengebbé tegy
I mit kell óhajtanunk? az e, hogy Nyelvünk az maradjon a mi v.
vagy azt, hogy az gondolatunkat é érzésünköt éimomástokra, s
mivel' helyítésére alkalmasabbá váljon?

Ha tölem kívántatnék felelet, a ki e kérdéseket tezem, én így fog
nam azt adni:

A' Paló, mint mindig, úgy itt is, szeretete helyén, a közönség fog-
lani. Sem a Kórúak imádói nem kívánják — (azokat tövesen, töve-
sül és nem ély a vezéret, a példát é nem az értetlen engallatit a
járt tövetni) — hogy a Nyelv a tökéletesedhetév' útján feljebb ne há-
dosson; sem az újítás nem. — (azokat tövesen, a ki iconoclastai
dühkel mindent fel araszánat forgatni, a mi tisztelgete talán hi-
báson jutott) — hogy Nyelvünköt egy valamelly egészen más

et simálsán. Hogy a mi a Nyeloben megincs, nem mivel megvan
 a Nyeloben, hanem mivel arra nézünk is szívéigünk vagyon, & talán
 a hatékony szívéigünk, amint meggyezessék; hogy a mi abban is
 világos és létezőtől, világosvá & létezőtől értelmezésé; hogy
 a mi szemmel azon műveltség vagy tévedés ejtette, arról elhárítat,
 hogy a mi abban kedvesen-hangzása kedvesen-hangzása válna;
 és mind ezt oly mértékben, hogy a szívéigünk felül még gyönyörűség
 re valóval is bírunk, & olykor épen a bujálkodhatóság: egyebet is
 ami a Nyeloben kár nélkül megmaradhat, illetés nélkül megtartat,
 és a szépségei, melyek épen az által, hogy azok neki tulajdon & másokkal
 nem közös szépségei, még becsesebbek, degen szépségei által nevelésnek,
 & a leírásának nemzeti bélyegét és színt bírjon ugyan, de még is olyat,
 hogy Betáinak és Prosaistáinak remekműveit a Szépnek és a Jólak,
 nyakhoz, a régibb és újabb nemzeti drójtának munkájához, mint ezt,
 nek egykor majd kétszázéid, mostan még tanítványait károsítanak,
 vanat — az az, a mit a zóna nem Stylisticai, hanem Lexiconi, nem
 gyűlöletes, hanem bizalmasan értelmezésben vett Neologusok elvált,
 képzend.

E' két kérdéssel & e felelettel kereszttettem-be én a Prof. S. és
 Dr. B. Hrad' Munkájának Recenzióját (T. Gy. 1817. XII. 104.), &
 a Recensio' elején kimutatottam volt azon munkáját, a melyet
 az íróinknek figyelmét & gond, ~~is~~ kívánja. N. Úr nem ügyel inté,
 veuse, & emelözvén az emelözvén, elégnél tartotta tanítványokat
 homisnak is veszedelmesnek is nevezni, ~~és~~ kétsésem külvívőségét fessé
 Betáinak vörzosi bretevéletében, ~~és~~ a lelkes Helmezi' Erteles
 kércen egyben elváltott, & Schillenek e' sorain: Das Jahrhundert

ist meincem Ideal nicht reif. Ich habe ein Bürger Jereu, welche kom-
men werden, még mutatja is magát. A bánás igazságátalan, & mi-
dön oly nagy mélyű dolog forog kérdésben, mint a nyelv, nem
ellenes könnyedén fogni a csapólat; mert, ha lárt vezüni, a lán-
száradóra hatat, & a nyelvét haladavát legalább lávlehet, &
szólhatja. A Schilleri szó valóban tiszteletre méltó, a Helms-
Erdélye nagy, és hasznos, & leveletől ismert, & lávleletől
sőt dolgotat foglal magában, & az az untató brétere nem való,
mert célra tartozott az az untatóság.

Közel eszendeje más, hogy a Publicum hallotta kélem a lán-
dét és feleletet, & így tudhatom, mit ítélt eránta. Esem ragad-
de mihegyt a dolog alkalmaztatásra jó, sőt meggyőzőkésetlen id-
genéget éjener magorban a példát? elfogadava eránt, mely-
ha számom bántátléren nem véteit — természet. Véteit az
gondolat is tartoztat, hogy így Nyelviné más Nyelvé válit mi-
a mi eddig volt, ^{& így jött} ~~mihegyt~~ ^{iszen helyeggen, hogy} ~~mihegyt~~ ^{ant} mi megant is
nem arajuk. Bizonyosan nem! Mi az arajuk, hogy Nyelviné
ne új nyelv, hanem csak megújult nyelv legyen; újabb, bővebb, &
célra alkalmazosabb. Nem látjuk Ellenkezőint, hogy az külön-
ben sem maradhat az a mi volt, és hogy a mit ~~is~~ nem szeretnek
most, arajuk sem szeretnek a Gyöngyösi, a Krúnyi, a Erdősi, a
Bátori László idejében, de ~~most szeretjük~~, hogy a Latiatuc fe-
leim nyelve a Bátori László nyelvové vált, & ez az Erdősié,
ez tovább a Krúnyié, Gyöngyösié, a Báróczié & Baróti-
vá, ^F Adtos a változás éjre-vehetetlenül történt, mert az Inóbat
inkább vezíté homályos éjre mint a dolog tisztább látása, & ^{is}
F most más szeretjük.

idő meg nem érte, & levettebbet voltak, mint most, végképen: most
előre-vehetőleg történi, & míg előzár nélkül történi, jól történi; akkor
változást nem annyira az Irtól mint az Idő tette; mert Irtól és Oltól,
nem is voltak: most mind az Idő tette, mind az Irtól, & en
nem romlásra, hanem haladásra mutat.

Palotán az Irtó ura a Nyelvről; szabad-Élő, de nem var-Élő, tan
mált-Élő, nem tanulatlan-Élő ura, barátja, nem ellentéte, művelője,
nem pusztítója, nem rontója, hanem építője. Parancsol, de nem, mivel neki
parancsolni képpel, hanem mivel jól, szépen, hasznos parancsol. Az ilyen
megjénés nélkül tanulja a Lexicont, a Grammaticát, a Jótást Códexet:
de mindon mind egy nem légyéget azon végre, a melyet a Nyelvet bír,
júd: akkor mint a Berzseji Erőse, akkor mint maga Berzseji, az Erő —
- - - gyémánt fegyverével

Ényes ura tudodva töl & nyit.

Palotán a Képió (a ki a Kép nemében dolgozik) nem ismer jobb töl,
vényel mint azt, hogy írása szép legyen. Palotán egy igyekezetet vége,
heti, az neki mind szabad, akár enged a Grammatica és a Jótást, akár
nem. Nem gondolunk vele, hogy egy szóban borzadva hallják, mert a do,
ly nincs kiiltomben, & az idő és a hely kívánját, hogy merészen, vót
sármesben kimondjuk; a ki garuntat kárkozatja, kédje magyará,
táját az Oltól férffijaitól, kéd Cicerót, Virgilt, Horátot és Quintili,
ant ismeri tartozna. Utus ergo dominatus in linguis: Scitote ne,
quaquam, egy írja egyjűt Ellentézőm, & lényegét kimondanom, hogy so,
ha még haunibb sauntás adva nem volt. Sőt az Irtó parancsolja hogy
lygy legyen, & úgy lesz; sőt az Irtó vjótással csinálja a mi Jótást nem volt.
Paratlan a Nyelvet Tudományában, & nem ismeri a régi lét Nyelvet
Könyv Literatúráját & az újabbat, nem ismeri a miéndet, a ki egy tan

gadni a társaság. A jó írókat abban áll minden ~~szem~~ közt, hogy
egyedül azt nézje (tudja az ilyen, hogy a merészet minden helye min-
den minden és minden jóval elöl), a mi nyereségére lesz a nyelv-
nek: a jó Olvasóé abban, hogy mind azt írja, a mi nyereségére lesz
a nyelvnek: ne felejtse el, hogy valaminek van jó író is, rossz író
is: úgy jó Olvasó is, rossz Olvasó is van, ity, mint Athenában,
Rómában, Párizsban, Londonban és Weimáriban, s érvált akkor,
midőn a Nemzet' Literatúrája még csak kezdetben volt ott,
mint most még nálunk.

A jó írókat egyé a tanításról azért beszéltem, a mint mondjához
mivel és veszedelmesnek, mert azt teszi-fel, hogy éppen írást
a ki a Grammatica' és a Czódas' törvényeit általhágdossa, a nyelv
természetét s tulajdonágát vétegeti, s beszédét gyakorlatlan zavar-
s hijsései által érthetetlené teszi. — de a ki említezi a mi
ezen irásomban is mondtam, zavarnak s magyarázatot nem
adhatja; — veszedelmesnek azért, mert minekutána az írók
gában ritkán egyeznek az emberrel, s leghelyesebb s legiszább
lévnek kiki a magát tartja: annyi író s Parancsolója lesz a Né-
pnek, a mennyi író; s így a Nyelv nem valk undok zavaréba
vált. Nem teszi az a tudós férfimár, hogy én egy Epigramma-
ban, melyet csak levelemből ismer, mert eddig nyomtatva nem
volt, a Palladi' példája által még bátorítom a külföldben is
bátrakat.

De most még a bátrakat mind bátorítani mind rettenteni
lévén az időt, valaminek azt is kívánják, hogy még a Palladi'

... is rettegőket bátorítand, & éreztessük velük, hogy mereni
 ... mereni kell, ha vol merés szerencsétlen is. Palládus
 ... bizonyosan osannat; bár nem minden Palládus agót, hogy más
 ... Palládionat lépjeli & magát Palládionat ismertetni látja,
 ... ha az igaz Palládionat mindenümmundája nem Palládusi mun,
 ... is. Tiltand-e a merést, parancsoljuk hogy minden a szerint is,
 ... on a mint a grammaticusok és a Horátus parancsolják, meglát,
 ... mit nyeriünk. Így legyenek botlások; de hogy agót állalmat
 ... nyjannak a Nevezet' kedocv birtokára, annak titalom és par
 ... ranasolás nélkül lehet elejét venni: adjunk jobb és jobb jél,
 ... dárak, adjunk mesterei műveket, & öntényte elhallgatnak a rosszat.

A Horátus' tisztelőji Horátus'nak c'zavait: UELLS, quem pene
 arbitrium est, et jus et norma loquendi — a szerint horját-fel
 ... ellen annak megbizonyítására, hogy új Horátus terem
 ... a megholtakat feleleveníteni, új alakra változtatni, & új
 ... cionat csinálni, idegen phrasisokkal élni nem szabad, hogy
 ... nem lejtődhetünk annak gyanúságból, hogy egy a tudós jérj,
 ... a Horátus' nem Horátusból vették-e, hanem valamely citátum,
 ... laptár-fel. Itt ezt gyanúságnak felőlöt bántás: nem bán,
 ... a ag' semmi-fel, hogy Horátusból vették ugyan, de Horátus' nem
 ... ? Valóban illő elejét venni valaha, hogy Horátus'at olyat
 ... mondassanak, a' mit ő mondani pisult volna, & tovább ne bi
 ... angoljuk zavarait. ~~Horat~~ Imhol az egész hely a II. Könyv 3. dicit
 ... Gistóljából, vers 47 — 42:

Dixero egregie, notum si callida verbum
 Reddiderit junctura novum. si forte necesse est
 Indicis monstrare recentibus abdita rerum,

6
Linguae cinctus non exaudita Cethegis
Continget, dabiturque licentia munita. prudentes,
Et nova fictaque imper habebunt verba, fidem si
Græco fonte cadant, parce detorta. Quid autem?
Cæciliis. Plautoque indit Romanus, adentem
Virgiliis Variisque? Ego cur age acquirere pauca
Vt possim invidios, cum lingua Catonis et Cnii
Sermonem patrum ditaverit, et nova rerum
Nomina protulerit? Vicinit, sequeque licet,
Signatum præsentis nota procedere nomen.
Ut silvæ foliis prunos mutantur in annis,
Præna cadunt, ita verborum vetus interit ætas;
Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
Debemus morti nos nostraque: sive receptus
Terra Neptunus classes aquilonibus arces,
Regis opus; vestivæ palus, agitataque remis,
Vicinas urbes alit, et grave sentit aratrum;
Veu cursum mutavit, iniquum frugibus, annis,
Doctus iter melius: mortalia cuncta peribunt,
Nedum sermonum vetus honor et gratia vivax.
Multa renascentur, quæ nunc jam cecidere, cadentque
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
Quem penes arbitrium est et jus, et norma loquendi.

A hol a felednek egyide a közhatárolon' elvételén bizza ügyet,
a második szöveget észre, evel kell eltelni a Nemzet és annak képe,
viseleti erény, a hi ite szől, mindemel intabb átjárja ~~magát~~ tartulve
késni magát mint egyel a vétellel. A Nemzet bizonyosan él, látásán,
mely bölcseségű, a dolgot értő leírfiadást nevezne. E: erre a név: oly igen
kedves történet ügyeinek elintézésére. De az ember minden él, látásán,
den bölcsesége, minden előzültsége mellett ember, a megfővődhet, a mi
még emel is vitalmasabb, megfővődteshet, a gyakorlati ügy dny főtés,
gyoran, hogy az meg sem sejtje; a Nyelv ügyében a Bíróság amál van
szedelmesebb, meg a gerányt tudós és tudatlan *) egygerányt az kiffi,
hogy ha van valamely képp a mit az emberi ismétet teljesen megrogad,
katol, úgy az a Magyaroknál a Magyar Nyelv: míg az, a lid életet

41

21

116

relatíveséhez, s nem végeltesetlenség úgy mint egy, a más kíméletlen, 116
 edl egy szóba álltathatva.

De emlékeztetni fog talán bennünket, hogy a Nyelvi fejelet
 kora s a Literatúra arany százada egyben különböző dolgok, és
 hogy a fejelet kor alatt csak azt érti, melyben a Nyelvet or-
 ganicus törvényei megszabva állanak.

Mi úgy hisszük hogy a Nyelvi fejelet kora s a Literatúra
 arany százada mindig együtt járnak, s egyideig is másira is
 az is függ, hogy a Nevezet ^{minden} mindenben nagy és minden-
 mindenben elég nagy számú Irodai a Nyelvet előkészítette legyen.
 Ami a Nyelvi organikus törvényeit illeti, az az Arpad, Kol-
 tás és Jas idejében nem voltál kevésbé megszabva mint ma
 vagyunk: ^{voltal} élejtve teljesebben mint a hogy azt a nem hibátlan
 de nagy Révai hagyta, még ma visszemenet, holha azolta Literatú-
 rával, s az által Nyelviind, csudálható s nagy reményekre élje-
 kető előmenetelt teve.

Ha a feljebb említettében nagyon meg nem csalatkozunk,
 Persegly István szavai nem tehetnének egyebet mint azt, hogy
 Nyelviind azt a korát éli, mely az előbbi századéhoz képest mor-
 datasid fejeletinad. De ha a szó csak egy lenne, úgy semmit
 nem lenne, mert minden nevezeteket tehát a következő század-
 hoz képest? s nem volt e a maga szűrségeinek s ismétetinek
 mértékével mérve, legalább az ő reméltben, a lid a későbbi elő-
 menetelt meg sem almodhatát, mindenid századind Nyelvi
 fejeletin korában? Apáczi Csere János 1853. lezde nálunk
 magyar nyelvben tartani Irodai lezdejét, a mit a Nevezet
 közt Thomásius később mere. Nygán azon est. adta ki Cicy,

clonadiáját; & a melly nyelven a feuntebb Lidományod' akkor
 ismét cyclusa taníthatatit, a mellyen ez a Cyclus nyomtatá-
 sás alá adathatott, arról nem lehet mondani, hogy gyermeki
 értendéjét éli, arról az a kor igazságtalan tevélykedés nélkül
 elmondható, hogy férfiu korában áll. És még is mi, ki ez
 Nyelvet egészen más korban veendő-által, mi, ki ez a bőve-
 simább, szebb Nyelvet egészen más korba tesszük-által mint a
 mellyben találtuk, mondhatjuk e, hogy a Prof. Vere korabeli
 Magyar Nyelv férfiu koru Magyar Nyelv volt? & mi volt
 volna dolgainból, ha Vere az adori férfiu Nyelvet olyan-
 nak tekintette volna, a mellyet így nem volt szabad többé gaz-
 dagítani, mint a mi Orthologusaink nem engedik a miénket
 ő maga mind példájával, mind a Munda Előbeszédében, hol
 Jazánat nevezetes helyeit ~~szavait~~ korasan felidézi, egészen
 ellenkezőre int. Vár, hogy igen helyes theoriáját merészebbé
 nem vette praxisba.

egyedül

Verséghy Urnak annyiban volna igaz, ha oda célzott volna
 szavaival, hogy a változásod & változtatásod annál több nehé-
 séggel járna, minél közelebb jutott a Nyelv a maga limivel-
 tése' fő tetőjéhez; de még ezen értelemben véve is, ~~vannak~~ a mon-
 dást csak félig vallhatjuk valósnak. Mert, hogy változásod
 & változtatásod illyentor is történhetne, az minden Nyelv
 Historiája bizonyítja.

A melly Nyelven egyj Niasz és egyj Odyszeia énekelte-
 tik, az más clétte volt teljes erejűnek, és így férfiu korának, ko-
 rnak. És még is Homér felől ezt írja Biographija: ΑΥΤΟΣ ΕΠΟΙΕΙ

2.

39

23

2

let.

100

118

119

... boldogító mint az a nyelv szabadványa velemi nincs, és velemi nem
 lehet. Szabadvány, az az ismeret és nem ismeret ismeret, nélkül Mest
 vég volon és vola sem jutu-el magy virágzása: szabadvánnyal, az az, is
 cés és nem ismeret ismeret, mindenit eljutott, és ha valakova, ide
 lés az, a mit az Amilinszodmet egyjire kiltott polgárossainak leltar
 Nihil potior venger vita est postulosa libertas quam quietum verditu
 ... minen e magy valand is az az Egyiség, a mellyet F. N. L. elágnel me
 a gyűjtésében. Bizonyosan magyan. A nem gyűjtésében erant pedig maga is
 szabadványot enged a róduat. De ha megolvassuk a mit egye Hais felől
 mond Grammaticájának II. köt. lap 434., megnyitit szemünk, és látjuk
 siltot. Constantinum hungarici nominis palladium nevezi a magy
 nev leggyentebb palladiuma magy nyelvének nevezi a mit Fróind, egye le
magy nyelvét additanti, aceleret, midon olly orthographiai és gram
 matikai vértelével töltid. el írásait, mellyet egye Grammatica által
 nem igazolhatnát, de igen más Grammatica által, és 438. kimondja
 elég világosan okaját, hogy egye Orthographiai és Grammaticai ve
 ternet auctoritate publica toll magytilalmaztatni.

Mellyet egye a nével, a mellyetve cyclozua garat. 437. Egye
 vedelemeit, ugyanond ott, nem lehet egyebkent elejét venni, mintha az
Itoludban cetta et indubitata philologiae principia fognat tanitani
Hae scholae lingua universim adoptata, quilibet scriptorum aliquan
suae inscribendo libertatis partem consecrabit quidem, si volet (de
his ha nem fogja adati. nass ilye toll e ismunt mint a többet vengy
fontos, vagy egy mint magyul?) at una ad accelerandam Philolo
 gorum et Grammaticorum, verbo, omnium aliorum scriptorum un
 nem, sine qua culturae linguae cogitari non potest, plurimum con
 feret. A német nyelvhez hozzá járduál, melly el volt diffelmitve a
 lidártól, míg Adelung nevir Grammaticát és Lexicon nem adott; az
 ta Egyiség van Fróir közt. Cita van e? és az az Egyiséget az ortho
 si hatalom hozzá e be, vagy az idő, minden parancsolat nélkül.
 Az volna egyedül hátra, hogy köztünk Magyarág? Censurjai állit

du bist Pögnu baldig jünger Adoranten in jungen Landes Ringen. Nun
dein Altäre dem Gott des Landes, der König in des Königs die V. u. K. offen
den Widrigkeit. Auf und hoch mit Olympia offen. Das griechische Volk
das kommt an der Tafel, und dem Gebirge, und mit ihm eine jünger
nach sich die einen Rüstung, u. ~~mit~~ mit dem König auf die einen Land
Münze blasse die jünger und, u. dein Name vorfällt gesagte.

Der Fall blüht sich: das im Hofe dient eine das Pögnu: das jünger
und ihm milige fließt gabunt, und bringt der Kaiser, ~~mit~~ ^{für die} er glüht, offen
eine hat glüht eine jünger. Die ist, fremder Mann, die hat die
die ist ab bekannt, was keine jünger und Rufen wört sind; ~~mit~~ ^{die}
bewußt, der Fall in diesen trägt, mit Rufen Rufen auf dem Hofe
Erndte. Th., die Holz des Hauses der Stadt, ging so in die Wohnung
eines Völkertum ein; so Baran, so Pögnu, die in dem jünger
wenn Rom, so Gab. Bethel. Das führt die Verwandte Vaterland, die
and der Gloria ist jünger auf ihre erlasten Triumf zu ab, in
auf sie und ihrem neuen gelübten Tagen zu ab. Lassen fort, ge
Mann! und dein Wissen lassen und, das wir die Kaiser wört wie und selb
lieb sollen.

mellette, benne megláthatatlan feneketre akadnak.
Két példán van először, ~~az~~ melyek közül Nagyjaink, két a köz ügyre irányítják, 31
az egyik a nyelvészeti, a másik a képzés. Az az Academia parancsolt a mi len-
gő: itt az ~~szó~~ és grammatikusok mutatják. De mi az de nem parancsolt,
nem a képzésnek ~~jel~~ ~~dolgoz~~ nagy gondal készült dolgozatokban & theorikák,
megjegyzésük de, & a mi a mit tanácsoltak elfogadtatását az időre
A Francia Academia a Nyelvet végképp & az új, hamissá
kézzé tette: a kémet gazdaggá a Nyelvet, a képzés pedig oly pont,
mutatván, hogy a kémet minden nemében teljessé ~~tegye~~. Kérdés e ten-
melyiket kell követni? Mert hogy a Nyelvet magát az egész Európán,
el megkedvelte, & hogy a Francia Literatúra (a többi nyelvűből érvel,
ben sőt) előre áll bizonyos tekintetben a kémetnek, az nem az
Academia munkája, hanem ~~egy~~ ^{a képzés} törnyilmények & egyéb okok. Hisz
még a kémet ~~szó~~ pályáját, & még ezt. ~~1717~~ Friedrich bántotta, József
még a Klopstock ~~szó~~ ^{szó} után sem vette pártfogásába, & a Maffias
kémetje egy idegen hivatal országában itta a kémetet örök dicsővel ragyog,
a kémetet & olly tüdő Odájit, melyek a Horatiusit is felülmúlják gaz-
dáltságában: XIV. Lajpó és Richelieu & a Haza Nagyjai a nagy
kémetet meztelen börtönből, segélték, & a Haza jobb fiát a pályán megfutasára türel-
A Francia Literatúra & Nyelvet így soká van lefoglalva a mi a kémet: de a kémet lehetne
aztán a törnyilmények által segéltetné a mi a kémet. 126

szülői az Isten birtokát, mert ez a Birodalom
nem érte azt, mielőtt az Isten Anarchiára
szól, így mond, az Anarchiát igazolja. A mintology az An
éte és semmi hátrévalóban nem lehet és nem kell lenni: m
a h a a mások felé embereit, hogy mint jó hazafiak, az Egy
kedveit, mondjanak le különbözőségeiről, és általában, köla
kedveit, meggyőződés nélkül, és meggyőződés
is, továbbá a mit a Többség követ, javul, kíván.

És mi az érthetetlen? az e a mit minden nem ért? vaj
intéző, a mit szerdi nem ért?

A h a az Isten bizonytalanságát emlegeti, gyamuda
magát a Philosophiával, és ennek tanításai elvágathat
mind, létegeit mind rettegést.

Ha van e Anarchia a Tudományok országában? és
lekedve? különbözőségeit Anarchiánál kell e nevezni?

És végre az az alku, apó a baráti sérintetel, az a való
többsége. ~~mind~~ mind ezeket a hazafiság kívánna e? az
sérintet kívánna e, hogy a különbözőségeit másféleképpen vége
nem lehet, ~~mind~~ Együttvégre különbözőben nem juthatunk?

Az Orthologia embereinek nincs semmi rettentesebb mint
ez az Anarchia, nincs semmi elajthatóbb mint ez az Egy
nehéni pedig úgy látják, hogy rettentesebb mint ez az Egy
lay

Indolimitas.

ΠΕΤΡΟΣ.

Ura az én életememben. Nem abban, a lid az
úgy szeretné nem: hogy annál fogva bánt,
hasznát.

Bellona pajar.

Jaj amara az olo, avarat a Criticant, a li nemelty
jó, nemelty pollés, nemelty munda ~~Étélke~~
Étélke, az nem egy bizonyos Classicus olva,
sáza alatt nevéredet éjelmei hoz hanem egy
Éle, refer & pinga.

M. Ny és M. Ny kirt minis kintombjig, Metá és Betá
2. Pros. és Pros. Nyelwe, jó. Poey és Poey, V. Pros.
és Pros. Nyelwe is azon egy nyelw, a mi cunct
nem habnd, amara sem habnd É. Hamis kirt
legyen. Sum est unig. Pedit. V. Pros. és Pros.
galusiat.

tor és vilag és.

amullás nélkül elmelkedni egyenesre a tevedési.

4/K. A.

Dugonics a nép köze.

Koronyeséthevés.

Caligant oculor

Kezsem. feloldó a nyelvem. Miben volt Estabum
a nyelvem.

Értekezésemre, nyomond l. 438. nem lehet egyébként eljött velem,
mint ha az Iskolában a Philológiának erős alapon épített tudományának,
szóval tanítatni. Mindeztána ez az Iskolát nyelve így az egész nemzet
szóval elfogadhatandó, quilibet Scriptorum aliquam suam in scribendis li-
teratis partem consecrabit quidem, si volet, at una ad accelerandam
Philologorum et Grammaticorum, verbo, omnium aliorum Scriptorum
Unionem, sine qua cultura linguae cogitari non potest, plurimum con-
tribuet. A Német Nyelvet hozza példának, mellyet elleget a botlásor és
szóval a szóval, míg a delung pedig Grammatica és Lexicon nem
adott, s (így l. 438.) a Grammaticai és Syntacticai törvényeket a kint,
szóval katalom (auctoritas publica) az egész nemzet nevében, megállapít-
tatta. Így más nemzeteknél is, nevezetesen a Franciaánál, hol az Aca-
démia Negyvenjei parancsolják, mi helyes mi helytelen.

P. F. U. vezedelmezt éntelget, s a Magyar nyelv leggyentebb Pál,
Könyvtárat védelmet, midőn írónk oly Orthographiai s Gram-
maticai vésztelrel tölti. el irásait, mellyek egy philosophiai
készen is Grammatica által nem igazoltathatnak; társai kö-
zül, mellyek azokat, a kité a Neologusok felén nem hatást áll,
s a Nyelv megvértett Feltege? bűnöveinek kiáltjár-ai, s
készen Magyar a Nyelv védelmére ^{állnak} költöztet, mintha min-
Magyar tudná, mit kell a Nyelvtanítás ellenes vésztel,
készen védelmezni. Ez a vésztel bizonyosan nem javallható. —
Kéltel P. F. U. at.

ami, a hol arra szüdvég van, nem tanácsolau dolog; 4. más
nem szabad
széles emelni a más' birtokában. — De a nyelv nem a más
ra. Mien: és így emyém is; 3. a farsavag' folyamának
nem keresztül-futó erevel azt tehetem a mit jóval látok;
Nytor, úgy mondja Cicero. (ad Famil. III. 7.) az egész
nyelv' folyamával is; azé jó, azé hasznos. 131

Pécsen Armasombattal katonai helyen Pápa Mihály.

Nyitra van Jászok mellett és város.

Jászok

Nyitra

Polyák

Bogáron Jóló

Hegymeg.

(V)
~~XVII.~~

Glottomachia.

Nya fel fogom dolgozni, kitoldani a mit telt,
v. elhagyni a mi nem szükséges vagy v. m.

Nov. 17. 1828.

— (1-741)

széles minőségű lett, a Német Királyság, majd itt is ott a József-
indulat. el. Vigyázandó.

széles tettek, kímélő, kinyújtottak. Uj terminatio schyzi.
Muzs.

erectio.
biologizmusok.

mod új mod egymás mellett.

széles. Rege. rendez nem ordnung, hanem az ellenkezője. főtely kócsok.
fajtalan.

széles, rationabilis, — saubur fereu, — malac.
sacat, benevolentia doflwollan.

Rege főt.

Rege most megvárakozni.

széles, méltatlan. bátortalan, boldogtalan.

Panaszokat így nem lehet nem lenni, de a Pátekódi neherzelevesek
vadász enyhithetne annát megmondolása, hogy a kár utrástódnai gesetnek,
magod kizárhat vesztet magodnat; hogy a rossz, a gyűdvégteleu, a nem-
nem könyen remélhet ~~magod~~ elfogadtatási. Meg kellene gondolni, hogy a ha-
rag' zava nem jacht, hanem ingerel, ^{hogy} erőt ad ellenőzést szűl, nem ha-
lakt; és hogy az emberi elme, a maga méltóságát veszt, ha magára hagyja
kár it, vizsgálódni sévedéseiből, a nem ritkán olly kincsekkel, ~~W~~ miket
nem bírna, ha ~~W~~ nem sévedés volna. ^{meg} Előintetést az Ujító és Veszély,
kéményesét két felét baráti indulatban kárthatnak egymást evint; de mi-
joddnat látjuk a panasz, a vádatat folytatni, a nem vesztet-észre, hogy
ez az örök verseny kizárhatni kifejlődésüinket.

Bollávor, sévedés, vesztet a fonásvágot mind a két jelen történet
és történet. Mi Jóné messzebb mennek mint illett. Szava porolya,
kötő dolgozatánkat magunkon kívül, ~~W~~ kár agraat porolyoztúr, ~~W~~
ti nem éri, senni nem érheti. Gyermeki hűséggel hajkázunk a
pillogót, a szoratlant, nem hogy agraat beszedünk szobá tegye, hanem
hogy vesztetget lexiconunk, hogy támasztgathassuk a holtakat,
hogy újarat teremgethessünk, még pedig feltörekent, a felejtjük, ~~W~~
az effélével vad gyűdvégből szabad élni, hogy az óronat tagíthatat,
tan kötelesege az effélével, beszedünk ~~W~~ folyamja a ~~W~~
egyéb feltörekent által, megpedveltetni Olvatójával. Nemelly Jóné
a maga Műsáját oláh-leányja öltözteti, undodul elhalmozván
annak kedvét vidolto-gímű rongyokkal, iverg klárisokkal, rézből-
vert arany és ólomból-vert ezüst pénzekkel; a még csudálkozid
hogy Olvatója a csuda alattól nevetve vagy botyandodva fordul,
hogy az füle eldúrávában gyönyörűségét nem találja.

De mely fonásvágotra sévedszid magodat a más fél' emberek
is! Merid semmi sem jó a min új gím van; nevid nincs gondid
arra, hogy a mit it' hallanad előzős, nem gyűdvéges e, nem jó
és nem sebb e, mint a mivel eddig éltid; nevid kellene a halat
dát, de vesztetlen gesetnek, a nem vesztet észre, hogy nem mind
de nem is ritkán, magodban vagyon a vad' óra. Örömmel hallid
hogy Homér, hogy Theocritus, fordítatnak, még pedig hexameterrel.

Fordítás. vizsgálja a Rájnis' sorait a Róma' nyelvére, & éreztet a különbsé-
get. Tudjad mi, hogy mindent adni a fordításban a mit az eredeti mű-
ve mond, sem nem lehet, sem nem kell, sőt hogy val helyeken az fordít-
ásban, a ki nem néven fordít. De a fordításnak még is méltólag kell
állani a maga előlre mellett, & a nem yltos latin munkát nem illik
nyelvi magyarságba öltöztetni; itt pedig Rájnisst az történet, & végig
az egész Munkán.

A mit a Virgil' textusza köze szót nem szerencsés
tanítások még világosabban mutatnak, az gyantatár Rájnis-
nak ezen ötödik sorai is. Rájnis a Virgil' könyvet bevezető Munka-
káját Res Publicae Compendiummá nézte, mint a mellénye szöve-
gét, hogy Oroszja praefectiókat vegyen a szántás-vetés, a
szőlőmunka, masha- és méltóság' Tudományában; de hexamet-
erben, & poetai kifejezésekkel és virágosítással. Hogy Virgilnek
legelsőbb gondja volt a Res Publica, hogy Virgil itt Hesioduszal
szava vetélkedni, hogy Virgil itt a Róma' Nyelvét átadja a Hellás'
nyelvre mellett ragyogtatni; hogy Virgil itt azért választja a tárgy-
mest az ő művezi feltérítést a nem-poetai anyag inkább simdörö-
setheti, mind ez Rájnis még sem gyantotta.

Virgil vigan gyantodó vetést mond (laeta seget, az az, laeta virens
nem szoratlant, mert a vő a seget nép' szájában is forgott; de örvén-
ve, hogy a szőlőket dörö ad munkájának: Rájnis vig aratást, a vő-
jelentésében vig kedoben töltött aratást, (ilyen a vig seget) szóval
aratást, melyen a hasznos kereső gáza örül. De Virgil a hasznos is a
szép' képeben jelenteti-meg, & Poetának úgy illik: Rájnis a virágot
csak hasznáért becsüli.

Terram vestere, az az, arare. Rájnis pleonaszmuljal, szaitolog-
val terheli-el a Virgil' poetai szövevést.

Villagos ég' forgása semit (quo videre) és ulmisque adjugete
vites Et fiatal szőlőt szőlőkhöz kötve nevelmünd. Gondra hogy a forgás-
tól el nem ijedt, & a szőlő helyett venyigét nem itt.

Hinc canere incipiam; az az: éppen kezdem énekelni. Rájnisnak
Rendre élénekelem. Sem a hiátus, sem az a két C, nem csapta-
szület, & nem az mondja a mit Virgil.

Adarát azt is, hogy egyjübint a másidánar áldozza-fel vélede,
léte, a mint monda, a bére' ledvéest. Meglesz a béte, csat ne
kianjon keni uralkodni. V tudományos dolgok körül kölesönös
kedvezés, által, volvolgatávor által kell e, illik e, lehet e, edön,
kivi a lérdésere?

Nem látván siterét igyolezeteiner, le adarát lásmáztatni elleuder
köjít, v azt adarát, hogy parancsolatassár másor, v köj uéovel,
szemad elnémitávorat, ~~itt~~ hit a Neuzet' Nyelvet bántjár. Vtudo,
mányos dolgok körül erőzadral, hatalommal, parancsolator által
kell élni? — E' léptelenséget szürség vala említeniür, mert ~~Érdi~~ ~~Neuzet'~~
~~itt~~ többé nem él; de még vagynat, a hittel el tudá hitetni, hogy a
jóvót legtanácsosabb karddal oldani-fel, mint az legönnyebb.

V midon néumellyet veszedelmet, nem emelkedést, hanem vüllyedést
parancsolat, vót látnat — mert a' létto' nem jár mindig együtt —
kérdejük, mi történié literaturánk' mezején.

Héde (1825. lap 206.) e' dalt adja:

AZ ÉN CSIKVAGOM.

Keng a' patak, felhöt evernet,
Éstibos csótolja a' tetöt,
Szelid szellőcskél lezgedermet, szovalmat
Ámitgatjád a' szenedöt.
A völgyre bájillat tesüle,
Szeremre nyugalom desüle,
Mert ráim egyy csillagrat terint,
V engem nem véjtett időre int.

Mert sime Éber a' Éber. M. 1825. 10. 15.

Él vágyod a távol tetőre,
A vágyért keményen szorú, *)
De téj borul a léleködőre,
Ah! nem tudod reménytelen. *ny* erőt
Kevés reményem? szűz virága,
Szerelmem éji-pontra kába,
Bár rám fénycsillagot tekint, *ny*
V engem rég' ígért időre int.

A felhővel vágyókat repülni,
Kérelmi a kemény eget,
Stullámmal tengertbe mecsülni,
V egy könyvbe írni az életet.
Elhull az élet' kőzöcsüje,
Lötét az indulat' borúja,
Bár éjbe csillagot tekint,
V engem ragyogva lángra int.

Mi az, mi teblémet lajartja,
V éjem nem hagyja ottani?
Miért fut a gyönyör' malasztja?
Miért kell lassún haldottani?
Tavasvirágim hánvádozna, *Öröm*
Rájór' butörnyet harmatozna,
ny Bár rám szerelmi fény tekint:
De az nekem síronra int.

*) d'ignit, bérül, örömet. *ny* rólón a gyönyörrel, melly a legfőbb
öröm legfőbb tetőjét (voluptas) jegyzi: *ny* szabad tetőjét,
metül Willkühs.

Készül magunknak azt, & szabadon kimondjuk: — Kovacsó, az az édes, ez a lány, ez a leány, még pedig igen szép leány, minden gazdag, ez a művészi ritka ügyességgel emelt dala, csak még az egyik, mint a miénk a lelkes ifju-ferfi' csipkedője ölegetnek. Hengere a felhő közzül száll-ala, & csúszhatni e, hogy olyan nem éppé? Kémet két roton diszkrét egyide, Kispaludy Károly, nem régen ada egy kereselő becsüt, & Baja és Vörösmarty vetélkednek basájtóval; —

Készül magunknak azt, & kimondjuk léletünk, teljes nyugalomban: A Grammaticusok által ajánlott úton emelkedni soha nem fogunk: az általa tarthatatos úton más is emelkedni, & fogunk.

És még egyet, melly künja, gyötrelme pusztáinknak, mert úgy van fűve germanismusból, a hogy' semmi más poéta vagy prózaíró szabadunk nincs. Itt van valami, a mi Nyelvrovatnak nevezetű, ez az. De kemere meg tudta tudolhatni darabosságait, & megmutatta hogy az Iro' til van a törvényen, & ~~az illyenkor~~ ^{pra} cum vis. ^{na} ~~hate~~ ^{hate} rosszul gollani. A Grammaticusok magyar tanítják ezt, de tegnap is vesztnek.

A' REMÉNYEK.
1813.

Szeliden, mint a szép esthüremény,
Kecsellet ~~de~~ lángorogadon, mint turóra,
Mosolygás, ráim, sötét sohajtozóra
& megenyhül sorson, a vad! & a kemény!

De most nem tűnt, fel nedem, jobb Remény!
Kun réventől löd, szél, hab, mélye szóra.
Faggat, gyötör, remegtet minden óra
& tüzdell teblemben minden éremény.

Ah jöjj! / Ah jöjj, ringasd - el e nagy kímélet!
 E Endymionéut, a szent rózsabertlen,
 Hagyd, éljed boldog istenálmodat.

V ha ledrem e varázslatból felverden,
 Mint ledveset Chitone' langjai
 dejjed orzamat hölgyem' csóbjai!

próza

V ite prózában e prózai nyelvben: — „Remény, te évrám, hi id
 „elvölítéde volajtozon, szeliden mosolyogsz, mint az astrolgö eg' szelid
 „szine, és mint Aurora, midőn langorozájú minden kezed elterjednet: v
 „biztató mosolygásod apunál megenyhíti vortomat, egy e vndat! egy e
 „remény!” — Mosolyogsz, megenyhíti, annyi mint ha mosolyogsz, vagy
 midőn mástis ~~egy~~ mosolyogtal: akkor megenyhítette, ~~vagy~~ a ~~hi~~

„De most nem tűnny - fel, jobb Remény! Rebenből, hol bátorságban
 „valed, köd, szel, hab, messze elkaparad. - - -
 „Tűny - fel ismét, v elvölít - el ledrem' kímélet, mint a hi anya alata
 „ja - el szewelő' kímélet, v engedj oly istenálmodat látnom alvatom,
 „ban, mint Endymion látott e szeliden' berteiben.”

„V ha ledrem majd fel fog verdeni a varázslat' karjai közzül,
 „teljen úgy magamat a ledves leány' karjai közt, mint Endymion
 „magát az Istenné' karjaiban.”

- Az idegen szöveg az: 1. Milde wie die schöne Abenderscheinung.
 2. Mit Reitzen auf den Flammenwangen, wie Aurora. 3. Lächelt zu
 mir: so - - - 5. Jobb Remény, mint melior Fortuna, Horatnál; vortomat
 jobbra változtató 6. Fein rév, hohes Ufer. 7. Kizdell; intention,
 ma a kizd szöveg. 10. Szent rózsabertlen; a szeliden' szent, az az, nem
 örömelet adó, berteiben. 11. Isténálmodt, föttestraume; feuntebb neműek
 a midrel halandó szöveg meglátogatattai. 12. Varázslat, Zaubersam.
 13. Chitone, szöveg nélküli neve Dianának. Virág egyjűre szöveg
 Jupiterst Dispitonéut nevezi, Klopstock Patarsucht, Zmintheuszt mond,
 a szöveg, ha szöveg, meglátó' örömelet is, v egye Olvasójodat Horatya el
 méssa emlékeztet. A szöveg akkor hiba, mitör ürei, leereszt, igen
 nett.

— Vnif, n. dam in die folgende Zeit.

"Mi a szép? est ledek egy józontól, v euner egés, jelelete en
 "Kérde az a lat!" Ha költő adarna valami estei, kit sat,
 "jó magyar honat, est jelelenti: "A' ki jól is magyarul."

A törvényt, a szokást, a nyelv természetét, mártóságait vizsgálni
 nem abban áll tisztán hogy új nyelvet, egy jobbat, egy jobbat
 kínáljunk, hanem hogy annak, melyet atyáinktól vevünk, kiegészítést
 és szépséget, hogy ^{annak végezt} ~~az~~ idegen szépséget ^{által neveljük, az úgy, hogy egy est} ~~átal neveljük~~ ^{est} ne meg,
 hanem szépe tegyék. Mi a szép, mi a jó, mi a gyönyörű, hasznos,
 nem a grammaticusoktól kell tudnunk, hanem tudományok van,
 de ritkán van szépség, hanem a jóbb olvasóktól, jobb íróktól. A mit
 v ilyenek javallnak, elfogadják, az jó, az szép, ha ellenük is a tör,
 vényel és a szokással. Hiszen a szokás is változik; hiszen a törvényt
 este ~~sanctionálni~~ ^{elfogadott} szokást; v a szokás nem egyéb mint az
 elfogadott változás.

Ezért pedig a grammaticusok előtt, kétségeleneit vagynak lehet
 egy grammaticust, még pedig egy kiváltat, Jallitani paizt gyanant ^{Adelun,}
 magunk elise, ^{ki} ~~est~~ egész hosszú életet a sor Grammatica, egy stylistica,
 v egy négy igen vastag kötet Lexicon dolgozatára fordítá, v egyjüt
 Grammaticájának előbeszédét ezen intéssel redovizji be:

"Einen Umstand kann man Lehrern auf höhern und niedern Schulen
 nie genug empfehlen; nämlich die frühe Bildung des Geschmacks der
 zu vertrauten Jugend; ein Hilfsmittel, welches in dem ganzen gesells-
 schaftlichen Leben, in allen Künsten und Wissenschaften, und vornehmlich
 in der Sprache, von der größten Wichtigkeit und Nothwendigkeit ist. Die
 meisten Missgeburten in der gelehrten, ~~und~~ ^v ~~reflexion~~ und gesellschaftlichen
 Welt rühren aus dem Mangel des wahren Gefühl des Wohlwollens
 und Schönen her; er ist der Vater aller Pedanten und selbst der meisten
 Senes in der heutigen verächtlichen Bedeutung dieses Wortes. In einer
 ausgebildeten und verfeinerten Schriftsprache kommt überaus vieles
 auf dieses seine und wichtige Gefühl an. Ist der Grund dazu in den

früheren Jahren gelehrt worden, welches von Lehrern und Vorgesetzten (die
 aber freylich selbst Geschmack besitzen müßten) in allen Fällen neben
 und beständig geschieden kaum, so hat solches den wichtigsten Einfluss
 auf des ganze künftige Leben. Um hier nur bey den Sprachen stehen zu
 bleiben, so wird ein feiner und richtiger Geschmack einen großen Theil
 des Sprachfehlers, alle Härten, niedrige und unedle Ausdrücke, harte, dunkel
 verworrene Verbindungen, u. s. f. auch ohne tiefe Sprachkenntnis
 als solche empfinden und vermeiden, dagegen auch der gründlichste
 Sprachkenner, wenn dieses Gefühl in ihm verwahrloset ist, allenfalsch
 wohl vor den Ersten, nie aber vor den Besten gerichert seyn, sondern
 sich ihrer oft desto mehr schuldig machen wird, je größerer Sprach-
 kenner er zu seyn glaubt. Alle klassische Schriftsteller aller Spra-
 chen haben ihre Reinheit und ihr ganzes classisches Ansehen mehr
 ihrem verfeinerten feinen und richtigen Geschmacke, als ihrer tiefen
 Sprachkenntnis zu danken, von welcher viele unter ihnen nicht ein-
 mal einen Begriff hatten.

A helyett hogy mi mindig visszajjárt, v az Irodát a Törvény és
 Irodát tribunálja élve állítja, mint a Nemzeti Szegely megérte
 Többségét bünteti; nem lehetné jobbát, mint ha a Nyelvtörök
 nem szerencsétlen dolgozástait újra öntene, hogy olvasni, hogy
 az ellenfél, hogy magor a Nyelvtörök, látva, éreztet, ~~mit~~ mennyire
 jobb ~~is~~ a mit elhagyta, mint a mit egy szerencsétlen vizsgálól
 vetne. Illyen volna mindig a Kossuthos Villaga, a Vénere
 Reménye; v egy mellé bátorodom teuni, az általam vizsgálól for-
 ditott Orpheusz és Euryclea (1822.), a Boufflers' Levelei
 (ugyan ott), és a Marmontel' Regéje közzül, a mellé az új
 fooditónat tesszei fogna. Dobrencei próbált illyet, v a felt neki
 neven vala véve. En magam felől, v barátim felől, igérem, hogy
 nemes bizodalommal v hazafiúi hűségnek fogjak venni, ~~És~~ ~~leves~~
 magam is, midon a Baróczi által lefordított Regéket újra dolgoz-
²⁵örvendeni fogunk elhomályosításunk.

Nyelv

Könyvtár (1822)

A beszéd azért adható, hogy gondolatindít, érzésindít,
 minden, kényes, élesen adja — copiose, perspicue, ornate; így
 kanyargó az írók. De a beszédnek, és a kiterjed a beszéd intez
 kedő, kanyargó nemer vagynak; másképen szólunk az emellen
 és nyelv barátjainhoz; másképen midőn minden Magyarhoz, min
 len különböző népek; másképen midőn az Olvasót Marmon,
 kellel és Bouffléssel a Parisi világba viszjüdt. által, másképen a Argad
 midőn Hunyadi János elibe állitjüdt; másképen midőn prózában vagy
 szólunk vele, másképen midőn versben; másképen midőn felliszt,
 nek. Nyelvet és Metességet akarjüdt láthatni Olvasóindítal a
 magyar és a latin Nyelvet hasonlításait vagy eltávozásait,
 másképen midőn, jól magyarul a beszéd mostani szokásaiban,
~~ezt a~~ nem egyebet mint a Catilina és Jugurtha suttait.
 elemondani; mert a szollo' egyjüdt fő része e két szoban
 áll: ADTE DICERE. Ugy szollani, hogy hallgatónk ne értsen
 tudásig: de az is fontoság, midőn nem a beszéd egész végére
 nygynak, hanem Grammaticusi posthadtsággal szón és szól,
 késon aradozand; midőn hi nem találjüdt, a nem gondatlan.
 és a nem ismeretlen helyen miért szolla új szollással,
 a nem a szóval. Még egyjüdt mondjüdt-el: a mit a jobb szól,
 jobb Olvasót, küned, talán örömmel hallanad, javellanad, elfo,
 adnad, ~~mit~~ jó, mert el van fogadva. Jó e a Perseghi által von,
 küned vagy, az óhajtat' jelentésében, és a szollat vagyát helyett,
 az nekünk úgy nem gondunk, mint az nem, hogy a szól hogy mon,
 lá a küned és aradoz. Tudta Cicero, hogy a pulcher nem jó, hogy
 a pulcher jó, és ekt a nem jóval, mert nem atara pedantnad kedim
 küned; kérdésen kívül, mert el vala fogadva. Ha hi azért nem
 szollatónk ekt a szüdvéget, a magyar-hangzásu szól, mert

fellette megadon hogy az estei vola nem fogja, amatt meg
santasa netul mondhatjuk, hogy mi sem fogjuk vola tudni hogy
nem ert. — Szephalom János: udon, 1825.

b.) Aphorismusok,
C. betűnét hűvéges voltáról
magyar írásban.

ΗΔΕΙΣ ~~ΑΓΓΛΩΝ~~ ΑΓΓΛΩΜΕΤΡΗΤΟΣ ΕΙΣΙΤΩ.

A^o ~~Pythagoras~~ ^{Platón} iskolájában,
jelen ajtaja felett.

Éppen állítja Linczi, hogy az Arpad Magyarjai,
volt írók. Valóban így nem, mint az Avila
és Fingall Celtáinak, ki közt a Dárdusok
egyedü könyve. És ha volt, az igen olyan
mint a Péru fonadékot, / Quippo: / mellyet az
közéjükben könyv és írás gyanánt polgáltak.
Egyen Del Matyas mond és fest, nem egyéb,
az minden fejezen igen is idellen költeménye;
Millok és herely Iwan állításaid pedig és a
Millok Templombeli írás enlagemente kritika
mely a hűkördő hírelényekre mutat,
az állítás igazsága túl látható lenni minden kétségem.

Nem nyom többet az említettetnél az is, a
Pápai Pap és Setto után ~~Péru mond~~ nagy
matricájának 128 dít lapján a Kezdemet Öreg
egyedü könyve felől, ^{mond,} noha még betűjinek formá-
csoárd ^{146 dít lapon} # lehet e hinni, hogy a
Antal és Setto Benedek idejéig, és így legalább

ket házardnár lefolyta alatt, éjre nem vés
radhaffon-fel tözöttind valamely nem a m
várnad, és hogy azt csak egy ~~goc~~ Öreg ismer
De Ayondan

3.) Volt, nem volt, — látni, hogy azot a
mellyekkel a magyar bespédnek kézet adunk
legtávolabb idől olta nem másod, mint a m
És Európánál csinosodásra korántabb jutot
pei a Rómairtól vettek.

4.) A mennyiben az emberiség jobb formá
betűket a ^{deár betűkkel} Rómairól nem ismer, méltán
vondhatind, hogy Cleind ezeket fogadtár.
nem ~~pedig~~ a görögöcé, vagy a mit a mag
tevézetinek Cyrillus adott. De van ebben is
talánatlanság; mert egy ről a Rómairól
szójében több a betű mint a külön hang:
ról a magyar nyelvben sokkal több a
hang mint a ^{deár} Római abecéjében a betű, és
nehézséget is tetemes tévedésedet is fo
azornál, a ki velük a magyar bespéd ha
nár fessékre élvi kezdetek.

5.) Hűség felett vannak a deár a
ben a magyar eredetű vagy immár egész

6.) Hirdőg felett van márvosor a de al-
betűn az x, melly annyira nem egyjese-
ta hang, hogy, ^{1.} in ^{2.} ab ^{3.} bre ^{4.} vati ^{5.} oi ^{6.} si ^{7.} gl ^{8.} an ^{9.} at
nem ta va th at it, ^{*} Let az a g st és k st
jainak fe st e re no ha (noha a g ör ö qu el va ni
st, mellyet ^{10.} en ^{11.} te ^{12.} z ^{13.} d ^{14.} ö ^{15.} d ^{16.} u ^{17.} e ^{18.} r ^{19.} e ^{20.} r ^{21.} e ^{22.} r ^{23.} e ^{24.} r ^{25.} e ^{26.} r ^{27.} e ^{28.} r ^{29.} e ^{30.} r ^{31.} e ^{32.} r ^{33.} e ^{34.} r ^{35.} e ^{36.} r ^{37.} e ^{38.} r ^{39.} e ^{40.} r ^{41.} e ^{42.} r ^{43.} e ^{44.} r ^{45.} e ^{46.} r ^{47.} e ^{48.} r ^{49.} e ^{50.} r ^{51.} e ^{52.} r ^{53.} e ^{54.} r ^{55.} e ^{56.} r ^{57.} e ^{58.} r ^{59.} e ^{60.} r ^{61.} e ^{62.} r ^{63.} e ^{64.} r ^{65.} e ^{66.} r ^{67.} e ^{68.} r ^{69.} e ^{70.} r ^{71.} e ^{72.} r ^{73.} e ^{74.} r ^{75.} e ^{76.} r ^{77.} e ^{78.} r ^{79.} e ^{80.} r ^{81.} e ^{82.} r ^{83.} e ^{84.} r ^{85.} e ^{86.} r ^{87.} e ^{88.} r ^{89.} e ^{90.} r ^{91.} e ^{92.} r ^{93.} e ^{94.} r ^{95.} e ^{96.} r ^{97.} e ^{98.} r ^{99.} e ^{100.} r ^{101.} e ^{102.} r ^{103.} e ^{104.} r ^{105.} e ^{106.} r ^{107.} e ^{108.} r ^{109.} e ^{110.} r ^{111.} e ^{112.} r ^{113.} e ^{114.} r ^{115.} e ^{116.} r ^{117.} e ^{118.} r ^{119.} e ^{120.} r ^{121.} e ^{122.} r ^{123.} e ^{124.} r ^{125.} e ^{126.} r ^{127.} e ^{128.} r ^{129.} e ^{130.} r ^{131.} e ^{132.} r ^{133.} e ^{134.} r ^{135.} e ^{136.} r ^{137.} e ^{138.} r ^{139.} e ^{140.} r ^{141.} e ^{142.} r ^{143.} e ^{144.} r ^{145.} e ^{146.} r ^{147.} e ^{148.} r ^{149.} e ^{150.} r ^{151.} e ^{152.} r ^{153.} e ^{154.} r ^{155.} e ^{156.} r ^{157.} e ^{158.} r ^{159.} e ^{160.} r ^{161.} e ^{162.} r ^{163.} e ^{164.} r ^{165.} e ^{166.} r ^{167.} e ^{168.} r ^{169.} e ^{170.} r ^{171.} e ^{172.} r ^{173.} e ^{174.} r ^{175.} e ^{176.} r ^{177.} e ^{178.} r ^{179.} e ^{180.} r ^{181.} e ^{182.} r ^{183.} e ^{184.} r ^{185.} e ^{186.} r ^{187.} e ^{188.} r ^{189.} e ^{190.} r ^{191.} e ^{192.} r ^{193.} e ^{194.} r ^{195.} e ^{196.} r ^{197.} e ^{198.} r ^{199.} e ^{200.} r ^{201.} e ^{202.} r ^{203.} e ^{204.} r ^{205.} e ^{206.} r ^{207.} e ^{208.} r ^{209.} e ^{210.} r ^{211.} e ^{212.} r ^{213.} e ^{214.} r ^{215.} e ^{216.} r ^{217.} e ^{218.} r ^{219.} e ^{220.} r ^{221.} e ^{222.} r ^{223.} e ^{224.} r ^{225.} e ^{226.} r ^{227.} e ^{228.} r ^{229.} e ^{230.} r ^{231.} e ^{232.} r ^{233.} e ^{234.} r ^{235.} e ^{236.} r ^{237.} e ^{238.} r ^{239.} e ^{240.} r ^{241.} e ^{242.} r ^{243.} e ^{244.} r ^{245.} e ^{246.} r ^{247.} e ^{248.} r ^{249.} e ^{250.} r ^{251.} e ^{252.} r ^{253.} e ^{254.} r ^{255.} e ^{256.} r ^{257.} e ^{258.} r ^{259.} e ^{260.} r ^{261.} e ^{262.} r ^{263.} e ^{264.} r ^{265.} e ^{266.} r ^{267.} e ^{268.} r ^{269.} e ^{270.} r ^{271.} e ^{272.} r ^{273.} e ^{274.} r ^{275.} e ^{276.} r ^{277.} e ^{278.} r ^{279.} e ^{280.} r ^{281.} e ^{282.} r ^{283.} e ^{284.} r ^{285.} e ^{286.} r ^{287.} e ^{288.} r ^{289.} e ^{290.} r ^{291.} e ^{292.} r ^{293.} e ^{294.} r ^{295.} e ^{296.} r ^{297.} e ^{298.} r ^{299.} e ^{300.} r ^{301.} e ^{302.} r ^{303.} e ^{304.} r ^{305.} e ^{306.} r ^{307.} e ^{308.} r ^{309.} e ^{310.} r ^{311.} e ^{312.} r ^{313.} e ^{314.} r ^{315.} e ^{316.} r ^{317.} e ^{318.} r ^{319.} e ^{320.} r ^{321.} e ^{322.} r ^{323.} e ^{324.} r ^{325.} e ^{326.} r ^{327.} e ^{328.} r ^{329.} e ^{330.} r ^{331.} e ^{332.} r ^{333.} e ^{334.} r ^{335.} e ^{336.} r ^{337.} e ^{338.} r ^{339.} e ^{340.} r ^{341.} e ^{342.} r ^{343.} e ^{344.} r ^{345.} e ^{346.} r ^{347.} e ^{348.} r ^{349.} e ^{350.} r ^{351.} e ^{352.} r ^{353.} e ^{354.} r ^{355.} e ^{356.} r ^{357.} e ^{358.} r ^{359.} e ^{360.} r ^{361.} e ^{362.} r ^{363.} e ^{364.} r ^{365.} e ^{366.} r ^{367.} e ^{368.} r ^{369.} e ^{370.} r ^{371.} e ^{372.} r ^{373.} e ^{374.} r ^{375.} e ^{376.} r ^{377.} e ^{378.} r ^{379.} e ^{380.} r ^{381.} e ^{382.} r ^{383.} e ^{384.} r ^{385.} e ^{386.} r ^{387.} e ^{388.} r ^{389.} e ^{390.} r ^{391.} e ^{392.} r ^{393.} e ^{394.} r ^{395.} e ^{396.} r ^{397.} e ^{398.} r ^{399.} e ^{400.} r ^{401.} e ^{402.} r ^{403.} e ^{404.} r ^{405.} e ^{406.} r ^{407.} e ^{408.} r ^{409.} e ^{410.} r ^{411.} e ^{412.} r ^{413.} e ^{414.} r ^{415.} e ^{416.} r ^{417.} e ^{418.} r ^{419.} e ^{420.} r ^{421.} e ^{422.} r ^{423.} e ^{424.} r ^{425.} e ^{426.} r ^{427.} e ^{428.} r ^{429.} e ^{430.} r ^{431.} e ^{432.} r ^{433.} e ^{434.} r ^{435.} e ^{436.} r ^{437.} e ^{438.} r ^{439.} e ^{440.} r ^{441.} e ^{442.} r ^{443.} e ^{444.} r ^{445.} e ^{446.} r ^{447.} e ^{448.} r ^{449.} e ^{450.} r ^{451.} e ^{452.} r ^{453.} e ^{454.} r ^{455.} e ^{456.} r ^{457.} e ^{458.} r ^{459.} e ^{460.} r ^{461.} e ^{462.} r ^{463.} e ^{464.} r ^{465.} e ^{466.} r ^{467.} e ^{468.} r ^{469.} e ^{470.} r ^{471.} e ^{472.} r ^{473.} e ^{474.} r ^{475.} e ^{476.} r ^{477.} e ^{478.} r ^{479.} e ^{480.} r ^{481.} e ^{482.} r ^{483.} e ^{484.} r ^{485.} e ^{486.} r ^{487.} e ^{488.} r ^{489.} e ^{490.} r ^{491.} e ^{492.} r ^{493.} e ^{494.} r ^{495.} e ^{496.} r ^{497.} e ^{498.} r ^{499.} e ^{500.} r ^{501.} e ^{502.} r ^{503.} e ^{504.} r ^{505.} e ^{506.} r ^{507.} e ^{508.} r ^{509.} e ^{510.} r ^{511.} e ^{512.} r ^{513.} e ^{514.} r ^{515.} e ^{516.} r ^{517.} e ^{518.} r ^{519.} e ^{520.} r ^{521.} e ^{522.} r ^{523.} e ^{524.} r ^{525.} e ^{526.} r ^{527.} e ^{528.} r ^{529.} e ^{530.} r ^{531.} e ^{532.} r ^{533.} e ^{534.} r ^{535.} e ^{536.} r ^{537.} e ^{538.} r ^{539.} e ^{540.} r ^{541.} e ^{542.} r ^{543.} e ^{544.} r ^{545.} e ^{546.} r ^{547.} e ^{548.} r ^{549.} e ^{550.} r ^{551.} e ^{552.} r ^{553.} e ^{554.} r ^{555.} e ^{556.} r ^{557.} e ^{558.} r ^{559.} e ^{560.} r ^{561.} e ^{562.} r ^{563.} e ^{564.} r ^{565.} e ^{566.} r ^{567.} e ^{568.} r ^{569.} e ^{570.} r ^{571.} e ^{572.} r ^{573.} e ^{574.} r ^{575.} e ^{576.} r ^{577.} e ^{578.} r ^{579.} e ^{580.} r ^{581.} e ^{582.} r ^{583.} e ^{584.} r ^{585.} e ^{586.} r ^{587.} e ^{588.} r ^{589.} e ^{590.} r ^{591.} e ^{592.} r ^{593.} e ^{594.} r ^{595.} e ^{596.} r ^{597.} e ^{598.} r ^{599.} e ^{600.} r ^{601.} e ^{602.} r ^{603.} e ^{604.} r ^{605.} e ^{606.} r ^{607.} e ^{608.} r ^{609.} e ^{610.} r ^{611.} e ^{612.} r ^{613.} e ^{614.} r ^{615.} e ^{616.} r ^{617.} e ^{618.} r ^{619.} e ^{620.} r ^{621.} e ^{622.} r ^{623.} e ^{624.} r ^{625.} e ^{626.} r ^{627.} e ^{628.} r ^{629.} e ^{630.} r ^{631.} e ^{632.} r ^{633.} e ^{634.} r ^{635.} e ^{636.} r ^{637.} e ^{638.} r ^{639.} e ^{640.} r ^{641.} e ^{642.} r ^{643.} e ^{644.} r ^{645.} e ^{646.} r ^{647.} e ^{648.} r ^{649.} e ^{650.} r ^{651.} e ^{652.} r ^{653.} e ^{654.} r ^{655.} e ^{656.} r ^{657.} e ^{658.} r ^{659.} e ^{660.} r ^{661.} e ^{662.} r ^{663.} e ^{664.} r ^{665.} e ^{666.} r ^{667.} e ^{668.} r ^{669.} e ^{670.} r ^{671.} e ^{672.} r ^{673.} e ^{674.} r ^{675.} e ^{676.} r ^{677.} e ^{678.} r ^{679.} e ^{680.} r ^{681.} e ^{682.} r ^{683.} e ^{684.} r ^{685.} e ^{686.} r ^{687.} e ^{688.} r ^{689.} e ^{690.} r ^{691.} e ^{692.} r ^{693.} e ^{694.} r ^{695.} e ^{696.} r ^{697.} e ^{698.} r ^{699.} e ^{700.} r ^{701.} e ^{702.} r ^{703.} e ^{704.} r ^{705.} e ^{706.} r ^{707.} e ^{708.} r ^{709.} e ^{710.} r ^{711.} e ^{712.} r ^{713.} e ^{714.} r ^{715.} e ^{716.} r ^{717.} e ^{718.} r ^{719.} e ^{720.} r ^{721.} e ^{722.} r ^{723.} e ^{724.} r ^{725.} e ^{726.} r ^{727.} e ^{728.} r ^{729.} e ^{730.} r ^{731.} e ^{732.} r ^{733.} e ^{734.} r ^{735.} e ^{736.} r ^{737.} e ^{738.} r ^{739.} e ^{740.} r ^{741.} e ^{742.} r ^{743.} e ^{744.} r ^{745.} e ^{746.} r ^{747.} e ^{748.} r ^{749.} e ^{750.} r ^{751.} e ^{752.} r ^{753.} e ^{754.} r ^{755.} e ^{756.} r ^{757.} e ^{758.} r ^{759.} e ^{760.} r ^{761.} e ^{762.} r ^{763.} e ^{764.} r ^{765.} e ^{766.} r ^{767.} e ^{768.} r ^{769.} e ^{770.} r ^{771.} e ^{772.} r ^{773.} e ^{774.} r ^{775.} e ^{776.} r ^{777.} e ^{778.} r ^{779.} e ^{780.} r ^{781.} e ^{782.} r ^{783.} e ^{784.} r ^{785.} e ^{786.} r ^{787.} e ^{788.} r ^{789.} e ^{790.} r ^{791.} e ^{792.} r ^{793.} e ^{794.} r ^{795.} e ^{796.} r ^{797.} e ^{798.} r ^{799.} e ^{800.} r ^{801.} e ^{802.} r ^{803.} e ^{804.} r ^{805.} e ^{806.} r ^{807.} e ^{808.} r ^{809.} e ^{810.} r ^{811.} e ^{812.} r ^{813.} e ⁸

bol lehet adunk. A ^{debetit} ~~hang~~ ^{dignitade} hang
 bizonyítja az, hogy az előtől álló ~~voc~~ ^{egy} ~~voc~~ ^{desin}
 és a kimondásban rövid marad és profusio
~~hosszva~~ nem ~~rebetit~~: az o és ii vocalizol
 dig az, hogy hangja ~~sem az a es e~~ ^{sem az}
~~hangjodhoz nem hasonlít~~ ^{hatalán} az o ha
 ban nem ~~egy~~ hallatja a jeint az o és e
u és e mint ~~dear~~ au-ban az a és u

10.) ~~Eleint nem csak paportatás és~~

10.) Azon változtatásodon felyül, melyek
 a ~~dear~~ ^{dear} ~~alphabetum~~ ^{illy modu}
~~egy~~ ^{egy} ~~betűjének~~ ^{betűjének} ~~rebetitése~~ ^{rebetitése} ~~II~~ ^{II} ~~paportása~~ ^{paportása} által
~~alphabetum~~ ^{rebetitése} még egy nagy figyelm
 elő ^{magát}: ~~egy~~ ^{egy} ~~betűjének~~ ^{betűjének} ~~ast~~ ^{ast} a hangot adták, ~~de~~
 annak egy Európai Nevezet ~~sem ad~~ ^{sem ad} ~~rebetit~~ ^{rebetit} ~~re~~ ^{re}
 hanem ~~gy~~ ^{gy} ~~gyanánt~~ ^{gyanánt} mondották. E. A ~~százd~~
 állhatatosan birtorban maradt ~~szó~~ ^{szó} ~~prof~~
 bált, ~~re~~ ^{re} ~~most~~ ^{most} ~~más~~ ^{más} ~~hitelességűnd~~ ^{hitelességűnd} a mellett ~~ma~~
~~re~~ ^{re} ~~mit~~ ^{mit} ~~Eleint~~ ^{Eleint} ~~örvényül~~ ^{örvényül} ~~habtak~~ ^{habtak} ~~clindre~~ ^{clindre} *

*) Ez vala a forsa a görög Chi-ner is
 Romanial az o" X-jed mellé a ksk hang
 gaffották. A ~~százd~~ ^{százd} ~~rebetitése~~ ^{rebetitése} ~~dear~~ ^{dear} ~~az~~ ^{az}
 talan birtorból ~~re~~ ^{re} ~~betűjének~~ ^{betűjének} ~~vissa~~ ^{vissa} ~~adta~~ ^{adta} a
 hangot; a Ximenes neve és a Mexico
 Spanyolosan Chimenesuel ~~re~~ ^{re} ~~Meclidona~~
 daták.

Folytatása következik.

lyon változtatásodon felül, melyeket, a minél tá-
volibbi a Római abbeivel terjeszt, még egy nagy
mennyiségű a mellé ragasztott hangon, (legalább a
szó, a hogy az külföldi tanítójaitól kimondani hal,
az 5 betűtől mindig régi és új hangoktól kezdve,
ellen szem a vékony s hangon a vastag s hang.
ragasztottak. Azt a szabadfogor vettél ebben ma,
ad, a mit Róma vea a görögök' chijad hang
szó, midőn az ~~x-vel~~ x-vel nevezték-el, és
spanyol offtán viszoni a deár x-szel, viffa ad,
amint a görög nevei és hatalmai *). Ha,
volt a [egy] Cleimner kicledednick, s kellett
kicledednick, más most háfontalan ^{minira} fesse,
miret a szabadóra terjedte jóra, pro,
bált, s létselencé nagyund akkor ^{magnus} ~~abbe~~ a
[ez crant] nekünk [ő]l habtat törvényül, s az
[szó]lől gondoskodunk [ké]sz.

Folytatása következik.

A Spanyol Chimeneznek olvasja a Cardis,
nális Ximenez, nevei s Mechtónak Me,
Xicó, s Don Kichó-nak Don Quixot-ot.

Orthog. Aphorismus.

Folytatás.

11.)

A C. betű hatalma a különböző Neumerednie
 különböző időben nagyon különböző volt. 1.) a
 rögzöd. alphabetjében mag sem jelenik, ~~és~~ ^{szógyes} ~~egy~~
~~egy~~ ^{szógyes} ~~ör~~ ^{cs} ~~cumel~~ (hangjár éppen nem ismeret
 veire és puzceiden ha mitor megjelenik, nem
 hanem Σ helyen képeben állott. *) — 2.)
 látszik, hogy ismeretlen hang volt az Rómán
 és Quincilianus javai azt híveik vélték, hogy
 Dön ott irásban előfordul, k képpen ejtetett.
 még pedig mind az ői vocális előa. **) —
 Olaj azt az e és i elöte ^{hosszán} ~~csuel~~ ^{olvasz} ~~csuel~~ ^{csuel} ~~olvasz~~ ^{csuel}
^{egy darab földön} ~~csuel~~ ^{csuel} ~~olvasz~~ ^{csuel} ~~olvasz~~ ^{csuel}
 (Csuel is mondja) (***) minne a franc
 ké. nel ezen ejeteben) (****). — 4. 7a. 11.

*) Montfauconnál a CII dísz táblán ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 ΘΕΑΙ ΠΑΝΑΓΑΘΩΣΙ ΚΑΙ ~~##~~ ^{ηββ} ~~CS~~ ^{cs} ~~TH~~ ^{cs} ~~PI~~ ^{cs}

**) Rendes, a mit Dio Cassius mond, hogy
 mag a Cicero never csak lakas hájába val
 csifolta; melly nem ejet voltna, ha az
 nad nem kikerónat mondat voltna Rómán

***) A tisztább kéjtem, helyesen
~~csuel~~ ^{csuel} ~~csuel~~ ^{csuel} ~~csuel~~ ^{csuel} ~~csuel~~ ^{csuel} ~~csuel~~ ^{csuel}
 kére és csita (keresi és váro)

****) perzé, trapé, hér, hiel, dépa

~~vékony hangját eredetileg hováiban is így~~
~~szókat pedig így által fejtik.~~

... a tot nyelv minden leányaival a c mellé a
vékony hangot ragasztotta, még Pindon azt k követ
Potocki és Chodowjecki annyi mint német
Pindon írási le a fotozki és Chodowjecki) — ellenben
németeké sz hangja a Csehénél c, a lengyel
nél pedig cz alj jegyzetű. Czerwik
a német ts furui. nek írva.

2.) Mi a legrégibb idő óta a mai napig
nem szabadok birtokában voltak a c betűnél
a ~~sz~~ vékony, mind a vastag hang' festése.

~~1210-ben a gyimölcső, majd a 1199 és~~
~~öröktől kezdve halotti beszéd, mellynek gondálando~~
~~szóknak megfejtése által Révai ~~szó~~ halha,~~
~~szóknak ^{nevet} ~~szó~~ ~~szó~~, a gyimölcsőt majd gimilc,~~
~~majp gimilc. nek ^{adja} ~~szó~~, és a ~~szó~~ ~~szó~~~~
~~szóknak ~~szó~~ ~~szó~~, ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~~~
~~szóknak ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~~~
~~szóknak ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~ ~~szó~~~~

~~vékony ~~sz~~ a vastag hangja nem jött be~~
~~meg kell vallanunk, hogy ~~sz~~ nélkül a vékony hang~~
~~szóknak egyedül ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~~~
~~szóknak ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~~~
~~szóknak ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~~~
~~szóknak ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~~~
~~szóknak ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~ ~~sz~~~~

De meg kell vallani, hogy a cz és cs nélkül a
 hang felismerés egyedül az cz és cs előtti fordítás
 nem felismerhető a mit külföldi tanítókól
 len a' deák olvasással ^{írással} néző tanítók
 (22.) A' földrajzi ^{hangon} ^{éimere} ~~vegyesen~~ ~~szerepel~~ nem cz hang
 semmi, hihető az, mert illetlenül ~~tanították~~
ott hoffu betu palu betu álljon, oly formá
 min a' hogy mi vetünk apró cz-et cs-et cz-et
 sőt epeben cz nem sőt hoffu-palu.

^{nyugyan}
 mintha cz és cs a' hang kifejezésére öfveform
 két betű birtokát igazságosan adare volna
 felosztani: Nyugyan az esclerosis a' száj esnem
 levezőbbé régi, másik halvti betűi (Kovács
 Lit. Hung. T. I. lap 40.) midőn a' cz cs cz cs
 ja cz cs. Ez bizonyítja minden régi könyv
 ind, és az a' mit maga Révai, a' cz cs cz cs
 dult, és a' cz-vel és cs-vel elést nem cz cs
 nyugyan, de nem cz cs, mindenütt előford
 (a' Révigezében a' cz cs cz cs cz cs cz cs
 tanít. Ez bizonyítja legvilágosabban a' ma
 pig mindig cz és cs cz cs cz és cs cz
 és helyesnek cz cs cz cs cz cs cz cs
 láta valaha cz cs a' Révai munkáján
 és tanítványait, hogy a' cz cs cz cs
 a' cz cs cz cs cz cs cz cs
^{Budai} cz cs cz cs cz cs cz cs
cz cs cz cs cz cs cz cs
cz cs cz cs cz cs cz cs

Orthographiai Aphorizmusok.
Folytatás.

MAJTHA
KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁR

8

1.) C. betű jelentése a különböző nyelvvel és
időben nagyon különböző volt. 1.) a görög
betűjében meg sem jelenik, de eunet ϵ vagy ϵ
egy nem ismeri. Kőveiben κ pényiben ha
is megjelenik, nem κ hanem Σ helyében állott. *)
2.) Romában q és k formán hangzott Quintilián.
szavai szerint mindenre vocalis előtté ***) — 3.) a
slavok azt az e és i előtt cs nek olvassák ϵ cs nek
szab földön cz nek ****) — 4.) A francia q cs nek
betű vocalis előtt $quede$, $quid$, $quid$, $quid$ $quid$
ben mint az slav is k -nak. — 5.) a tót nyelv
szen leányaival q hangot ragasztott mellé, arás
ly vocalis vagy consonans előtt és arás előtt, kö-
ben vagy utól álljon a szóban for még a k . előtt
Ptocki és Chodorjecki nála úgy olvastatik mint,
Ptozki: ϵ Chodorjezki- cs nek volna írva. Ellenben
vastag hangot a cseh \bar{c} által, a más tót leány
nyelven pedig ts által jegyzik. Cartorinsky. an-
mint Cartorinsky, ϵ Czerni mint Cserni.

2.) Mi meg nem faradott biztosabban voltunk
nek mind a vékony q mind a vastag cs hangok
szere a legrégebb idő óta a mai napig. A
nyelvi halotti beszéd (mellynek gondalást érdemlő
szóval tett megfigyelté által Révai halhatat,
mi tette magát nevé) más 1210 előtt a gyűj-
lésöt majd gimite- cs nek majd gimite- cs nek majd
150

mintha ugyan a rest két a hang' kiejtésére
övefordult két betű' birtokát igazságosan a
ta volna közzé felosztani. Ugyan az
a két betűvel levésbé régi Sándor Iván
lotti befeje is. (Révai Antiqu. Lit. Hung. I.
pag. 40.) minden a tömlőcset így írja Timon
Ez bizonyítja minden régebbi írásaind'
veind, ~~W~~, est az, a mit maga Révai is, a
^{pedig} Cécit követte, mindenütt előford' & regein
(a Régiségekben lap 48 és Grammat. lap 145.)
mit. De nem kell ártallamund megvallani,
a C. betűt & nélkül csak az e és i előt' fordul
tár a vékony hang festésére, a mint látsz
töl sa stván, a mint ugyan látszik, hogy má
tyeren K ugyanaz fog a deár olvasáshoz
semel által vétetni;*) és hogy az e és i elő
& nélkül ~~W~~ ritkán állott.**) —>

*) Timódi Sebastyén Chronikájában (Kolozs
1594.) első felében, nevezetesen azon énekelés
lyet Kosonci Ivánnak haláláról is említi
Hogy negyven egy éves ija ~~egy~~ bajnokja
vél Kosoncinak & nem máséval egy
Előfordul a Cécis is, és a Verbovi de ez
csak egyenes, & nélkül. habár legyen itt emlí

14.) Elter továbbá a' c. betűvel Eleinte a'
szó végén, vagy azon vagy már fő végén,
vagy azon ^{közép} syllabáknál is, melyek a' melléje
szóhoz kötött terminatio nélkül is egész szó
alak, k helyett. erec, és erecne. Kihetsé,
de, mert kemek illetlenül nézte, hogy a'
szó végében hosszú járú betű álljon mint a'
hogy' hosszú járú s-et nem vetendő fordítva
első betűnek semmi.

sem, hogy két + szelt Ösön, lid a' György
és két Ferencz Erdélyi fejedelm idejében
elter, vezeték-neveiket ugyan így írták,
még pedig magyar textusban is és így
deárosságnak sepe nélkül. Lásd emel
példáját Orpheus II. kötet, ^{lap} 145 és 148. —

3.) A' vastag hang' festésére a' c. után Eleinte
mindabb a' h betűt vetették, míg az újabb idő
igen fontos okokból 35 + solok ² annak ³ h
be. (Lásd a' levél vezit.) Most már a' cs.
helyett álló ch. ~~MA~~ csak némely familiál
neveiben ~~székhely~~ (Széchenyi; Lichy, Pechy.)
fordult elő:
vedtetik-meg a' diplomát tekintete miatt.

nyarra vált fővárs névre először a q, mellynek
 újabb kiejtés — a Rómairól bizonyosságban
 állhatunk — éppen azt a ~~hangot~~ adja, mellyet a
 mellé ragaszt. I mint hogy ez a betű a deák írás,
 nem is csak a v hatalmú u előtt áll, a magyar epe
 maga írásából annál bátrabban vehette. E,
 azt ugyan-azon hangor. ugyan-azon esetben
ugyan-azon betű által kell jeltani, és offtán azért
 még pedig föléppen azért, mivel a philozoficus
 öhozar illik, hogy valahol a hang azt világosan
em teltja, a fő főmáztatás. De iméthetővé té,
 Nem foqua, laqua, feque tehát, hanem
okva, larva, ferve.

6.) hirdség felett vagyon másothor az x, melly
 nyitá nem egygyerű tista hang, hogy inkább abbe,
 tiszai figlánál egyébre nem tartathatik. Kett
 a görögölnél a Rómairánál a ksz és qsu hang
^{vannak (mellyet egyé}
 inál jeltésére, noha a görögölnél for is rezdör,
^{de hissen őnél is van piron is, onné is.}
foqua, laqua, feque tehát foxor, nyuqom, hanem
^{nyen bőlezen elededre} foxor es nyuqom.
^{Éleint hogy nem is tadtigy}

7.) hirdség felett más harmadhor az y is, min
 csak i vorali, gyanássa véte. ha vele az
 álló consonáns nylágyítására nem élindé,
 az minden egyéb esetben sem többet sem
 vesőbb nem jelen, mint a harmadid voca,
 — a familiáruat helyfőgeről. vet kevel
regiség tiffelate miatt az újabb idő illetve hagy jár.
 156

I. B.

A Grammatika tette az, hogy a nyelvnek savaait helyesen kimondani, hajtogatni, befejtbe fővni v leírni tanítja. E négy rendbeli foglalatosság szerint a Grammatica ugyan-annyi fejezetre oszlik: az első az Orthoëpejá, a második az Etymologjá, a harmadik a Syntaxis, a negyedik az Orthographiát adja-elő.

I. SZAKASZ.

Orthoëpejá.

2. B. A magyar nyelvnek, eredeti vagy már magánánál egészen elfogadott, savaiban harminczet egymástól tökéletesen különböző hang fordul elő: 1.) a, — 2.) b, — 3.) c, — 4.) cs, — 5.) d, — 6.) e, — 7.) f, — 8.) g, — 9.) gy, — 10.) h, — 11.) i, — 12.) k, — 13.) l, — 14.) ly, — 15.) m, — 16.) n, — 17.) ny, — 18.) o, — 19.) ö, — 20.) p, — 21.) r, — 22.) s, — 23.) sk, — 24.) t, — 25.) ty, — 26.) u, — 27.) ü, — 28.) v, — 29.) x, — 30.) ds, — 31.) j, — 32.) v.

Jegyzés. Révai, nagy Gramm. I. 2. B. 79d. l. coal. harminczegyet sámlál, el nem fogadván a ds hangját, mert 1.) az magyar eredetű szóban soha elő nem

8. §. Ezek köztelencsen különbözően ugyan egy
máshoz, mindazáltal közt nem ellyike közt és tén
kereslen soronjáj találtatik, melly az erinálja
egyid gyarostva a másikat helyebe lép, a nélt
közgy az a euphonia kíváná. Ilyen az

a és o. halt, holt; alma, óma.

e és i. tette, tefti; füstje, füstji. pép, péji

o és u. csoda, csuda; lo, lu.

ö és ő. földje, földje, mező, mezeje. fő, feje

ö és ü. felől, felül, föle, túle.

i és j. ájtatos (ájtatos, az az áhítatos,
ájtatos.

b és v. Wajstun, Bakter, Wurdn, Berdo. Ivo

b és f. bab, faba. Vjranbe fróf
viola. Balina V

d és t. folt, foltozni, foldozni.

§. 7. A' fenn említett 32, hang azon orgánumból
 név, a' melljével azokat kimondjuk, hatfe-
 latnak: minden nyelvbeni

1. tüdő rovatba hangjai a' 7 vocalis, és
 Athoungur.

2. gége: j, g, k.

3. ajak: v, b, f, p, m.

4. fog: n, d, t.

5. nyelv — } a' hátra lévő 13.
 6. nyelv — }

§. 8. Amint az a' hangok egymástól töred-
 különböznek, vannak mindazáltal közöskö-
 lök, egynehány, mely a' befűdben más m-
 efvén, azal egyjivé olvad, és egy halm-
 szül. Ilyen

~~1.) d és j. lef. nem gy, hanem~~

d és t	d és s	lef	nem cs, hanem CSC.
adta	d és j.	—	nem gy, hanem gygy
atta	gy és s	—	nem cs, hanem CSCS.
vedtem.	l és j	—	nem ly, hanem lyly
	n és j	—	nem ny, hanem nygy
	s és j	—	nem
	t és j	—	nem ty, hanem tyty

§. 9. Néinelly hangok közöskö-
 sapappalunk: Ilyen az
 a és o halt és holt.
 é és í némes, nimer.

o és u. ló, góda, csuda. róla zula 4
ö és e. hölő, höleje
ö és ü. föl, felül. föle, tüle
vi és j. (katt és b.) áhítatos, áítatos, aj,
atos.
b és v. viola, ibolya, Valium, Balium
b és p. pép. (pépebb és pépöb) pebb.
b és f. barát és rat. (Drat, Bruder)
k és g. kagat, gaggat.
l és r.
m és p. mall, par.
s és sz.